

Kristiansund kommune
I medvind uansett vær

HANDLINGSPROGRAM

Kristiansund kommune

BUDSJETT 2020

ØKONOMIPLAN 2020–2023

Vedtatt i bystyret 19.12.2019 - PS 19/XX

Handlingsprogrammet

Handlingsprogrammet er utarbeidet i henhold til gjeldende lover og forskrifter, og i samsvar med kommunes økonomireglement. Gjennom handlingsprogrammet skal bystyret vedta budsjett for det kommende året, økonomiplan for de påfølgende tre årene samt hvilke mål kommunen skal arbeide mot i fireårsperioden. Budsjettet for året er bindende, mens økonomiplanen er retningsgivende.

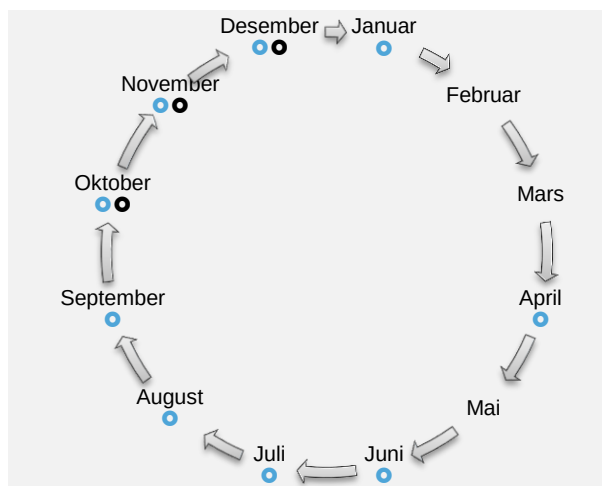
Den tekstlige delen i handlingsprogrammet er basert på samme overordnede struktur som årsrapporten¹, og utgjør en vesentlig del av handlingsprogrammet.

Tallmessig består handlingsprogrammet av fire budsjettskjema:

- **Bevilgningsskjema 1A – driftsbudsjettet** gir en samlet oppstilling av budsjettforutsetninger når det gjelder frie disponible inntekter, renter og avdrag, avsetninger, hva som kan fordeles til investeringsbudsjettet og virksomhetenes drift.
- **Bevilgningsskjema 1B – driftsbudsjettet** viser nettobevilgning per rammeområde og gir uttrykk for den politiske prioriteringen. Skjemaet er samtidig utgangspunkt for økonomistyringen. Bystyret bestemmer selv detaljeringen, som likevel ikke kan være så grov at prioriteringen blir mer eller mindre fraværende.
- **Bevilgningsskjema 2A – investeringsbudsjettet** viser summen av investeringene og hvordan de er finansiert.
- **Bevilgningsskjema 2B – investeringsbudsjettet** viser investeringer i bygg og anlegg.

ÅRSHJUL HANDLINGSPROGRAM

Figuren under beskriver når ulike prosesser/oppgaver gjennomføres og beslutninger fattes.

	● ADMINISTRATIVE PROSESSER	● POLITISKE PROSESSER OG BESLUTNINGER
Januar	● - Handlingsprogram inneværende periode til Fylkesmannen	
Mai	● - Budsjetttrundskriv og budsjettforutsetninger ● - Oppstart handlingsprogram	
Juni	● - Konsekvensjustert budsjett behandles i ledergruppe ● - Frist for utarbeidelse av tiltak	● - Budsjettkonferanse utvidet formannskap
August	● - Kvalitetssikring av tiltak	
September	● - Enhetene ferdigstiller handlingsprogram og handlingsplaner ● - Ferdigstille betalingssetter ● - Utarbeide detaljbudsjett ● - Rådmannens utkast til handlingsprogram behandles i ledergruppen	
Oktober	● - Rådmannens utkast til handlingsprogram ferdigstilles ● - Orientering tillitsvalgte og enheter	● - Budsjettkonferanse utvidet formannskap
November	● - Formannskapets forslag til handlingsprogram til offentlig ettersyn	● - Behandling av handlingsprogram formannskap
Desember	●	● - Behandling av handlingsprogram bystyre
Andre halvår	● - Administrativt arbeid med handlingsprogram og handlingsplaner	

¹ Tilpasset krav til oppbygning og innhold innført for statlige virksomheter i 2014.

Innhold

Handlingsprogrammet	2	Rammeområder	58
Rådmannens kommentar	4	Handlingsprogrammet	58
Rammebetingelser for Kristiansund kommune	4	Politisk styring	61
Om kommunen	7	Sentraladministrasjon	63
Organisering	7	Pedagogisk psykologisk tjeneste	65
Mål og strategier	11	Grunnskoler	67
Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030	11	Barnehager	70
Kristiansunds bærekraftsmål	12	Kultur	73
Den varme byen	13	Fellestjenester pleie og omsorg	75
Den kloke byen	14	Sykehjem	77
Den smarte byen	15	Hjemmetjenester	79
Den modige byen	16	Psykisk helse og rus	81
Styring og kontroll	17	Velferd	83
Etikk	18	Barn, familie, helse	85
Verdigrunnlag	18	Bo og habilitering	88
Plansystemet	19	Storhaugen helsehus	91
Styringssystemet	22	Kommunalteknikk	94
Egenkontroll	24	Plan og byggesak	97
Statlig tilsyn	24	Eiendomsdrift	99
Fokusområde innbyggere og brukere	25	Brann og redning	101
Fokusområde medarbeidere	28	Vedlegg	103
Fokusområde læring og fornying	35	Vedlegg 1 - Prioriterte planoppgaver	103
Framtidsutsikter	37	Vedlegg 2 – Årshjul	104
Læring og fornying	37	Vedlegg 3 - Gebyrfinansierte selvkosttjenester	105
Befolkningsutvikling og tjenestetilbud	38	Vedlegg 4 – Betalingssatser	109
Økonomi	43	Vedlegg 5 - Budsjettskjema 2B – investering	123
Fokusområde økonomi	43		
Handlingsprogrammet	47		

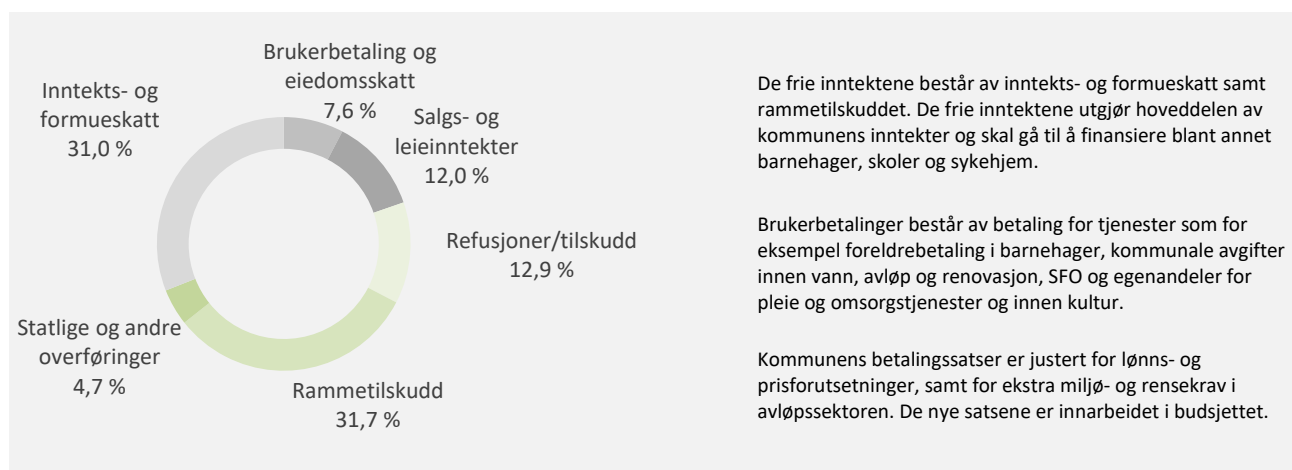
Rådmannens kommentar

I budsjettet for 2019 ble det vedtatt en innstramming av kommunale tjenester på 5 %. I den anledning gjennomførte Rådmannen ansettelsesstopp og satte ned en ansettelseskomite for å sikre at man klarte å gjennomføre innsparingen. Samtidig var ansettelsesstoppen viktig for at kommunen ikke skulle komme i juridisk uføre når sparepakken på ytterligere omtrent 5 % skulle gjennomføres og nedbemanning finne sted. Dette har isolert sett vært vellykket, men etter at budsjettet for 2019 ble vedtatt uten noe tilgjengelig kapital for uforutsette hendelser har det vært et krevende år.

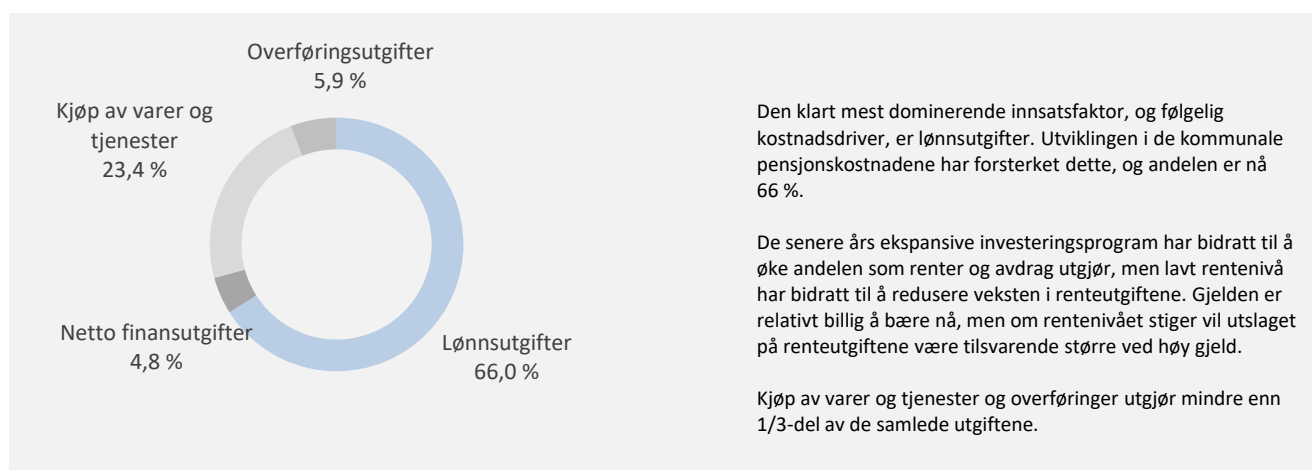
Rammebetingelser for Kristiansund kommune

Kommunens totale ramme omfatter inntekter ut over frie inntekter, og driftsrammene for det enkelte rammeområdet er beregnet med bakgrunn i det totale inntektsanslaget.

Prosentvis fordeling av kommunens inntekter

Prosentvis fordeling av kommunens utgifter

Mens inngangen til 2017 viste et forbedret økonomisk handlingsrom startet 2019 med en stram organisering, fokus på budsjett disiplin og aktivt arbeid med videre reduksjon av kommunens tjenester.

I motsetning til tidligere år har vi ikke sett ekstremt sykefravær, men det har vært stabilt høyt og utfordrer et budsjett som ikke har full høyde for et slikt fravær. Det utfordrer våre enheter, og de har gjort en god jobb med å ikke la sykefraværet uavkortet gå ut over regnskapet.

Første kvartal startet forholdsvis optimistisk med et håndterbart mindreforbruk. Det gledelige var at vi i de tradisjonelt krevende tjenesteområdene meldte omtrent balanse. Barnehagene var utfordrende, men dette premisset ble lagt til grunn under behandlingen av budsjettet året før.

Kontinuerlig rapportering gjennom året tyder på at vi også i 2019 vil ha en del merforbruk på driften av kommunen, men at vi igjen vil kunne komme i finansiell balanse for året. Dette skyldes i hovedsak ekstraordinære inntekter og finansforvaltning.

Kommunens økonomiske handlingsrom er fortsatt under press. Dette presset skapes i hovedsak av begrenset finansiell evne til nyskaping og utvikling, en aktiv investeringsvilje, samt at rammevilkår og forventede statlige innstramminger vil medføre strammere budsjetter inn mot slutten av budsjettperioden i denne økonomiplanen. Å redusere tjenestenivået, som viser stadig økende behov, til de faktiske økonomiske rammer har vist seg utfordrende over flere år, men vi er nærmere enn på lenge.

Bedringen i den underliggende driften, som hadde vist noe bedring fra 2015 til 2017, og som snudde i 2018, er fortsatt dårlig, men ikke vedvarende negativ slik vi fryktet. Ytterligere tiltak ble vedtatt i 2019, og oppfølgingen av denne gjennomføringen er kritisk for å kunne levere et 2020 i balanse.

Tjenestene vi leverer er noe redusert, men må fortsatt reduseres i kvalitet eller omfang for å være tilpasset våre økonomiske rammer, og gi handlingsrom for viktige satsinger innenfor både helse, omsorg og oppvekst. Å lykkes med dette krever effektivisering, stramme prioriteringer og en gjennomgående handlekraftig organisasjon, fra bystyret til den enkelte ansatte.

Mens siste års budsjetter har hensyntatt demografiske endringer vi står ovenfor vil årets budsjett, som i fjor, legge til grunn en mer kollektiv innsats for å kunne drive mer effektivt.

Dette vil sette de områdene som står overfor den største økningen i forventet tjenesteproduksjon under mer press enn de tjenestene som forventer nedgang i tjenesteproduksjonen. Et eksempel er at vi blir fler eldre, mens barnehagetallene viser en nedgang, både faktisk og i prognosene. Det er uheldig at Staten i en slik omstillingstid innfører bemanningsnormer i skoler og barnehager. Dette setter kommunens frie handlingsrom ytterligere.

Samtidig ser vi at rammer og kvalitet ikke alltid henger sammen. Kristiansund har de samme lovpålagte krav som andre kommuner. Vi skal levere kultur-, oppvekst-, helse- og tekniske tjenester til våre innbyggere. Selv som en Robek kommune i 2015 greide vi å skinne på alle disse områdene. Vi vant Farmand prisen i Norge for beste politiske styringsdokument. Vi vant kommunekompasset som den mest effektive kommunale forvaltningen i Norge siden Bærum i 2013. Innen oppvekst var det Kristiansund som ble årets MOT kommune. Det var Kristiansund som fikk DOGA prisen for Norges beste tjenstedesign i helsesektoren, og det er vi som har Norges smarteste gatelys og sitter igjen med Vannprisen. Selv med begrensede midler til nyskaping og vekst er det mulig å være god! I 2019 er vi nominert til innovasjonspris i EU innen offentlig administrasjon i måten vi har bygget om vår tekniske infrastruktur.

Det er på denne (forhåpentligvis prisvinnende) infrastrukturen vi skal bli Norges mest effektive kommune for digital tjenesteinnovasjon.

Vi må fortsette introduksjonen av teknologiske hjelpemidler i tjenesteproduksjonen for å være i stand til å møte kravene til økt omfang i tjenestene. Dette er et pågående arbeid som nå begynner å materialisere seg i gode løsninger. Skolene har introdusert digital verktøy for alle barn og hjemmetjenesten leverer nå 4 digital hjelpemidler til hjemmeboende.

Selv om den kommunale driften er utfordrende, og kan sees på som et skip som ligger vel tungt i sjøen, er det positivt overraskende at vi under budsjettarbeidet ser at vi fortsatt har betydelig potensiale i å effektivisere tjenesteproduksjonen. Dette er betryggende, men gir oss ikke bærekraft før vi er i stand til å ta ut dette potensialet. Tusen takk til alle ansatte som har bidratt i arbeidet med å synliggjøre våre tjenester og gir alle våre innbyggere økt livskvalitet og en trygghet i sine liv.

I 2018 valgte vi å gjennomføre effektiviseringen i tre etapper. Første etappe er å gå inn i 2019 med et lavest mulig finansielt merforbruk. Dette klarte vi, og oppnådde finansiell balanse, som vi er lovpålagt. 2019 har dreid seg om en justering av de økonomiske rammene for drift i 2019 på 66 millioner. Dette er utfordrende, og driften er fortsatt tung, men finansielt vil vi komme i mål. I tillegg vedtok vi i 2019 å kunne bygge fremtidig kapasitet ved å justere de økonomiske rammene ytterligere i de tre siste årene av økonomiplanen med ytterligere 60 millioner. Dette arbeidet, kalt «spareprosjektet» er vitalt for vår evne til handling i de kommende år.

Et ufravikelig krav om 100 % budsjettdisiplin vil også i 2020 være helt avgjørende. Som i 2019 vil ikke egnethet som leder i Kristiansund kommune utelukkende baseres på faglighet, men i økende grad evnen til å ivareta de økonomiske rammer og det tjenesteutviklingsansvaret stillingen forvalter. Dette vil bli utfordrende for våre ledere.

Administrasjonen mener vi har klart å balansere kravet om effektivisering og kravet om en forsvarlig tjensteproduksjon på en god måte. Det har skjedd og skjer mye bra i Kristiansund. Nye Rokilde åpner i mars. De nye barnehagene har fantastisk kvalitet og effektivitet. Campus er under regulering. Helseinnovasjonssenteret har fått statsfinansiering. Kulturhuset er finansiert av 3 forvaltningsledd. Havteknologisenteret i Bolga har planer om å starte forming av tomten i 2020. Vår autonome elektriske sundbåt er ikke lenger en drøm, men et prosjekt som nå jobber hardt mot realisering i denne økonomiplanen. Til tross for krevende hverdager og drift er det viktig med nye modige valg som skal ta Kristiansund inn i en fortsatt strålende fremtid.

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Arne Ingebrigtsen'. The signature is fluid and cursive.

Arne Ingebrigtsen
rådmann

Om kommunen

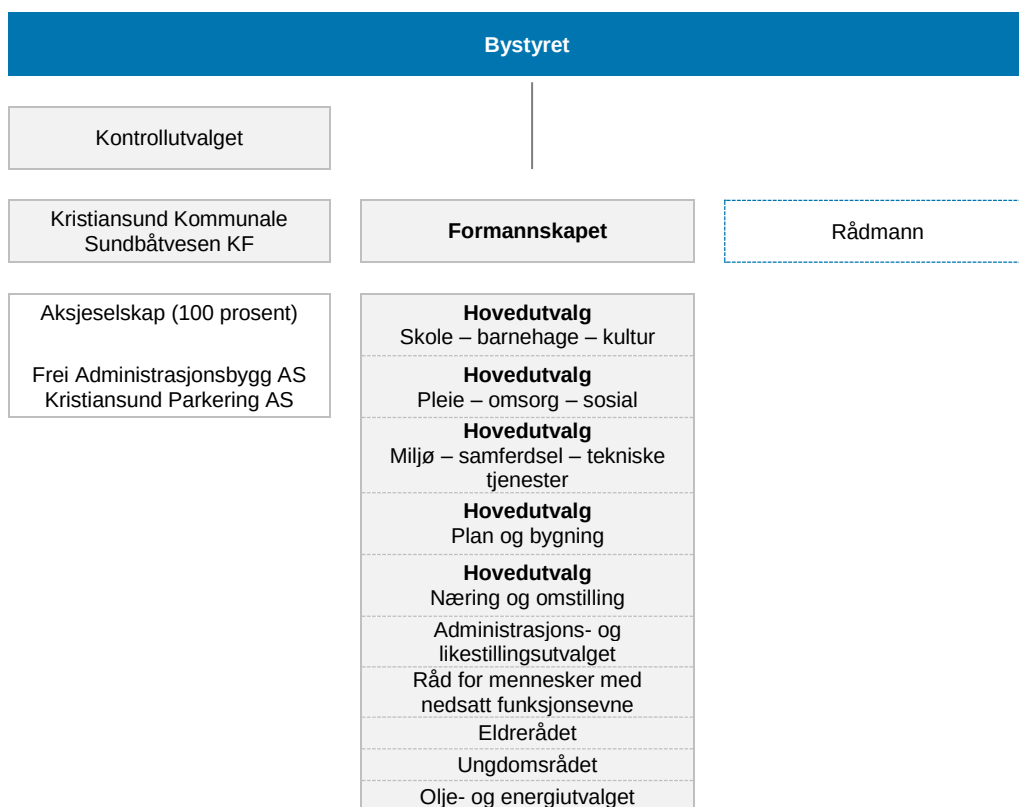
Vi skal få mest og best mulige tjenester til innbyggere og næringslivet i kristiansundssamfunnet innenfor tilgjengelige rammer og ressurser. Styring, beslutningsprosesser, handleevne og ikke minst fellesskap er viktige stikkord for kommende periode skal vi lykkes med oppdraget fra samfunn og innbyggere.

Organisering

All delegering av fullmakter i Kristiansund kommune skjer i henhold til vedtatt delegasjonsreglement og reglement for intern videredelegasjon.

POLITISK STRUKTUR

Kommunens politiske styringsstruktur er organisert etter hovedutvalgsmodellen. Ny politisk struktur ble vedtatt 27.08.2019.

Bystyret har 45 medlemmer og er kommunens øverste politiske organ. Bystyret fatter vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov og delegeringsvedtak.

Formannskapet har 11 medlemmer og er kommunens nest øverste politiske organ. Formannskapet behandler og avgjør en rekke saker som er delegert av bystyret. I tillegg behandler Formannskapet forslag til handlingsprogram, og gir innstilling i en rekke andre saker som skal til Bystyret.

Kommunen har hatt fire **hovedutvalg**, alle med 9 faste medlemmer. I ny periode 2019-2023 får vi et nytt hovedutvalg for næring og omstilling, også med 9 medlemmer. Hovedutvalgene forbereder og innstiller saker som behandles av Bystyret. Hovedutvalg for plan og bygning behandler saker i henhold til plan- og bygningsloven.

Formannskapet, Kontrollutvalget og Administrasjons- og likestillingsutvalget er lovpålagte organer. Det samme er Eldrerådet og Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Tabellen viser antall avholdte møter og behandlede saker i perioden 2014-2018.

	2014		2015		2016		2017		2018	
	Møter	Saker	Møter	Saker	Møter	Saker	Møter	Saker	Møter	Saker
Bystyret	12	96	10	86	12	99	10	109	10	109
Formannskapet	20	124	15	97	20	138	16	129	16	129
Hovedutvalg	33	101	29	77	35	89	42	108	42	108
Øvrige utvalg	65	240	49	179	42	145	39	113	39	113
SUM	130	561	103	439	109	471	107	459	107	459

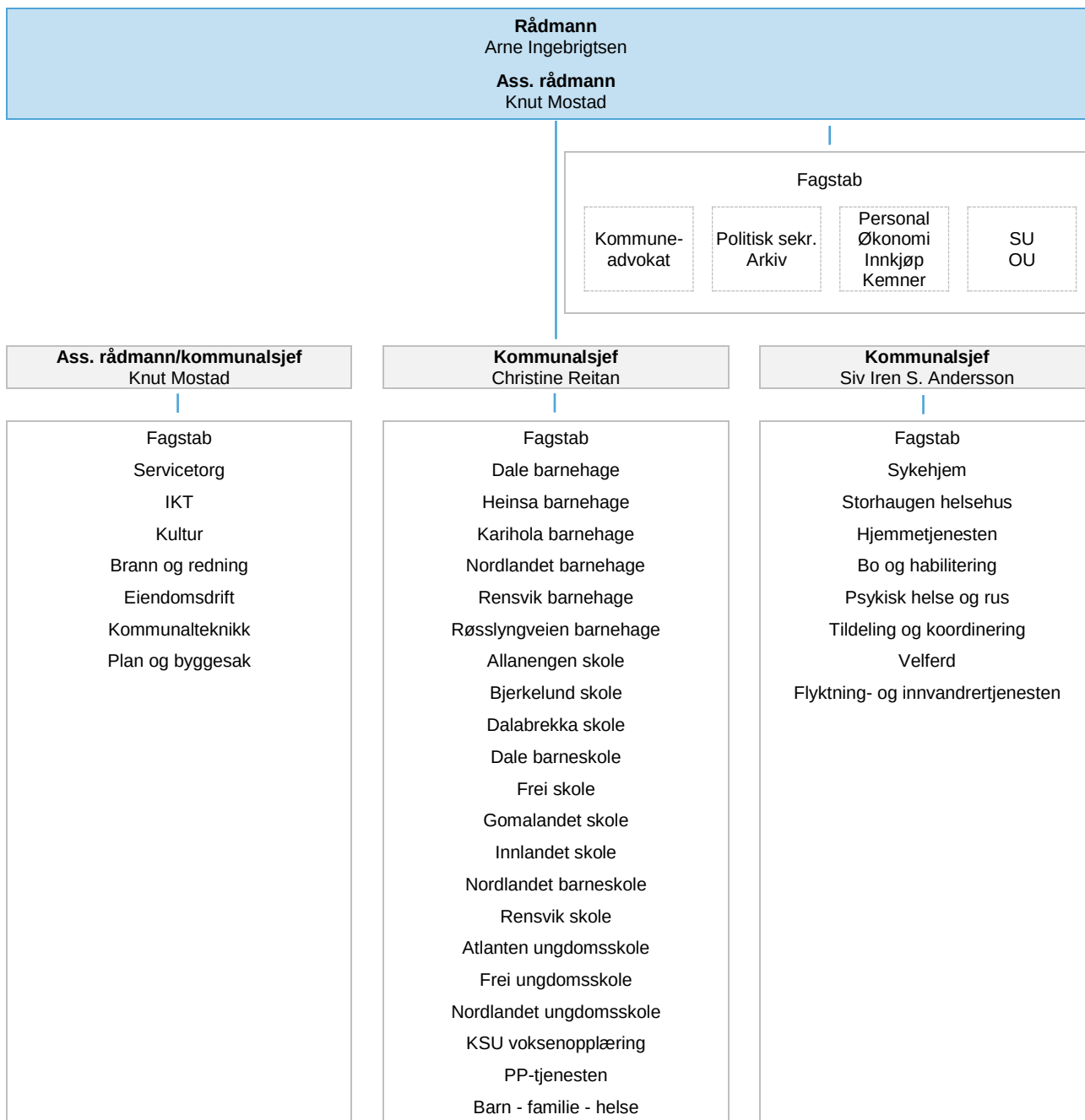

Nytt bystyre ble konstituert 15. oktober 2019. Ordfører er Kjell Neergaard (Ap).

ADMINISTRATIV STRUKTUR

Kristiansund kommune er administrativt organisert i en tradisjonell linjeorganisasjon som arbeider vertikalt, og stab/støtte-funksjoner som arbeider horisontalt. Rådmannen har gjennomgående delegasjon av myndighet i forhold til utførelse av definerte oppgaver og ansvar.

Gjeldene fra 1.1.2020.

Samfunnsutvikling (SU) - plan, næring, folkehelse, miljøvern, beredskap.

Organisasjonsutvikling (OU) - virksomhetsstyring, kvalitetssystem, controller, digitalisering, kommunikasjon.

Rådmannens strategiske toppledergruppe består av rådmann, assisterende rådmann/kommunalsjef, to kommunalsjefer, personalsjef, økonomisjef og kommunikasjonssjef.

Rådmannen er kommunens øverste administrative leder, og ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Rådmannen er også ansvarlig for den daglige driften av kommunen.

Assisterende rådmann/kommunalsjef har rådmannens ansvar og fullmakter som stedfortreder, samt kommunalsjef.

Kommunalsjefene har linjeansvar og rådmannens fullmakter innenfor sine respektive rammeområder. I tillegg har den enkelte kommunalsjef et spesielt ansvar for de fagområdene som hører til kommunens hovedutvalg og andre utvalg.

Personal- og økonomisjef har et gjennomgående ansvar for hele organisasjonen, og har rådmannen sine fullmakter innenfor henholdsvis personal og økonomi.

Enhetslederne er ansvarlig for sine enheter innenfor rammen av de fullmakter som er delegert fra rådmannen. Det innebærer at enhetslederne har nødvendig myndighet til å sikre enhetenes drift både når det gjelder faglige, økonomiske, personalmessige og organisatoriske forhold.

Avdelingslederne er ansvarlig for avdelingens personalkostnader.

Mål og strategier

Vår visjon er «I medvind uansett vær». Med verdiene samhandling, nyskaping, optimisme og raushet skal vi levere gode tjenester og bygge et framtidsrettet, inkluderende og ansvarsbevisst lokalsamfunn og regionsenter. Vi skal være en varm, klok, smart og modig by.

Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030

Gjeldende [kommuneplan](#) ble vedtatt i bystyret 7.11.2017.

Den nye planen danner grunnlaget for hvordan vi skal løse vårt samfunnsoppdrag. Den viser en retning for Kristiansund inn i vår nære fremtid og danner utgangspunktet for hvordan vi skal ivareta kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver.

12 bærekraftsmål med tilhørende overordnede målformuleringer ligger til grunn for vår samlede innsats.

4 «byer» illustrerer vår visjon og framtidens Kristiansund.

Kristiansunds bærekraftsmål

God helse

Vi skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.

God utdanning

Vi skal sikre en inkluderende, rettferdig og god utdanning for fremtidens utfordringer, og fremme muligheter for livslang læring for alle.

Infrastruktur

Vi skal bygge solid infrastruktur.

Mindre ulikhet

Vi skal etablere Kristiansundskvaliteten ved å gi like muligheter for alle til tross for ulike forutsetninger, med spesielt fokus på barnefattigdom.

Bærekraftig by og samfunn

Vi skal gjøre byen og vår region inkluderende, trygg og fremtidsrettet.

Havrommet

Vi skal bevare våre marine ressurser og bruke havet på en måte som fremmer våre naturgitte forutsetninger og utvikling.

Samarbeid

Vi skal styrke byen som regional motor gjennom handlekraftige partnerskap.

Lokalt kunnskapspotensial

Vi skal finne og bruke gullet i vår egen bakgård.

Offentlig gjeld

Vi skal ha kontroll på vår gjeld i et langsiktig perspektiv.

Urbanisering

Vi skal være en effektiv, attraktiv og moderne by.

Grønt skifte

Vi skal ha et miljøperspektiv på alt vi gjør.

Bærekraftig arbeidsliv

Vi skal fremme inkluderende og bærekraftig arbeidsliv og bidra til innovasjon.

Den varme byen

Hos oss finner du lyst og lek, skjemt og alvor, samspill og mangfold – det gode livet.

Her er det godt å bo og godt å leve. Her oppstår møter mellom store og små der mennesker vokser sammen. Her finner du funksjonelle bygg, trygge og vakre byrom, og et mangfold av aktiviteter og opplevelser for mennesker i alle aldre. Her lever alle deler av byen.

Her finnes mulighetene for de som ønsker å være en del av et fargerikt fellesskap som stimulerer til utjevning av forskjeller og en god fordeling av fellesskapets samlede ressurser.

MÅL 2030

- Vi har lagt til rette for god helse og livskvalitet for alle, uansett alder.
- Vi har en inkluderende, rettferdig og god utdanning, og muligheter for livslang læring for alle.
- Vi har et inkluderende og bærekraftig arbeidsliv.
- Vi har etablert Kristiansundskvaliteten ved å gi like muligheter for alle til tross for ulike forutsetninger, med spesielt fokus på barnefattigdom.
- Vi har en trygg by som er tilgjengelig for alle.

STATUS, UTFORDRINGER OG PLANER

Nåsituasjon og framtidsbildet for den varme byen er omtalt i kapittel 2 i kommuneplanens samfunnsdel.

Den kloke byen

Hos oss finnes ideer, talenter og forbilder.

Forskning, utdanning og innovasjon er en del av vår hverdag. Vi er regionens naturlige «motor» og vi har et åpent blikk mot omverden. Vi er attraktive med nye løsninger innenfor teknologi og digitalisering, innenfor organisering, demokrati og brukerinvolvering. Vi har stolthet over alt vi er og det vi kan.

Her finnes mulighetene for de som vil skape, bygge, forandre, oppleve og utvikle seg.

MÅL 2030

- Vi har en fremtidsrettet by og region.
- Vi har møteplasser der kunnskap deles, der tanker utfordres og der spørsmål stilles.
- Vi har styrket byen som regional motor gjennom handlekraftige og forpliktende partnerskap.
- Vi har blitt den foretrukne og mest innovative samarbeidspartner for våre naboer.
- Vi har en mangfoldig frivillig sektor som samarbeider tett med oss om å skape gode lokalsamfunn, tjenester og tilbud til befolkningen.
- Vi har en plan for bevaring av matjord og lærer av våre nabokommuner.

STATUS, UTFORDRINGER OG PLANER

Nåsituasjon og framtidsbildet for den kloke byen er omtalt i kapittel 2 i kommuneplanens samfunnsdel.

Den smarte byen

Hos oss finner du kunnskap, åpenhet og framtidstro.

Vi utnytter våre naturgitte forutsetninger på stadig nye måter og er et forbilde for andre byer. Her finner du infrastruktur som er bygget for fremtidige generasjoner. Kollektivtrafikken er et forbilde, havnen er foretrukken for fartøy i alle størrelser og flyplassen knytter oss raskt til internasjonale destinasjoner. Her bygger vi boliger som støtter opp om et urbant liv og som ivaretar det globale perspektivet.

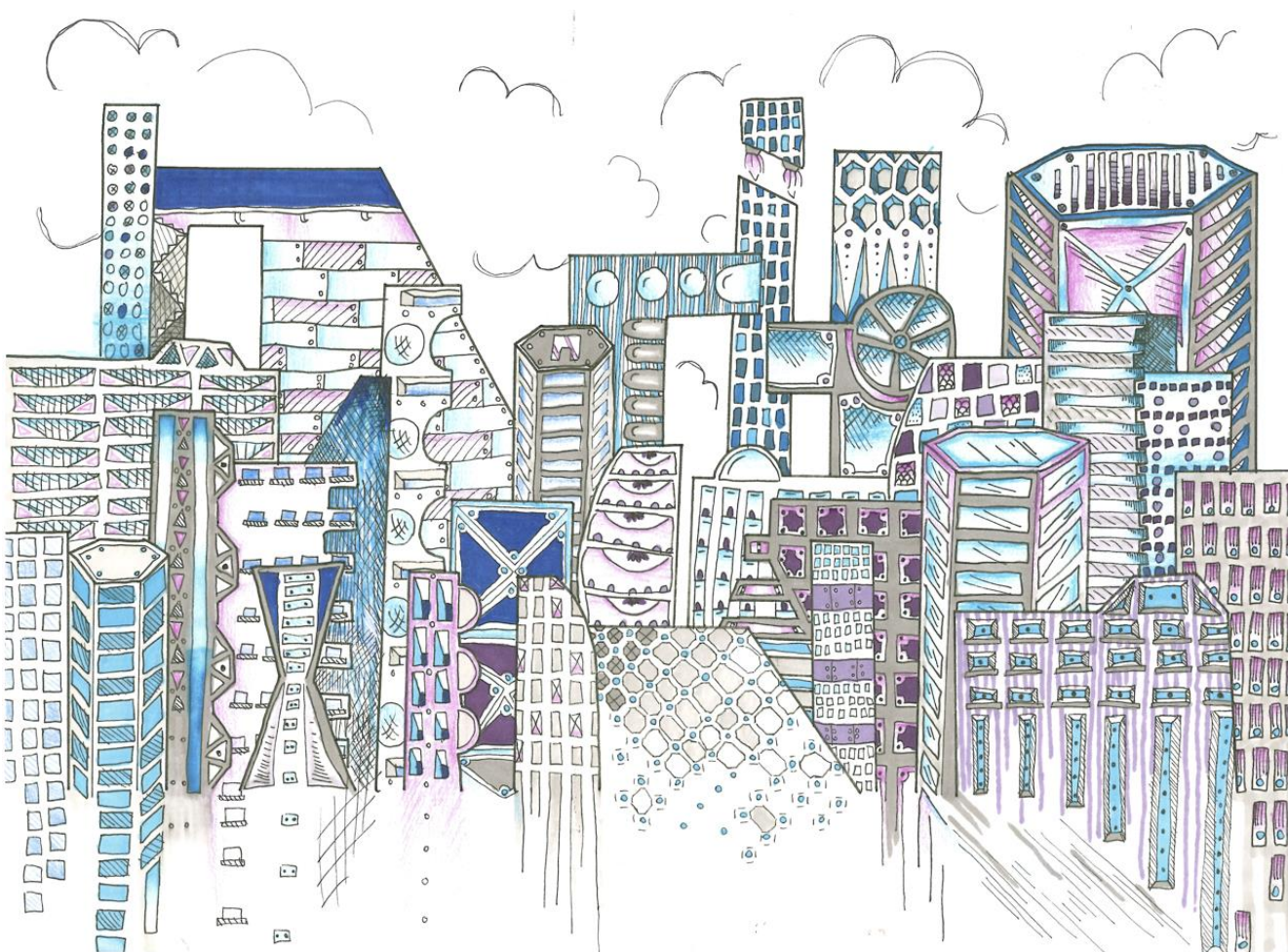
Her finnes muligheter for de som vil skape en arena for samhandling om kulturell identitet, og som vil gjøre sitt uttrykk til levebrød.

MÅL 2030

- Vi har solid infrastruktur.
- Vi har bevart våre marine ressurser og bruker havet på en måte som fremmer våre naturgitte forutsetninger og utvikling.
- Vi har kontroll på vår gjeld i et langsiktig perspektiv.
- Vi har en effektiv, attraktiv og moderne by.
- Vi har arenaer som stimulerer til kulturell skaperkraft og plasserer byen i det internasjonale bilde.

STATUS, UTFORDRINGER OG PLANER

Nåsituasjon og framtidsbildet for den smarte byen er omtalt i kapittel 2 i kommuneplanens samfunnsdel.

Den modige byen

Hos oss finner du nysgjerrighet, risikovilje og pågangsmot.

Vi er alltid åpen for endring. Her finner du miljøer med skapende og støttende kraft, en innovativ høyere utdanning og et samfunn som applauderer de som tør prøve. Her utvikler næringsliv og det offentlige seg sammen. Her finner du ungdommer som satser på alternativt og bynært landbruk og hagebruk med omsetningsmuligheter i et inkluderende sentrum.

Her finnes mulighetene for de som ønsker å gå foran.

MÅL 2030

- Vi har en gjennomgående entreprenør- og innovasjonskultur.
- Vi har en sterk delingskultur og har samarbeidsprosjekter mellom offentlig sektor, kunnskapsmiljøer og næringsliv.
- Vi har etablert et kompetansemiljø for toppidrett.
- Vi har etablert et senter for kunst og kreative næringer i vår region.
- Vi har funnet og tatt i bruk gullet i vår egen bakgård.
- Vi har et miljø- og klimaperspektiv på alt vi gjør.
- Vi har etablert oss som et attraktivt reisemål.

STATUS, UTFORDRINGER OG PLANER

Nåsituasjon og framtidsbildet for den modige byen er omtalt i kapittel 2 i kommuneplanens samfunnsdel.

Styring og kontroll

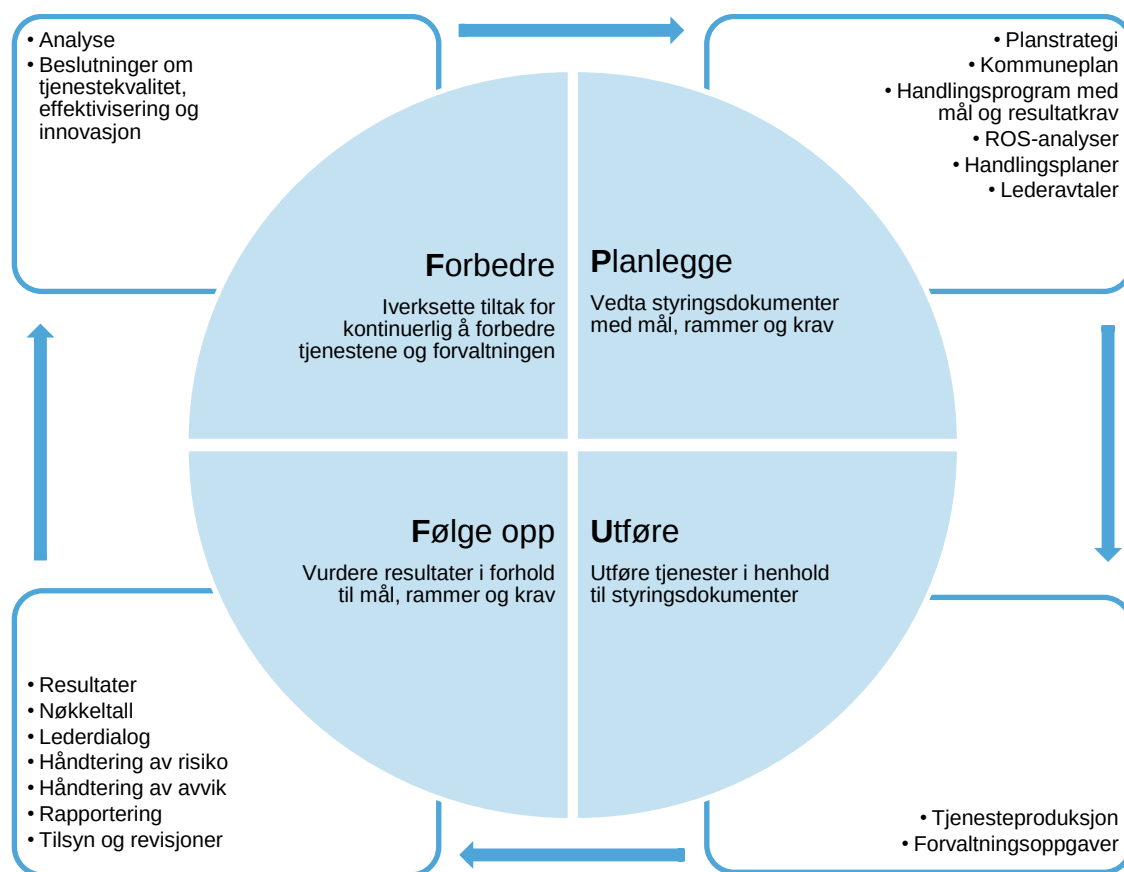
Vi skal etablere et helhetlig system som sørger for at vi har styring og kontroll i en organisasjon som er effektiv og fremtidsrettet.

Plan- og styringssystemet i kommunen omfatter en rekke plan- og styringsprosesser som fremgår av figuren under. Gjennom god ledelse og gode plan- og styringsprosesser skal kommunen ivareta rollen som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og demokratisk arena.

Plansystemet består av kommunens overordnede og politisk vedtatte planverk som skal sikre gjennomføring av politiske mål og prioriteringer.

Styringssystemet er rådmannens verktøy for iverksettelse, oppfølging og kontroll av politiske vedtak, mål og prioriteringer.

PUFF - forbedringssirkel

Kommunen arbeider etter elementene i forbedringssirkelen. Gjennom plan- og styringsprosessene planlegges og utføres aktiviteter som skal sikre kvalitet i tjenestene og forvaltningen. Resultatene fra aktivitetene følges opp i henhold til de mål og krav som er satt, og benyttes til å iverksette tiltak for kontinuerlig å forbedre tjenestene og forvaltningen. Alle plan- og styringsprosesser skal gjennomføres med bakgrunn i kommunens verdigrunnlag, og verdiene skal være retningsgivende for den enkeltes adferd.

Rådmannen vil videreutvikle grunntanken om at godt partssamarbeid, medbestemmelse og medinnflytelse skal bidra til en omstillingsdyktig og serviceinnstilt kommune til beste for innbyggerne og våre ansatte.

Etikk

Etisk kvalitet på tjenesteyting og myndighetsutøvelse er en forutsetning for at innbyggerne og andre interessegrupper skal ha tillit til kommunen. Målet er at alle ansatte og folkevalgte skal være seg dette bevisst. God etisk standard skal prege alle i møte med omverdenen, samt i etterlevelse av regelverk og kontrollsystemer.

Etisk standard følges opp og sikres gjennom kommunens kvalitetssystem, hvor ulike rutiner og [retningslinjer](#) implementerer sosiale rettigheter, miljø og etiske prinsipper. I tillegg gjennomgås temaer som personvern, verdigrunnlag, etikk og korrupsjon jevnlig på personalmøter og ved nyansettelser.

Verdigrunnlag

Kommunens visjon, grunnverdier og leveregler utgjør kommunens verdigrunnlag. Verdigrunnlaget skal være kommunens vilje og evne til å bygge opp og videreutvikle et godt omdømme.

Visjon

«Kristiansund kommune – i medvind uansett vær»

Grunnverdier

S SAMHANDLING <i>Vi skal alltid stå sammen</i>	N NYSKAPING <i>Hos oss er alt mulig</i>	O OPTIMISME <i>Vi har bruk for alle</i>	R RAUSHET <i>Vi har glimt på alle øyer</i>
- Vi er lyttende og inkluderende - Sammen utvikler vi Nordmøre - Samhandling skal være vår rettesnor - Vi erause både mot nye ideer og mennesker	- Vi skal være Norges mest kreative og nyskapende kommune - Vi skal gi dristige ideer en sjanse - Du skal ha god grunn for å si nei - Ja-kommune, nei har bevisbyrden	- I Norges polykrome by er det glede, optimisme og positivitet som driver utviklingen fremover - Vi skal bli berømt for vår gjestfrihet og vårt gode humør	- Vi skal bli best i landet på positivt mangfold vi er avhengig av for å lykkes - I møte med mennesker er vi romslige og villige til å gi av oss selv - Vi unner alle suksess - Det som er godt for naboen er godt for oss

Leveregler

«Oss i mellom»

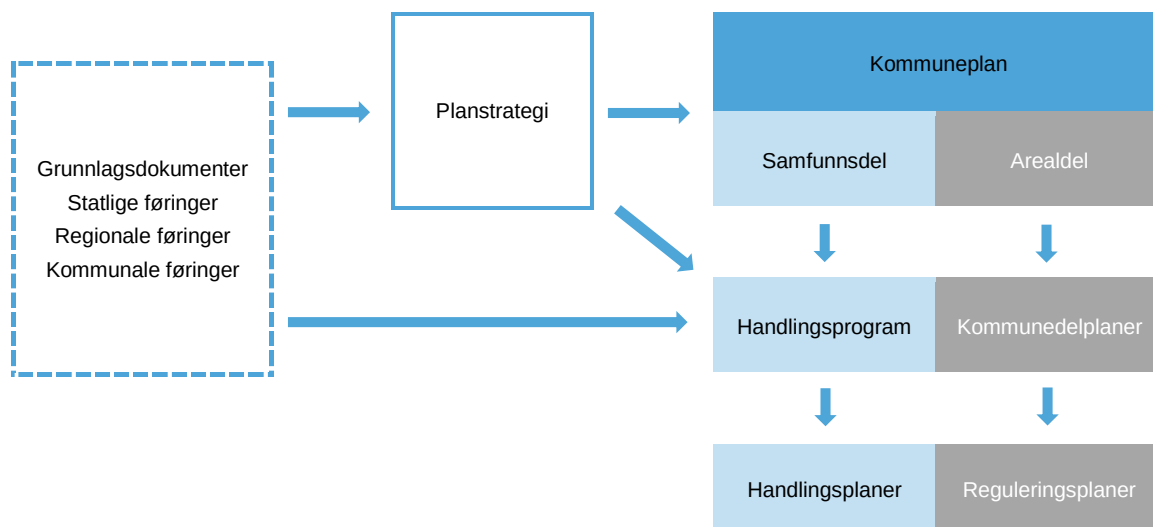
Vi holder ord! Vi gir ros!	Vi griper hverandre i å lykkes! Vi snakker med hverandre, ikke om!	Vi har humør og temperament! Vi gjør hverandre gode!
-------------------------------	---	---

Rådmannen vil ha fokus på å revitalisere kommunens verdigrunnlag. Målet er å sørge for en felles forståelse i hele organisasjonen. Rettferdighet, integritet, åpenhet og forsvarlighet er viktige element i dette arbeidet.

Plansystemet

Kommunens oppgaver følger av kommuneloven, plan- og bygningsloven, øvrige lover og forskrifter, nasjonale og regionale føringer og politiske vedtak. Mange av oppgavene blir operasjonalisert og implementert gjennom planer som inngår i kommunens plansystem. Alle kommunens overordnede planer vedtas av bystyret. Det skal være konsistens i kommunens styringsdokumenter ved at styringsdokument på et lavere nivå skal være en operasjonalisering av dokumenter på et høyere nivå. Operasjonalisering skal skje via styringssystemet Stratsys.

Figuren under viser kommunes plansystem.

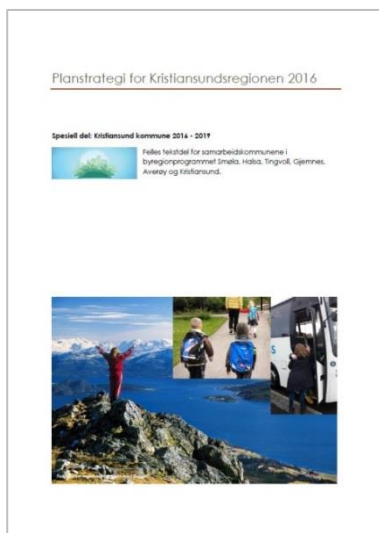
Rådmannen er godt i gang med revideringen av planer som skal legges fram for behandling av det nye bystyret. Planene integreres for å få en sammenhengende planstruktur i kommunen. Det er i gjeldende planstrategi lagt opp til få, men strategisk styrende plandokumenter. Kommuneplan for Kristiansund – Samfunnsdelen, er på plass som den viktige overbygningen for andre planer som utarbeides. Denne skal revideres og legges fram for det nye bystyret for ny politisk behandling sommeren 2020.

Rådmannen vil sørge for et tett samarbeid med de folkevalgte for å utarbeide planer som står seg i fremtiden.

Vi skal

- legge fram forslag til kommuneplanens arealdelen våren 2020.

PLANSTRATEGI

Bystyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi.

Hensikten med planstrategien er å vurdere hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden. Dette inkluderer også evaluering av gjeldende planverk.

Sist [planstrategi](#) for Kristiansund kommune 2016–2019 ble vedtatt i bystyret 28.6.2016. Planstrategien viser kommunens sentrale styringsdokumenter. Alle disse skal forankres i definerte politiske organer, som både har eierskap til og ansvar for utarbeidelse og gjennomføring av planleggingen.

Oversikt som viser prioriterte planoppgaver framgår av [vedlegg 1](#).

KOMMUNEPLANEN

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Planen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål og interesser. I forkant av kommuneplanarbeidet utarbeides det et planprogram. Planprogrammet beskriver hvilke temaer som planlegges revidert i kommuneplanen, utredningsbehov og medvirkningsprosesser.

Samfunnsdelen konkretiserer mål, strategier og ønsket utvikling for Kristiansundsamfunnet og kommuneorganisasjonen.

Arealdelen viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk, hvor avveining mellom vern og utbygging er viktig. Planen er juridisk bindende.

Kommuneplanen utarbeides for en periode på 12 år og revideres hvert fjerde år. Kommuneplanen skal ha en handlingsdel (økonomiplan) som angir hvordan planen skal følges opp i fireårsperioden. I vår kommune innarbeides kommuneplanens handlingsdel i handlingsprogrammet.

HANDLINGSPROGRAMMET

Handlingsprogrammet skal sikre god sammenheng mellom plan, virkemiddel og gjennomføring. Kommunens årsbudsjett og økonomiplan utgjør handlingsprogrammet. Årsbudsjettet og økonomiplanen utarbeides gjennom en felles prosess og integreres i samme dokument.

Økonomiplanen har et 4. års perspektiv med årsbudsjettet som første år. Planen rulleres årlig.

Årsbudsjettet er kommunens bevilgningsdokument, det vil si at vedtatt budsjett angir hvilke rammer bystyret har bevilget til kommunens virksomhet det kommende året – rammene er bindende for rammeområdene.

Gjennom handlingsprogrammet skal kommunen realisere målsetninger fastsatt i kommuneplanens langsiktige del, planlegge nye tiltak og føre kontroll med kommunens ressurstilgang og ressursbruk. De økonomiske rammene bygger på rammefaktorer i kommuneproposisjonen og statsbudsjettet. Økonomiske konsekvenser knyttet til mål og tiltak i kommunens tema- og sektorplaner, jamfør planstrategien innarbeides også i handlingsprogrammet for oppfølging. I tillegg kommer en rekke måleindikator basert på kommunens mål- og resultatstyring.

HANDLINGSPLANER

Mål og tiltak fra handlingsprogrammet, felles gjennomgående planer og annet relevant planverk som følger av planstrategien, videreføres og følges opp i ulike handlingsplaner. Handlingsplanene er dokument som skal sikre sammenheng mellom organisasjonens mål, tiltak og resultater, samt oppfølging av politiske vedtak, lover og forskrifter.

FELLES GJENNOMGÅENDE PLANER

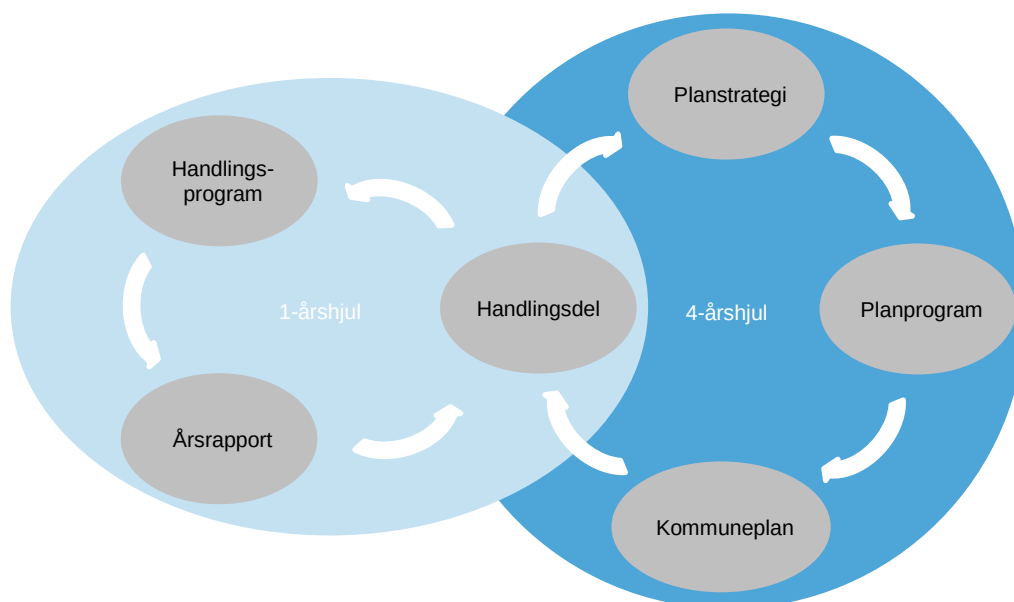
Kommunen har flere gjennomgående planer som gjelder for hele organisasjonen. Disse revideres normalt hvert fjerde år, og mål og tiltak innarbeides i handlingsprogrammet og/eller handlingsplanene for oppfølging.

De gjennomgående planene er:

- Anskaffelsesstrategi 2016-2020
- Strategisk kompetanseplan 2019-2022
- Arbeidsgiverstrategi 2017-2022

ÅRSHJUL

Figuren under illustrerer de overordnede strategiske prosessene knyttet til kommuneplanen (4-årshjulet) og handlingsprogrammet (1-årshjulet).

Styringssystemet

Virksomhetsstyring favner all ledelsesmessig aktivitet, styring og kontroll som skal bidra til å iverksette politiske vedtak, prioriteringer og mål, og å skape best mulige resultater og kvalitet i tjenestene. Virksomhetsstyring omfatter fullmaktsnivåene i kommunen og sikrer at styringen skjer likt og samordnet mellom og innen tjenesteområdene.

Virksomhetsstyringen skal baseres på mål- og resultatstyring som overordnet styringsprinsipp. Prinsippet² skal;

- integrere risikostyring og internkontroll
- sikre effektiv gjennomføring av politiske vedtak, korrekt saksbehandling og god tjenesteutøvelse
- sikre en hensiktsmessig organisering, effektive arbeidsprosesser og riktig ressursanvendelse
- sikre læring, forbedring og innovasjon

Styringsformer:

Linjestyring – styring av basisorganisasjon.

Prosjektstyring – styring av midlertidig organisasjon som et prosjekt eller program.

Kontraktstyring – styring av tjenester som ikke produseres i egen regi.

Eierstyring – styring av selskaper som kommunen eier helt eller delvis.

Systematisk rapportering fra tjenesteområdene til rådmannen, og videre fra rådmannen til politiske organer, er en forutsetning for god politisk og administrativ styring. All rapportering skal skje via styringssystemet Stratsys. Rapporteringen skal bestå av ulike tematiske rapporter samt måneds-, kvartals- og årsrapport, som alle fremmes for politisk behandling. I tillegg er det anskaffet et analyseverktøy som muliggjør daglig rapportering på enhets-/ avdelingsnivå knyttet til utvalgte indikatorer for å følge opp ressursanvendelsen innenfor områdene økonomi, lønn/personal og innkjøp.

Rådmannen vil ha fokus på å forbedre og effektivisere virksomhetsstyringen gjennom innføring av styringssystemet Stratsys.

Vi skal

- *utarbeide delmål, tiltak og aktiviteter knyttet til hovedmålene i kommunenplanens samfunnsdel*
- *styrke internkontrollen og videreutvikle verktøy som understøtter betryggende kontroll*
- *ha større fokus på selskapskontroll og eierstyring i fremtidige rapporteringsmaler*
- *speile oppfølgingen av politiske vedtak for våre innbyggere på kommunens nettside*

² Omfatter ikke kommunens prinsipper for eierstyring. Disse framgår av kommunens Eiermelding del 1 - eierpolitikk.

MÅL- OG RESULTATSTYRING

Dette innebærer at vi skal planlegge og sette mål, måle og følge opp resultatene for å avdekke avvik og kontinuerlig forbedre og videreutvikle tjenestene. Mål- og resultatstyring skal også sikre læring i organisasjonen.

Mål- og resultatstyring skjer elektronisk i styringssystemet Stratsys.

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Kravet til internkontroll fremgår av kommuneloven. I tillegg er det innenfor flere områder av kommunens virksomhet særlige lovpålagte krav til internkontroll. Internkontroll er en del av kommunens daglig ledelse og styring innen og mellom fullmaktsnivåene.

Risikovurdering og internkontroll skjer elektronisk i kommunens kvalitetssystem Losen. Risikovurderingen danner grunnlaget for kommunens risikostyring.

Systemet ivaretar dokumentstyring, avvikshåndtering, årshjul, risiko- og sårbarhetsanalyser samt varsling av kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Verktøyet sikrer at daglige arbeidsoppgaver blir utført, styrt og forbedret i henhold til lovens krav.

Ledelsens gjennomgang ivaretar rapportering knyttet til internkontroll i virksomheten og omfatter områdene hms, informasjonssikkerhet og faglig tjenesteutøvelse.

POLITISKE VEDTAK, SAKSBEHANDLING OG TJENESTEUTØVELSE

Dette innebærer at kommunen skal ha systemer som sikrer:

- at politiske vedtak blir fulgt opp og iverksatt
- riktig saksbehandling og tjenesteutøvelse
- ivaretagelse av kommunens juridiske interesser som forvaltningsmyndighet, tjenesteprodusent og eier

Vedtaksoppfølging skjer elektronisk i styringssystemet Stratsys. Vedtaksoppfølgingen er tilgjengelig for alle på kommunens nettsider.

Alle ledere skal holde seg orientert om de vedtak som direkte gjelder eget ansvarsområde, samt forhold som berører hele kommunen.

Saksbehandling skjer elektronisk i sak- og arkivsystemet ePhorte. Utredning av eventuelle juridiske problemstillinger inngår som et ledd i all saksbehandling.

Tjenesteutøvelse skjer etter gjeldende fullmakter og aktuelt lov- og regelverk som har betydning for oppgaven. Alle relevante dokumenter ligger i kommunens kvalitetssystem Losen.

ORGANISERING, ARBEIDSPROSESSER OG RESSURSANVENDELSE

En hensiktsmessig organisering, effektive arbeidsprosesser og god ressursanvendelse skal sikre at innbyggerne mottar tjenester av rett kvalitet og til rett tid, og at organisasjonens ressurser benyttes på en effektiv måte og innenfor vedtatte økonomiske rammer.

Hensiktsmessig organisering skjer ut fra hensynet til samordning, effektiv oppgaveløsning og kvalitet for brukerne. Organiseringen skal ivareta krav til rolledeling og derigjennom sikre en reell internkontroll.

Effektive arbeidsprosesser skjer gjennom optimalisering av prosesser og bedre samhandling i tillegg til en digitalisering av kommunens systemer. Elementene i PUFF-sirkelen ligger til grunn for utformingen av de enkelte arbeidsprosessene.

God ressursanvendelse skal skje innenfor de mål og budsjettammer som hvert år vedtas av bystyret.

LÆRING, FORBEDRING OG INNOVASJON

Organisasjonen skal sikre kontinuerlig utvikling av innholdet i sine tjenester og medarbeidernes kompetanse slik at kommunens totale humankapital tilsvarer de krav samfunnet setter til oss.

Kommunens forhold til god forvaltningspraksis skal være gjennomgående i våre planer og daglige virke. Kort sagt skal vi optimalisere økonomi, produktivitet og måloppnåelse slik at våre folkevalgtes vedtak og forutsetninger vil ha best mulig virkning på vårt samfunn og våre brukere.

Vi skal jobbe mot å bli en moderne og lærende organisasjon som fremmer utvikling gjennom involvering, styringsdialog og resultatfokus uten å ta den betydelige kostnaden det er å ligge i front på andre områder enn de våre folkevalgte har bestemt. Sterke og brede grunntilbud vil danne gode fundament for læring hvor repetisjon og nyanser i tjenesteutførelsen vil gi oss innsikt til gradvis å forbedre oss.

Kommunens forvaltningspraksis evalueres eksternt gjennom Kommunekompasset. Evalueringen oppsummerer kommunens styrker, svakheter og utfordringer og danner grunnlag for videre utvikling. I tillegg gjennomføres det forvaltningsrevisjon tilsyn innenfor ulike områder.

ÅRSHJUL

Hvert år gjennomføres det en rekke styringsprosesser. Disse er satt inn i et overordnet årshjul som viser hvordan arbeidet med ulike dokumenter og prosesser fases inn i forhold til hverandre politisk og administrativt. Århjulet viser også de aktivitetene som finner sted hvert fjerde år etter valg. I tillegg til det overordnede årshjulet har kommunen detaljerte årshjul for enkeltstående prosesser/aktiviteter.

Det overordnede årshjulet fremgår av [vedlegg 2](#).

Egenkontroll

Egenkontroll er den kontroll vi selv har ansvar for å utøve eller sørge for at blir utført. God egenkontroll skal bidra til å gi innbyggerne tillit til at vi utøver myndighet og leverer tjenester på en betryggende måte. Egenkontroll består av en rekke virkemidler og utøves av flere aktører.

Bystyret har tilsyns- og kontrollansvar for kommunens virksomhet. Selskapskontroll inngår som en del av kontrollansvaret.

Kontrollutvalget fører løpende tilsyn med den kommunale forvaltningen på vegne av bystyret og påser at vi har en forsvarlig revisjonsordning. Kontrollutvalgets forvaltningsrevisjoner gir de folkevalgte mulighet til å følge opp at politikk og prioriteringer gir ønskede resultater i tjenesten for kommunens innbyggere.

Rådmannen er ansvarlig for at kommunen har et hensiktsmessig og helhetlig system for styring og kontroll og at det utøves internkontroll i virksomheten.

Kommunens revisor³ gjennomfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og revisjon av rådmannens internkontroll så langt det følger av god kommunal revisjonsskikk.

Statlig tilsyn

Staten fører tilsyn for å sikre at kommunen ivaretar innbyggernes rettssikkerhet og øvrige kommunale oppgaver i tråd med nasjonale målsetninger. Ny tilsynsmetodikk vektlegger i større grad læring fra tilsynet, gjennom for- og etterarbeid, oppfølging og erfaringsutveksling.

³ Møre og Romsdal revisjon SA.

Fokusområde innbyggere og brukere

Vi har som målsetting å levere gode og effektive tjenester med riktig kvalitet til våre innbyggere og brukere. Involvering og medvirkning er viktige faktorer for å lykkes med dette.

Dialog og tilgjengelighet skal gi økt engasjement og innflytelse knyttet til utforming av tjenestetilbud og lokalsamfunn.

For å ivareta barn og unges medvirkning i kommunale planprosesser benyttes blant annet digital barnetråkkregistrering.

MÅL OG RESULTATSTYRING

Resultatgrenser: ● Ønsket resultat ● Akseptabelt resultat ● Uakseptabelt resultat

GJENNOMGÅENDE MÅLEKORT - FOKUSOMRÅDE BRUKERE						
Hovedmål - Gode tjenester med fokus på kvalitet, tilgjengelighet og brukermedvirkning						
Suksessfaktor (delmål)	Måleindikator	Resultatkrav	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Endring fra sist måling
God kvalitet	Brukertilfredshet med tjenestetilbudet	6,0 - 4,6	Ikke målt etter felles mal	Ikke målt etter felles mal	Ikke målt etter felles mal	
Tilgjengelige tjenester	Service, tilgjengelighet og informasjonskvalitet ¹⁾	100-75 poeng	55,6	Ikke målt	49,9	
	Opplevd god service	6,0 - 4,6	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	
God brukermedvirkning	Opplevd god brukermedvirkning	6,0 - 4,6	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	

¹⁾ Indikatoren måler Kristiansund kommunes score i Forbrukerrådets «Kommunetesten».

²⁾ Indikatoren måler Kristiansund kommunes score i DIFI sin kvalitetsvurdering av offentlige nettsteder.

Fokusområdet innbyggere og brukere er revidert (tidligere fokusområde medvirkning og fokusområde brukere). Målekortet er gjennomgående for hele kommunen. Det er ikke definert egne resultatgrenser for alle måleindikatorne.

STATUS

Måloppnåelse knyttet til involvering og medvirkning av kommunens innbyggere er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 4 Styring og kontroll. Måloppnåelse knyttet til kommunens brukerorientering og utvikling av gode og tilgjengelige tjenester er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

UTFORDRINGER OG PLANER

Med bakgrunn i måloppnåelsen for 2018 og politiske føringer videreføres følgende sentrale utfordringer for fokusområdet innbyggere og brukere:

- God kvalitet på tjenestetilbudet
- Tilgjengelige tjenester
- Tilrettelegge for involvering og medvirkning

God kvalitet på tjenestetilbudet

Det er en målsetning å levere gode tjenester med riktig kvalitet til brukere og innbyggere. Det skal arbeides systematisk med utvikling av kommunens mål- og resultatstyring for å sikre riktige og effektive tjenester. Dette innebærer at det settes mål og at resultatene følges opp for kontinuerlig å forbedre og videreutvikle tjenestene.

Det er i årets handlingsprogram ikke definert spesifikke mål innenfor rammeområdene. Nye mål vil bli utarbeidet sammen med det nye bystyret.

Rådmannen vil måle og basere utviklingen av kvaliteten i tjenestene på informasjon fra interne verktøy, tilsyn og undersøkelser fra eksterne parter, samt i dialog med innbyggere og brukere.

Vi skal

- utvikle tjenstedesign for kontinuerlig tilpasning til endrede behov, ønsker og prioriteringer fra innbyggere og brukere.

Tilgjengelige tjenester

Innbyggerne skal kunne melde inn, se saksgang, kommentere på sine saker og få svar gjennom én og samme kanal: Min Side. Når de trenger hjelp utover dette skal Servicetorget være plassen å henvende seg. Det skal også utvikles et bookingsystem for å tilgjengeliggjøre kommunal byggmasse til kommunens innbyggere og brukere på en enkel og brukervennlig måte.

Kommunens nettsider skal være hovedkanal for informasjon om kommunens tjenestetilbud, samfunnsutvikling og politiske saker. Bruken av kommunens nett-tjenester vil dreie fra PC-baserte tjenester til tjenester via nettbrett og mobil. Denne endringen må vi tilpasse oss.

Rådmannen vil fullføre planene om digital transformasjon av både infrastruktur og tjenester for å sikre og øke kvaliteten og effektiviteten i tjenestene, på kort og lang sikt.

Vi skal

- implementere et elektronisk oppgavefordelingssystem som skal bidra til å systematisere og strukturere mottak og behandling av henvendelser kommunen
- utvikle bookingsystem og digitalisere prosesser knyttet til dette
- systematisere, analysere og tilgjengeliggjøre data
- utvikle smart-city
 - intelligent gatebelysning
 - automatisert oppfølging av gateparkering
 - utvikle digital tvilling av byen
 - måle effekten av våre tiltak gjennom FN's bærekraftsindikatorer for «Smart Sustainable Cities»
- videreutvikle vår nye portal med
 - «Min side»
 - mer intelligent Chatbot
 - økt selvbetjening

Tilrettelegge for involvering og medvirkning

Medvirkning og involvering er en forutsetning for å produsere gode og effektive tjenester.

For å legge til rette for en meningsfull medvirkning må det i hver anledning defineres hvem som det skal legges til rette for medvirkning fra. Medvirkning skal i første rekke sikre de som ikke gjennom makt i form av formelle roller eller andre ressurser kan komme til «planleggingsbordet», ha mulighet til å gi innspill og være en del av dialogen i prosessene.

Innbyggerne må motiveres til deltagelse og medvirkning i lokalsamfunnet. Denne styringsinformasjonen vil gi de kommunale råd og utvalg som sikrer særskilte grupper medvirkning og representasjon. De administrative medvirkningsprosessene omfatter tilrettelegging for åpenhet og involvering i kommunale planprosesser. Dette ivaretas gjennom lovpålagte ordninger for offentlig ettersyn og høringer, eller ved kommunale av dialogkonferanser, nærmiljøkonferanser eller andre tiltak rettet mot berørte aktører.

Brukerråd er ett av flere virkemidler som benyttes for at tjenestene skal være mest mulig tilpasset behov og ønsker. Flere kommunale enheter har faste brukerråd og brukerråd brukes ad-hoc til prosjekter, enkelthendelser og arrangement. Gjennom brukerrådene får kommunens tjenesteutøvere nyttig og verdifull informasjon fra brukerne som brukes til å skreddersy tjenestene som leveres. Å innføre brukerråd ved alle kommunale enheter er et mål på sikt. Det må også innføres dialogmøter mellom hovedutvalg og brukerråd for å gi de folkevalgte en arena. Innspill fra dialogmøtene kan benyttes som grunnlag for handlingsprogramarbeidet.

Kommunens frivilligmelding retter fokuset på betydningen av det frivillige arbeidet som lag, organisasjoner og frivillige enkeltpersoner legger ned som et supplement til det offentlige tjenestetilbudet. I lys av ny lov om folkehelse, kommunens levekårsutfordringer og økonomiske situasjon forventes økt behov for medvirkning fra frivillig sektor. Tilskudd til frivillige lag- og organisasjoner/foreninger har blitt redusert og rammevilkårene for frivillig sektor er mer anstrengt. For å kunne stimulere til økt frivillighet må kommunen jobbe proaktivt med å sikre det økonomiske grunnlaget for frivilligheten gjennom ulike kurs, konkret søknadshjelp og generell rådgivning tilknyttet Tilskuddsportalen.

Vi må videreutvikle den digitale kommunikasjonen og legge til rette for dialog. Et verktøy for håndtering av forbedringsforslag og avvik fra innbyggere/brukere må vurderes – fordeling og oppfølging av oppgaver må være en del av verktøyet.

Rådmannen skal styrke innbygger- og brukerinvolveringen gjennom tilrettelegging av gode medvirkningsarenaer samt hensiktsmessige og åpne beslutningsprosesser.

Vi skal

- gjennomføre brukerundersøkelse innenfor utvalgte tjenesteområder i kommunen.
- bruke egnede medvirkningsverktøy i planer og prosesser.

Fokusområde medarbeidere

De to store utfordringene vi står overfor i arbeidsgiverpolitikken er vår evne til fornyelse og innovasjon, og vår evne til å forvalte arbeidskraften. I fremtiden må vi skape velferdstjenestene i et mye tettere samspill med brukere, innbyggere og samarbeidspartnere enn det vi ser i dag. Egne medarbeidere og framtidige jobbsøkere må oppleve kommunen som attraktiv i kraft av spennende oppgaver, innflytelse i jobben, organisasjonsverdier, og ikke minst utsikter til karriereutvikling og muligheter til å få brukt sin kompetanse. Ubalanse mellom tilbud og etterspørsel av arbeidskraft med riktige kvalifikasjoner krever at vi mobiliserer og kvalifiserer arbeidskraft, og øker nærværet. Det digitale skiftet stiller andre krav til kompetanse hos ledere og medarbeidere. Digitale arbeidsformer forutsetter endringer i arbeidsoppgaver, samarbeidet intern i organisasjonen og organisering. Kravet til gevinstrealisering øker. Utvikling av arbeidsgiverpolitikk som gir retning og en helhetlig tilnærming for utvikling av ansatte, ledere og organisasjonen gir et bedre utgangspunkt for prioritering av innsatsområder.

Vi benytter KS' 10-FAKTOR som verktøy for utvikling av ledere, medarbeidere og organisasjon.

Tabellen viser resultatene av medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i 2017 basert på 10-FAKTOR.

Faktor	Navn	Kristiansund	Norge	Beskrivelse
1	Indre motivasjon	4,3	4,3	Motivasjonen for oppgavene i seg selv, det vil si om oppgavene oppleves som en drivkraft og som spennende og stimulerende.
2	Mestringstro	4,3	4,3	Mestringstroen gjenspeiler hver enkelt medarbeiders tiltro til egen kompetanse og mulighet til å mestre utfordringer i jobbsammenheng.
3	Autonomi	4,2	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å ha mulighet til å jobbe selvstendig og gjøre egne vurderinger i jobben sin, basert på egen kompetanse, og innen en definert jobbrolle.
4	Bruk av kompetanse	4,2	4,2	Medarbeidernes opplevelse av å få brukt egen jobbrelevante kompetanse på en god måte i sin nåværende jobb.
5	Mestringsorientert ledelse	3,8	4,0	Ledelse som vektlegger at den enkelte medarbeider skal få utvikle seg og bli best mulig ut fra sine egne forutsetninger, slik at medarbeideren opplever mestring og yter sitt beste.
6	Rolleklarhet	4,3	4,3	Høy rolleklarhet innebærer at forventningene til den jobben medarbeideren skal gjøre er tydelig definert og kommunisert.
7	Relevant kompetanseutvikling	3,5	3,7	Relevant kompetanseutvikling er avgjørende for at medarbeiderne til enhver tid er best mulig rustet til å utføre sine oppgaver med høy kvalitet, og er avgjørende for kvaliteten på de tjenester som leveres, uansett hvilken type tjeneste vi snakker om.
8	Fleksibilitetsvilje	4,5	4,5	Medarbeiderens villighet til å være fleksibel på jobb og tilpasse sin måte å jobbe på til nye behov og krav.
9	Mestringsklima	4,1	4,1	I et mestringsklima motiveres medarbeiderne av å lære, utvikle seg og gjøre hverandre gode, fremfor å rivalisere om å bli best.
10	Prososial motivasjon	4,7	4,7	Motivasjon for å gjøre noe nyttig og verdifullt for andre, også kalt prososial motivasjon, er en viktig drivkraft for mange og har en rekke godt dokumenterte, positive effekter.

Rådmannen vil at alle medarbeidere skal ha et godt arbeidsmiljø i en jobb som både stimulerer og bidrar til utvikling av kunnskap og kompetanse.

Vi skal:

- gjennomføre medarbeiderundersøkelse i 2020
- følge opp og forbedre de funn som undersøkelsen forteller oss
- bevare det vi er gode på

MÅL OG RESULTATSTYRING

Resultatgrenser: ● Ønsket resultat ● Akseptabelt resultat ● Uakseptabelt resultat

GJENNOMGÅENDE MÅLEKORT - FOKUSOMRÅDE MEDARBEIDERE						
Hovedmål - Motiverte og kompetente medarbeidere						
Suksessfaktor (delmål)	Måleindikator	Resultatkrav	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Endring fra sist måling
Ledelse	Lederavtale - alle enhetsledere	100 %	Ikke målt	100 %	100 %	-
	Evalueringssamtale - alle enhetsledere	100 %	100 %	100 %	100 %	-
Arbeidsmiljø – HMS / IA ¹⁾	Medarbeidertilfredshet	6,0 - 4,6	Ikke målt	4,2	Ikke målt	
	Sykefravær	8,5 %	8,6	9,6	10,2	↓
	Etablere rutine på vurdering av sykefravær i hver enhet	Innført	Ferdig utarbeidet	100 %	I ferd med å implementere rutinene	↑
	Utarbeide overordnet handlingsplan for IA-arbeidet	Ferdig utarbeidet	Ferdig utarbeidet	100 %	100%	↑
Heltidskultur	Antall 100 % for hele kommunen	Alle stillinger over 92 %	52 %	52 %	54%	↑
Livsfasepolitikk, likestilling og mangfold	Utarbeide livsfaseplan	Ferdig utarbeidet	I arbeid		I arbeids-giver-strategien	↑
Lønnspolitikk	Revidert og oppdatert lønnspolitisk plan	Ferdig utarbeidet	I arbeid	Ferdig utarbeidet	Ferdig utarbeidet	-
Medbestemmelse og involvering	Utarbeide plan for ansattes rett til medbestemmelse	Ferdig utarbeidet	I arbeid		En del av alle planer	↑

¹⁾ HMS – helse, miljø og sikkerhet, IA – inkluderende arbeidsliv

Målekortet er gjennomgående for hele kommunen.

STATUS

Måloppnåelse knyttet til arbeidsgiverstrategi er kommentert i årsrapporten for 2017, kapittel 4 Styring og kontroll.

	Antall ansatte 31.10.2019	Årsverk 01.11.2019
Rammeområder		
Politisk styring	2	1,6
Sentraladministrasjonen	102	93,7
PP-tjenesten	22	20,1
Grunnskoler	430	375,6
Barnehager	130	113,9
Kultur og næring	62	48,1
Fellestjenester pleie og omsorg	11	11
Sykehjem	159	125,7
Hjemmetjenester	173	138,5
Psykisk helse og rus	80	69,7
Velferd	34	32,1
Barn, familie, helse	82	74,6
Bo- dagtilbud/oppfølging	279	205,6
Storhaugen helsehus	94	77,8
Kommunalteknikk	110	106,7
Plan og byggesak	22	21,4
Eiendomsdrift	93	84,8
Brann og redning	85	33,1
Totalt	1 970,00	1 634,00

Tabellen viser antall ansatte og årsverk pr 31.10.2019.

Tabellen viser omfanget av ansatte både i antall og årsverk ved de forskjellige rammeområdene.

Det har tidligere vært en manuell tellemetode for å gi oversikt som viser utvikling antall ansatte og årsverk. Dette har vært en utfordrende metode, både ressursmessig og fordi det er vanskelig å etterprøve tallene bakover i tid.

Vi starter nå med automatisk telling av ansatte og årsverk både for å sikre at vi sammenligner de samme tellemetodene over tid, samt at det spares arbeidstimer.

Utfordringen med oppstarten av automatisk telling er at data bakover i tid ikke er tidsfestet. Det vil si at det nå ikke er mulig å trekke ut data pr årsskifte fem år bakover i tid.

Fremover logger vi data hver måned, og kan få utvikling både gjennom året, og mellom år.

UTFORDRINGER OG PLANER

Å jobbe i Kristiansund kommune er et bidrag til å skape Kristiansund kommune.

Med bakgrunn i måloppnåelsen for 2019 og politiske føringer videreføres følgende sentrale utfordringer for fokusområdet medarbeidere:

- Ledelse
- Arbeidsmiljø – HMS /IA
- Rekruttering og kompetanseutvikling
- Heltidskultur
- Livsfasepolitikk, likestilling og mangfold
- Medbestemmelse og involvering
- Etikk
- Lønnspolitikk

Ledelse

Ved å styrke ledernes kompetanse på innholdet i mestringsorientert ledelse (10-FAKTOR) og utvikle deres ferdigheter på å vise retning, gi oppgavene som skal løses mening og vie den enkelte medarbeider oppmerksomhet vil det bidra til økt ytelse og måloppnåelse i organisasjonen. Når ledere tar lederskap, beveger mennesker seg i forhold til seg selv og andre – fra noe og mot noe. Ledelse handler om påvirkning og innflytelse som utøves i samspill mellom mennesker. Gjennom å påvirke forbedres organisasjonen slik at vi sammen når felles mål.

Rådmannen har gjennomført et lederutviklingsprogram for rådmannens ledergruppe og enhetslederne i 2019. Programmet fortsetter med del to i 2020.

Vi skal ha ledere som er gode på fag, men også personal og økonomi. De tre elementene inngår i ledertrekanten.

Rådmannen vil sørge for at ledelse i vår kommune innebærer en felles mestringsorientert ledelsespraksis og forsvarlig lederkompetanse innenfor fag, personal og økonomi (ledertrekanten).

Vi skal

- starte del 2 av lederutviklingsprogrammet for alle enhetsledere
- gjennomføre mellomlederopplæring (avdelingsledere, personalledere)
- sikre at alle enhetsledere har en lederavtale med tydelige forventninger, mål og oppfølging

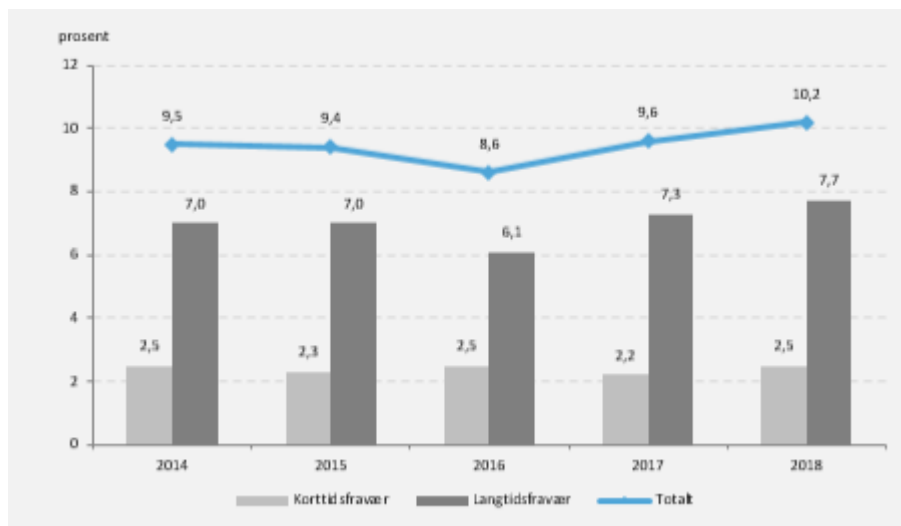
Arbeidsmiljø – HMS /IA

Arbeidet bygger på en tredelt strategi:

- å fremme helse,
- å forebygge uhelse
- å rehabilitere på en effektiv måte.

Den første delen handler om å skape trivsel, utvikling og vekst, den andre om å forhindre skader og sykdom, og den tredje om å gjøre eventuelle sykefravær kortest mulig.

Grafen viser utviklingen av sykefraværet i kommunen

Rådmannen vil arbeide systematisk og målrettet med sykefraværsarbeidet i kommunen ved bruk av forsknings- og effektbaserte virkemidler. Den overordnede handlingsplanen for IA-arbeidet i Kristiansund kommune skal ligge til grunn for organisasjonens arbeid, og vi skal definere egne IA-mål for den enkelte enhet. Den overordnede handlingsplanen for HMS-arbeidet i Kristiansund kommune skal identifisere satsningsområder i HMS-arbeidet hvert år.

Vi skal

- gi ledere med personalansvar god opplæring og gode verktøy for IA-arbeidet
- tilby lederstøtte til ledere som har behov for bistand i personaloppfølging og HMS-arbeid
- utvikle og implementere klare og tydelige sykefraværsrutiner som alle ansatte kjenner til
- utvikle ledere som er opptatt av å påvirke og endre dårlige holdninger, og som er gode på forebygging og håndtering av konflikter

Rekruttering og kompetanseutvikling

Riktig og god kompetanse sikrer kommunen kvalitet i tjenestene, effektiv ressursutnyttelse, innovasjon og utvikling, og et godt omdømme som en attraktiv arbeidsplass. Strategisk kompetanseutvikling innebærer både rekruttering og videreutvikling av eksisterende kompetanse i forhold til organisasjonens mål. Vi har et enda større potensial for strategisk kompetansestyring. Involvering av ansatte er nødvendig i arbeidet.

Rådmannen vil jobbe systematisk og legge forholdene til rette for å rekruttere, utvikle og beholde den kompetansen kommunen til enhver tid har behov for.

Rådmannen vil prøve ut nye veier for å sikre riktig kompetanse på riktig plass

Vi skal

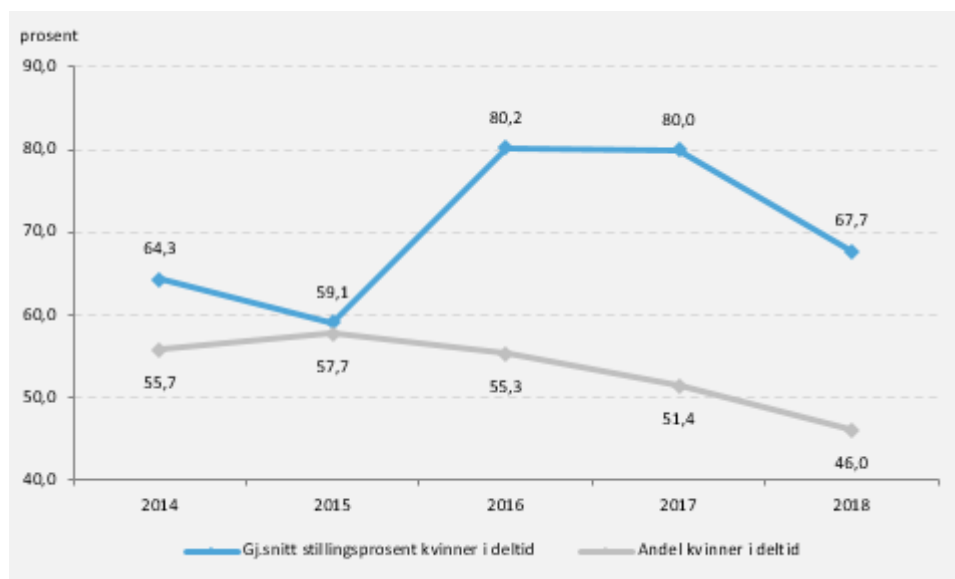
- benytte oss av Trainee-ordningen
- kurse alle enhetsledere i strategisk kompetansestyring gjennomføre kurset «Strategisk kompetansestyring» (e-læring)
- gjennomføre kurset «nyansatt i Kristiansund kommune» (e-læring) for alle nyansatte
- legge til rette for at alle med personalansvar skal gjennomføre kurset «Oppfølging av nytilsatte» (e-læring).
- legge til rette for at alle med tilsettingsmyndighet skal gjennomføre kurset «Tilsettingsprosessen i Kristiansund kommune».

Heltidskultur

Omfanget av deltidsarbeidet i kommunen, og særlig i helse- og omsorgsektoren, er for høyt. Å bygge heltidskultur innebærer å tenke nytt rundt hvordan tjenestene og arbeidstiden organiseres. Heltidskultur må først og fremst etableres lokalt.

Målet er at kommunen skal vise en jevn utvikling mot heltidskultur. Å få bukt med ufrivillig deltid er et viktig skritt i riktig retning.

Grafen viser utviklingen av kvinners gjennomsnittlige stillingsstørrelse og andelen kvinner som arbeider deltid.

Rådmannen skal sikre strategisk forankring av heltidskultur i hele organisasjonen.

Vi skal

- utvikle lokale retningslinjer som viser enighet om viktige prinsipper

Livsfasepolitikk, likestilling og mangfold

Kommunen skal ha en personalpolitikk som ivaretar ansattes behov i ulike livsfaser og som motvirker diskriminering og særbehandling.

Tabellen under viser kjønnsfordelingen innenfor utvalgte grupper:

	2016			2017			2018		
	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn	Alle
Bystyret	16	29	45	18	27	45	20	25	45
Formannskapet	6	5	11	6	5	11	6	5	11
Ledergruppen	3	3	6	3	4	7	3	5	8
Enhetsledere	21	19	40	25	15	40	19	17	36

Rådmannen vil legge til rette for at ansattes behov i ulike livsfaser i størst mulig grad blir ivarettatt. Rammevilkårene for arbeidsliv og familie/privatliv må sees i sammenheng.

Rådmannen vil oppfylle lovens krav til kjønnsfordeling, ivareta mangfold og sørge for like muligheter og likeverdige rettigheter og plikter til deltakelse for alle ansatte uavhengig av kjønn, nasjonalitet, etnisitet, funksjonsevne og bakgrunn for øvrig.

Vi skal

- sikre gode prosesser for å ivareta inkludering, likestilling og mangfold i rekrutterings- og ansettelsessammenheng
- kartlegge og tilrettelegge for arbeidstakeres individuelle behov.
- hindre utstøtning av personer med redusert funksjonsevne.

Medbestemmelse og involvering

Medbestemmelse og involvering er nøklene til å skape gode prosesser og utvikling av kommunens tjenester. Hovedavtalen utgjør rammeverket for partssamarbeidet.

Rådmannen vil skape et best mulig samarbeidsgrunnlag mellom partene på alle nivåer ved å sikre og legge til rette for gode prosesser mellom partene og for en positiv utvikling av kvalitativt gode tjenester i kommunen. Samarbeidet må baseres på tillit og gjensidig forståelse for partenes ulike roller.

Vi skal følge følgende grunnleggende prinsipper:

- kommunen styres av folkevalgte organer
- de ansatte har medbestemmelser/medinnflytelse over egen arbeidssituasjon/egen arbeidsplass
- vi skal ha operative hms-grupper (ledelse, verneombud, tillitsvalgte) i alle enheter.

Etikk

En høy etisk standard i kommunen legger grunnlaget for tillit fra innbyggerne. Kommunens etiske retningslinjer er viktig hjelpemiddel i arbeidet med å utvikle og vedlikeholde en høy etisk standard. Våre etiske retningslinjer skal være tilgjengelig, gjøres kjent og jevnlig benyttes til refleksjon over egen praksis.

Rådmannen vil implementere gode og riktige holdninger til etikk- og antikorrupsjon i organisasjonen.

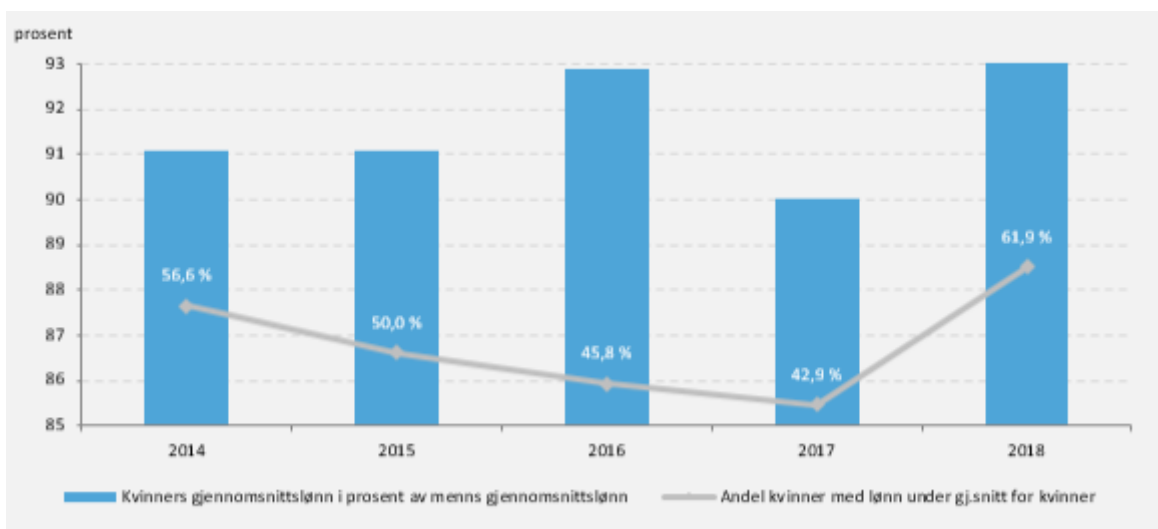
Vi skal

- gjennomføre eLæring i etikk for alle ansatte
- ha holdningsskapene arbeid gjennom interne møteplasser og fora

Lønnspolitikk

Lønnspolitikk er hvordan arbeidsgiver bruker lønn som virkemiddel for å oppnå de mål som gjelder for kommunen og dens virksomhet.

Figuren under viser utvikling i kvinners gjennomsnittslønn som andel av menns, samt andel kvinner med lønn under gjennomsnittet for kvinner.

Lønn kan brukes som virkemiddel i forhold til:

- å rekruttere og beholde arbeidstakere
- å styrke ledelse og lederutvikling
- kompetanseutvikling
- arbeidsmiljø og trivsel
- myndiggjøring av medarbeidere
- stimulering av arbeidstakere til å ta ansvar
- utvikling av og økt kvalitet på tjenester.

Rådmannen understreker at lønnspolitikken i kommunen skal være innenfor en økonomisk ramme som tar hensyn til kommunens totale situasjon, herunder økonomi, og krav til effektivitet, samt lønnsutvikling i KS-området og andre sammenlignbare tariffområder. Lønnspolitikken skal være forutsigbar og etterprøvbare og inneholde faktorer som den ansatte selv kan påvirke

Vi skal la lønnsfastsettelse skje ved:

- tilsetting
- gjennom årlige lokale lønnsforhandlinger
- individuelle lønnsforhandlinger i medhold av bestemmelsene i HTA.

Fokusområde læring og fornying

Vi skal lære oss nye ting og fornye måtene vi arbeider på for å møte nye krav og forventninger. Vi skal ivareta samfunnsoppdraget vårt som tjenesteyter, samfunnsutvikler, myndighetsutøver og demokratisk arena gjennom omstilling, endring og fornying. Vi skal utvikle en kultur for læring og styrke evnen til å omsette kunnskap til ny praksis og bedre tjenester har kommunen som ambisjon å være en innovativ og lærende organisasjon.

MÅL OG RESULTATSTYRING

Resultatgrenser: ● Ønsket resultat ● Akseptabelt resultat ● Uakseptabelt resultat

GJENNOMGÅENDE MÅLEKORT - FOKUSOMRÅDE LÆRING OG FORNYING						
Hovedmål - Fremtidsrettet og lærende organisasjon						
Suksessfaktor (delmål)	Måleindikator	Resultat -krav	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Endring fra sist måling
Effektive arbeidsprosesser	Optimalisering	5	6 nye tiltak	5 nye tiltak	5 nye tiltak	-
	Samhandling	3	3 nye tiltak	7 nye tiltak	3 nye tiltak	--
	Digitalisering	10	13 nye tiltak	11 nye tiltak	17 nye tiltak	↑
Kunnskapsbasert praksis og forbedringsarbeid	Innføre metodeverk	Innført	I arbeid	Innført	Innført	-
Hensiktsmessig organisering	Innføre ny organisasjonsmodell	Innført	Innført	Innført	Innført	-
Lærende og utviklingsorientert organisasjon	God forvaltningspraksis ¹⁾	800	523	Ikke målt	Ikke målt	

¹⁾ Indikatoren måler Kristiansund kommunes score i Kommunekompassets evaluering av kommunens forvaltningspraksis.

Målekortet er gjennomgående for hele kommunen.

STATUS

Måloppnåelse knyttet til læring og fornying er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 4 Styring og kontroll.

UTFORDRINGER OG PLANER

Med bakgrunn i måloppnåelsen for 2019 og politiske føringer videreføres følgende sentrale utfordringer for fokusområdet læring og fornying:

- Kontinuerlig forbedring
- Kunnskapsbasert praksis og forbedringsarbeid
- Hensiktsmessig organisering
- Lærende og utviklingsorientert organisasjon

Kontinuerlig forbedring

Kontinuerlig forbedring handler om å forbedre kvalitet og resultater gjennom medvirkning fra ansatte. I praksis handler kontinuerlig forbedring om å gjøre prosesser rimeligere, raskere og bedre. Dette skal skje gjennom å fjerne sløsing og konsentrere seg om det som skaper verdi for tjenestemottakeren.

Rådmannen vil utvikle og forenkle organisasjonen - bedre ressursutnyttelse, mer tid til kjerneoppgavene og større trivsel og arbeidsglede hos de ansatte. Rådmannen vil ha fokus på prosessoptimalisering og implementere teknologiske løsninger på en slik måte at vi får ut ønsket effekt både for organisasjonen og kommunenes innbyggere. Fokus vil være på hvordan IKT kan forenkle tilgangen til informasjon og tjenester og på den måten bidra til at det jobbes smartere.

Vi skal

- *prioritere innovative anskaffelser ved å la leverandører komme med gode løsninger for våre behov*
- *innføre velferdsteknologi innen alle omsorgstjenester*
- *fortsette utviklingen av eLæringskurs med KS-læring som læringsplattform*
- *ha implementert Teams som samhandlingsplattform for telefoni, meldinger (i stedet for e-post), videosamtaler og annen kommunikasjon og informasjonsflyt i 2020. Løsningen skal virke for alle PCer, nettbrett, mobiltelefoner og vanlige telefoner i kommunen.*
- *bruke Lean*

Kunnskapsbasert praksis og forbedringsarbeid

Vi skal øke bruken av kunnskapsbasert praksis (KBP) for å bedre kvaliteten på tjenestene.

KBP er å ta faglige avgjørelser basert på systematisk innhentet forskningsbasert kunnskap, erfaringsbasert kunnskap og brukerens ønsker og behov i en gitt situasjon. KBP innebærer at fagutøvere bruker ulike kunnskapskilder i praksis.

Vi skal

- *arbeide systematisk med forbedringsarbeid i hele kommunen.*

Hensiktsmessig organisering

Hensiktsmessig organisering, samarbeid og samordning er nødvendig for at tjenestetilbudet skal oppleves som sammenhengende og godt for brukeren.

Rådmannen vil flytte fokus fra overordnet organisering til en effektivisering av tjenesteleveransene og samhandlingen. I dette ligger et omfattende arbeid med optimalisering av de ulike arbeidsprosesser i alle deler av kommunen.

Vi skal

- *Sikre et tjenestetilbud som oppleves helhetlig og koordinert*

Framtidsutsikter

Vi har fortsatt utfordringer foran oss, og fortsatt fantastiske forutsetninger for å håndtere framtidens utfordringer. Kommuneplanens samfunnsdel vil vise retningen for kristiansundssamfunnet og for kommuneorganisasjonen inn i framtiden. Planarbeidet, digitalisering, automatisering og målstyringen er like viktig i folketallsnedgang og –økning, som i endret alderssammensetning. Vi må ha kontroll om vi skal få mest og best mulig tjenester ut av de ressursene vi disponerer. Med gode planer, kompetanse, motivasjon og den omstillingsevnen som finnes i Kristiansund vil vi klare å bygge en sterk by for vårt omland, også i årene som kommer.

Læring og fornying

Mens læring de siste årene i hovedsak har foregått på individnivå vil vi i framtiden se mer holistisk på læringsbegrepet. Vi står nå midt inne i en mega-trend; digitalisering av kommunal forvaltning. Fordelen med denne mega-trenden er at den har 3 fasetter som Kristiansund har alle forutsetninger for å lykkes godt med; ny og bedre bruk av informasjonsteknologi, mer effektive prosesser og bedre samhandling. Kristiansund kommune har realisert våre planer og verktøyene for å kunne møte dette fremtidsbildet er tatt i bruk. Stadig flere oppdager at Kristiansund er byen som tar digitaliseringen på alvor. FN har valgt å la Kristiansund gå foran i rapporteringen av FNs bærekraftsmål. Vi leder an i UN4SSC, United for Smart Sustainable Cities. Vi er en av 3 nomierte til EUs innovasjonspris av 152 kommuner. Vi foredrar for norsk ministerråd, Nord-regio og andre kommuner. Nordmøre viser vei i digitaliseringen. Gårsdagens suksesskriterier gjelder ikke lenger. Derfor har vi definert morgendagens.

Etablering av Campus Kristiansund er en fantastisk mulighet til samfunnsutvikling som vi skal lykkes med. Campus Kristiansund skal etableres på Devoldholmen i Kristiansund sentrum i 2022. I prosjektplanen ble det lagt opp til en midlertidig etablering av campusfunksjoner i sentrum fra ca. 2020. Disse åpnet i 2019. Det første som har kommet på plass, er en midlertidig etablering av det vekstmiljøet, forskerressurser og innovativt næringsliv.

Digitalisering av Kristiansund kommune vil ved realisering av den nye digitaliseringsstrategien gi store muligheter for effektiv samhandling mellom aktører som sammen skal skape et godt lokalsamfunn. Så langt er vi bare ferdige med infrastrukturen som vi skal bygge våre nye tjenester på. Innbyggere og næringsliv forventer et digitalt møte med offentlig sektor. Det digitale møte skal oppleves effektivt, være tilgjengelig når en ønsker det og i de arbeidsflater som passer brukeren best. Fremtidens løsninger i kommunal forvaltning må løse fremtidens problemer på en måte som minimerer det offentlige ressursbruk for å yte gode tjenester med høy brukertilfredshet. For å realisere dette, skal vi bygge på nasjonale standarder og gjenbruke informasjon på tvers av forvaltningen. Unødvendig kompleksitet skal fjernes, og sentralisering av sentral infrastruktur skal begrense mengden brukerstøtte for den tjenesteproduserende innsatsstyrken. Løsningene skal henge sammen og være tilgjengelige for alle som har en kommunal relevans, innbyggere, næringsliv, politikere, ansatte, brukere og pårørende. Alle skal ha samme dør inn i kommunens digitale tjenestetilbud. Brukerens relasjon til kommunen vil bestemme hva som skal være tilgjengelig av informasjon, applikasjoner og tjenester.

Våre innbyggers forventninger øker når de blir kjent med «dyre» og profesjonelle løsninger fra staten, som Altinn, NAV portaler, Brønnøysundregistrene og Skatteetatens tjenester. Kommunene må komme seg på hesten for at dette forventningsgapet ikke skal bli for stort. Heldigvis er Kristiansund nå kommet godt ut av stallen, ...og er fortsatt på hesteryggen.

Befolkningsutvikling og tjenestetilbud

I planperioden er det lagt til grunn uendret folketall. Den demografiske analysen viser at alderssammensetningen vil endre seg relativt mye gitt tidsperioden. Klart størst vekst er forventet å komme i aldersgruppen 67-år og eldre. Eveltallet er ventet å synke drastisk. Følgende områder må gis særlig oppmerksomhet med sikte på å opprettholde og tilpasse tjenestetilbudet:

- barn og unge
- brukere med behov for sammensatte og ressurskrevende tjenester
- tilrettelegging for at kommunens ansvar i samhandlingsreformen ivaretas
- behov for utvikling og tilpasning av tilbudet til eldre og hjelpe-/pleietrengende

Vi står overfor store økonomiske utfordringer, og det er avgjørende at tjenesteproduksjonen er mest mulig kostnadseffektiv og at organisasjonen er omstillingsdyktig for å møte endrede krav og behov fra befolkningen.

DEMOGRAFISKE FORHOLD OG UTVIKLING

Per 1.1.2019 hadde Kristiansund 24 274 innbyggere. Dette er en nedgang på 26 personer fra 2018.

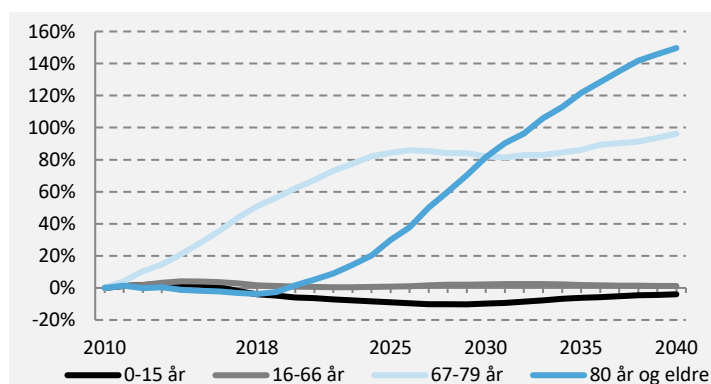
Det er to faktorer som påvirker folketallet i kommunen, fødsels- og flytteoverskudd. De siste 5 årene har det i gjennomsnitt vært født 224 barn hvert år i Kristiansund. I forrige femårsperiode (2009-2013) ble det født i gjennomsnitt 260 barn hver år. I 2018 ble det født 219 barn i Kristiansund, 201 personer døde. Dette ga kommunen et fødselsunderskudd på 18 personer. Kristiansund hadde i 2018 en netto utflytting på 44 personer, tilsvarende i 2017 var 142. Ved inngangen til 2018 var det 24 300 innbyggere i Kristiansund. Ved fødselsoverskuddet på 18 personer og netto utflytting på 44 personer, er årsaken bak at det var 24 274 personer ved utgangen av året.

Prosentandel av befolkningen i ulike aldersgrupper per 1.1.2019

Aldersgruppe	Kristiansund	Møre og Romsdal	Hele landet
0-5 år	5,5 %	6,4 %	6,7 %
6-15 år	11,7 %	12,3 %	12,0 %
16-66 år	48,2 %	64,3 %	66,2 %
67-79 år	17,2 %	12,0 %	10,9 %
80-89 år	12,9 %	3,9 %	3,4 %
90 år eller eldre	3,5 %	1,1 %	0,8 %

Vi har generelt en befolkningssammensetning i yrkesaktiv alder som avviker lite fra landsgjennomsnittet, men en høy andel eldre og en tilsvarende lav andel barn. Andelen eldre over 67 år utgjorde 16,7 % av befolkningen per 1.1.2018. Tilsvarende andel for fylket og landet var henholdsvis 16,6 % og 14,8 %.

Prosentvis vekst fra 2010 til 2040

Prognoser fra Statistisk sentralbyrå viser at befolkningen i Kristiansund forventes å øke og vil være i underkant av 27 000 i 2040. Dette vil i stor grad være positivt for kommunen, men vil kunne gi utfordringer knyttet til tjenestetilbud, tilgang på kompetanse samt kommunens by- og arealutvikling. Som regionsenter er vi avhengig av et sterkt omland. Videre innbyggervækst forventes derfor ikke å skje gjennom konkurranse med nabokommunene, men gjennom tilflytting fra utlandet og fra de største norske byene. Det er fra disse kompetansesentrene vi må hente nødvendig arbeidskraft til å fylle kommunens nøkkelrolle som tjenesteleverandør og utviklingsaktør.

Vi må legge til grunn at prognosene bygger på forutsetninger og antagelser som i en eller annen ukjent grad vil slå til. Statistikkmodellene til SSB har flere elementer som gjør at prognosene er usikre. Blant annet er antagelsen om at det blir folketallsvekst i Norge lagt inn som en komponent som bidrar til vekst i alle kommuner i prognosen, uavhengig av lokal status. Videre er det knyttet større usikkerhet til prognosen for utviklingen i yngre aldersgrupper, mens prognosen blir sikrere for de eldre aldersgruppene. Vi må legge til grunn at vi driver planlegging under usikkerhet, og at vi må planlegge for flere forskjellige mulige scenarier.

HVORDAN PÅVIRKES KOMMUNENS UTGIFTER AV DEN DEMOGRAFISKE UTVIKLINGEN?

Innbyggertallsutviklingen og alderssammensetningen har stor betydning for nivået av statlige overføringer. Utgangspunktet er at rammetilskuddet skal reflektere at ulike aldersgrupper ikke koster kommunekassen det samme. Yrkesaktive skal i hovedsak klare seg selv, de yngste skal ha barnehage og skoleplass og de eldste har behov for helse- og omsorgstjenester. Samtidig er det ikke sikkert at en kommune får reduserte kostnader i tjenestetilbudet på grunn av demografiske endringer. Kommunen vil da oppleve at det blir mindre penger til rådighet.

Tabellen nedenfor viser hvor store mer-/ mindreutgifter kommunen kan få som følge av forventet befolkningsutvikling. Beregningene av mer-/ mindreutgifter for perioden 2018-2023, samt 2040, tar utgangspunkt i KS sine beregninger knyttet til demografisk utvikling i den enkelte aldersgruppe. Beregningene må betraktes som grove anslag og er basert på uendret standard, dekningsgrad og effektivitet i tjenesteytingen.

Beregnete mer-/ mindreutgifter i økonomiplanperioden.

Aldersgruppe (tall i tusen)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2040	2020-2023
0-5 år	-3 815	-7 167	2 904	367	4 840	4 994	32 562	13 105
6-15 år	-1 580	-6 550	-4 952	-5 911	-7 987	-8 626	-22 843	-27 476
16-18 år	3 670	-281	-583	-43	-65	475	-2 182	-216
19-66 år	889	-1 401	2	-556	-32	-86	2 609	-672
67-79 år	8 547	6 742	6 102	6 625	5 231	5 347	45 448	23 305
80-89 år	-918	6 740	3 659	9 436	9 051	11 169	239 943	33 315
90 år eller eldre	5 905	4 844	7 080	-2 981	4 099	2 236	154 271	10 434
Sum mer-/ mindreutgifter	12 699	2 928	14 212	6 938	15 136	15 509	449 808	51 794

Basert på faktisk befolkningsutvikling gjennom 2018, fikk vi en beregnet merutgift på rundt 2,9 mill. kroner i 2019. Vekst i aldersgruppen 90 år og eldre trekker spesielt i retning av økte demografikostnader for kommunen. I perioden 2020-2023 anslås kommunen å få økte demografikostnader på om lag 15,5 mill. kroner. Flere eldre i aldersgruppen mellom 80 og 89 år er ventet å øke utgifter til pleie- og omsorgstjenestene.

Skjev aldersfordeling kan gi skjevheter mellom utgifter og inntekter, men i den grad utgiftsutjevningen i inntekts-systemet treffer, vil demografiendringer i prinsippet ikke ha betydning for vår økonomiske handlefrihet. Gjennom utgiftsutjevningen skal det sikres at kommunene er i stand til å tilby befolkningen et likeverdig tjenestetilbud gjennom utjevning av ufrivillige kostnader. Utgangspunktet er derfor at endringer i innbyggertall og alderssammensetning vil føre til endringer i etterspørsel og at dette i neste omgang vil føre til tilsvarende endringer i kommunens rammetilskudd. Dette er under forutsetning av at staten har klart å bygge opp handlefriheten i den økonomiske politikken for å ta høyde for økte utgifter som følge av befolkningsendringene.

Det må understrekes at selv om vi har en tilnærmet flat folketallsutvikling i denne perioden, er det relativt betydlige endringer i aldersgruppene vi yter store tjenester til; barnehage, skole samt pleie og omsorg. De siste få årene har vi hatt betydelig nedgang i aldersgruppen knyttet til barnhage. Nedgangen i barnehagebarn vil føre til redusert elevtall i skolene de nærmeste årene framover. Samtidig har vi stor vekst i aldersgruppene knyttet til eldreomsorgen, og som skaper behov for økt tjenestevolum. Utfordringen kommer når vi får økte behov innen pleie og omsorg, samtidig som inntektsøkningen grunnet økte behov innenfor pleie og omsorg blir annullert av inntektsnedgang til barnehage og skole, og utgiftene i barnehage og skole er låst i terskelkostnader.

PRESS PÅ KOMMUNALE TJENESTER

Kommunesektoren har ansvaret for blant annet barnehager, grunnskole og pleie- og omsorgstjenester. Dette er tjenester som i hovedsak er rettet mot bestemte aldersgrupper av befolkningen, og hvor utgiftene blant annet påvirkes av den demografiske utviklingen.

I oppstillingene under er det benyttet tilnærmet samme aldersfordeling som det inntektssystemet opererer med. Dette gir et godt grunnlag for å kunne se potensielt press på tjenestetilbudet og for å få korrekt dimensjonering av tjenestene.

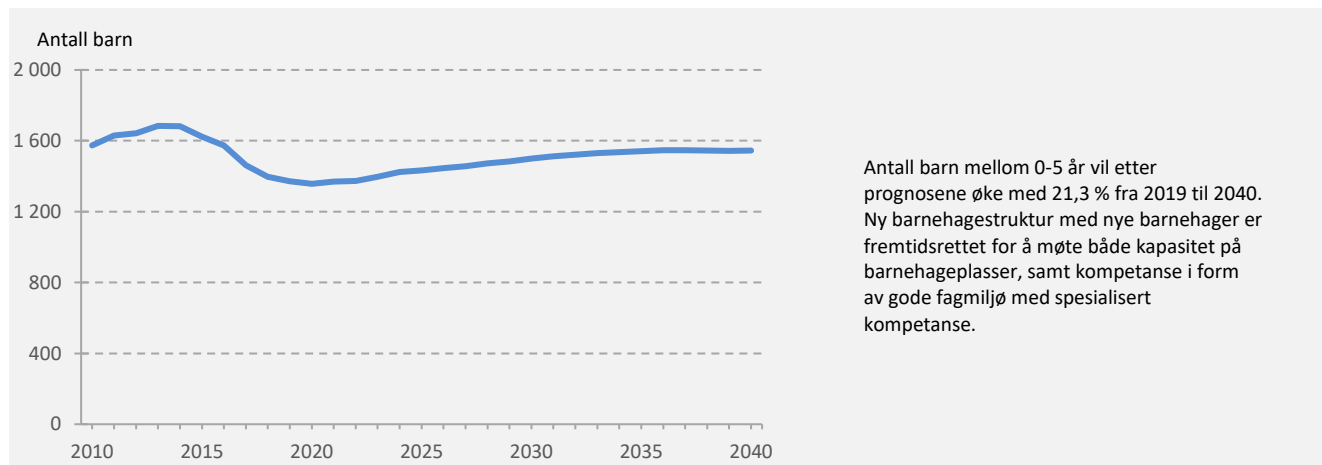
Befolkningsframskriving 2018-2040 fordelt på aldersgrupper per 1.1.

Aldersgruppe	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2040	% 2019-2040
0-5 år	1 368	1 342	1 316	1 329	1 332	1 356	1 628	21,3
6-15 år	2 809	2 850	2 809	2 778	2 741	2 691	3 109	9,1
16-66 år	15 823	15 896	15 823	15 793	15 767	15 776	17 873	12,4
67-79 år	3 258	3 142	3 258	3 363	3 477	3 567	4 027	28,2
80-89 år	881	846	881	900	949	996	2 048	142,1
90 år eller eldre	211	198	211	230	222	233	604	205,1
Sum innbyggere pr 1.1	24 350	24 274	24 298	24 393	24 488	24 619	29 289	20,7

Befolkningsutviklingen viser at det i all hovedsak er økningen i andelen eldre som vil gi Kristiansund de største utfordringen. Det er ikke bare Kristiansund som vil oppleve denne endringen i befolkningssammensetningen, men også nasjonalt. Det vil føre til press på velferdsstaten når andelen eldre øker, samtidig som det er ventet nedgang i andelen i arbeidsfør alder. Utfordringen er dobbeltbunnet – det blir færre skattebetalere til å finansiere eldreomsorger, samtidig som en høyere andel av potensielle skattebetalere må jobbe innen eldreomsorgen, som igjen fører til lavere skatteinntekter fra andre sektorer. Forekomsten og utviklingen av antall eldre over 80 år i befolkningen ansees som en hovedindikator for framskrivning av behov og ressursbruk i våre pleie- og omsorgstjenester. I tillegg har utviklingen av innslag av demens og personer med omfattende og komplekse omsorgsbehov også en vesentlig innvirkning på organiseringen.

Innvandrerbefolkningen i Kristiansund vokser og er den største enkeltfaktoren til veksten i folketallet. I 2010 var 1 600 innbyggerne i Kristiansund av utenlandsk opprinnelse, og høyest var det i 2017 med 2 726. Innvandringen er en viktig ressurs. Uten tilflytting fra utlandet ville det allerede vært vanskeligheter med bemanning innenfor pleie og omsorg. Mangel på arbeidskraft innen pleie og omsorg vil øke i årene fremover, og utenlandsk arbeidskraft er helt nødvendig for å kunne opprettholde og utvikle det kommunale tjenestetilbudet. I tillegg til å representere en ressurs, er det også viktig å være bevisst på at denne utviklingen medfører behov for tilrettelegging av kommunale tjenestetilbud.

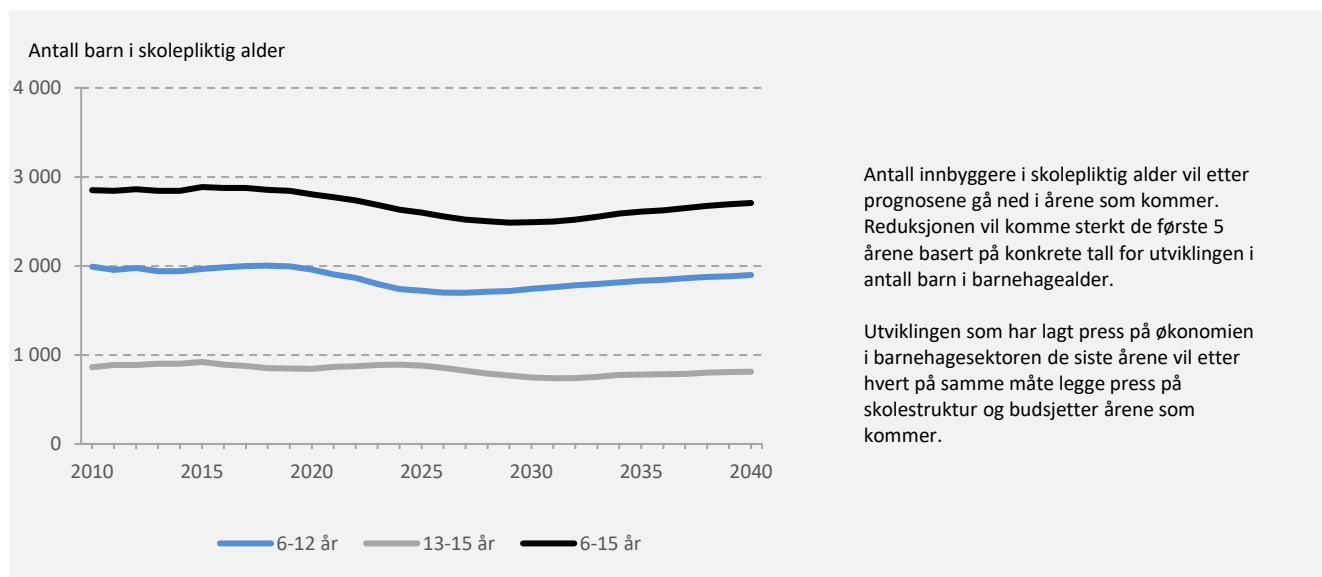
Demografi barnehagealder

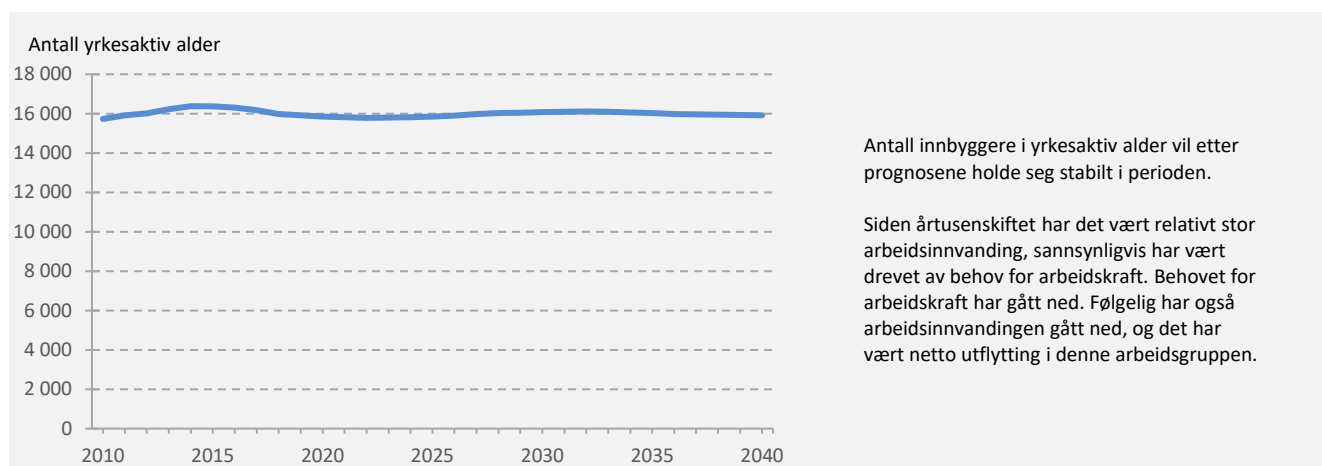
Økningen i antall småbarn vil medføre økt volum på tjenestetilbudet primært innenfor barnehage, PPT, barnevern og helsestasjon.

Det er grunn til å understreke at tallene her er heftet med usikkerhet. Utviklingen for antall barn i barnehagealder vil være avhengig av utviklingen i aldersgruppen for innbyggere i fruktbar alder. Utviklingen i aldersgruppen for innbyggere i fruktbar alder vil være drevet av utviklingen i antall arbeidsplasser og hvorvidt vi lykkes med å være en attraktiv kommune. Trender innen utviklingen i gjennomsnittsalder for førstegangsfødsene og utviklingen i tallet for reproduksjonsnivå vil være andre drivere for utviklingen i antall barnehagebarn.

Demografi grunnskolealder

Demografi yrkesaktiv alder

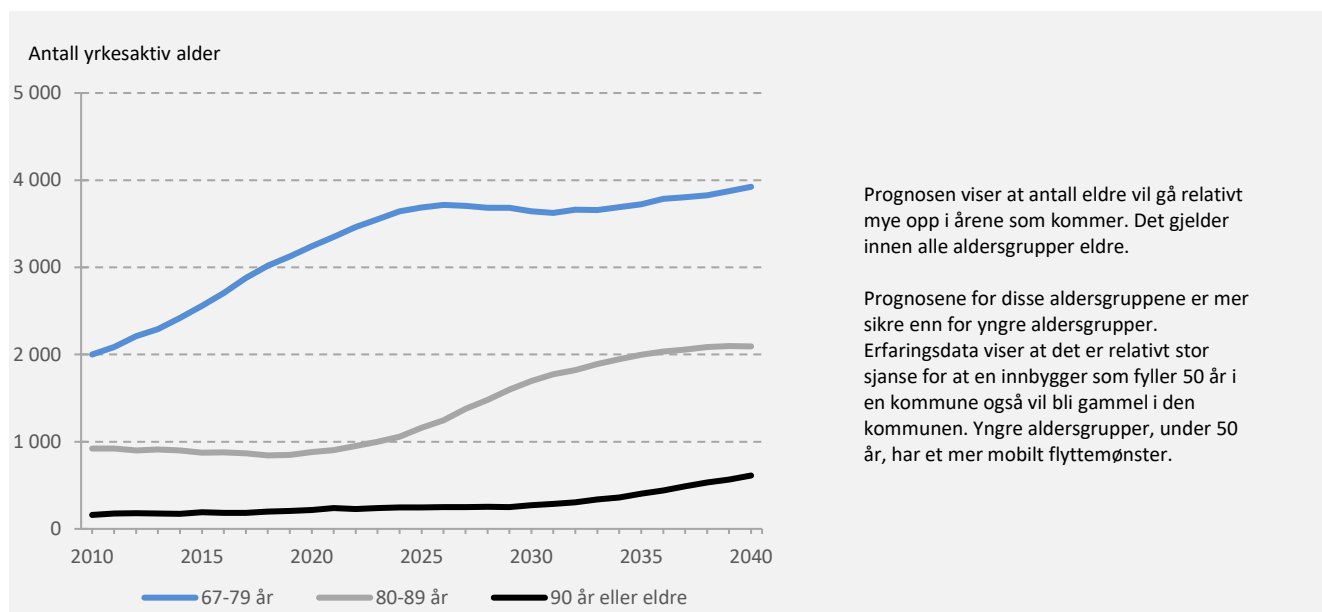

Denne aldersgruppen er de som etterspør færrest kommunale tjenester som finansieres over rammetilskuddet.

Samtidig er denne gruppen den viktigste kilden til offentlige inntekter gjennom skatter og avgifter, til både stat og kommune. Det er også denne gruppen som må brukes til å yte tjenester til barnhage, skoler samt pleie og omsorg. Framover kan det bli en dobbeltbunnet utfordring i at inntektsgrunnlaget til velferdsstaten blir redusert, samtidig som de offentlige utgiftene går opp.

Endringer innen denne aldersgruppen vil føre til redusert eller økning i behov for tjenestetilbudet primært innenfor tekniske tjenester, sosiale tjenester, psykisk helse og rus.

Demografi eldre

Det er spesielt de store kullene som ble født etter krigen som forklarer den forventede eldrebølgen. I motsetning til den noe usikre utviklingen i fødselstall og innvandring, som bestemmer veksten i den yngre delen av befolkningen, er veksten i gruppen av eldre sikrere, fordi denne gruppen allerede bor i kommunen og i mindre grad flytter.

Ved utgangen av 2016 var det 153 eldre beboere i institusjon og 493 eldre mottakere av hjemmetjenesten. Gitt lik andel eldre brukere av institusjon og hjemmetjenester som i 2016, medfører dette en økning i antall beboere og mottakere på henholdsvis 191 og 572 i perioden 2017-2040.

Vi har gjennomført en storstilt omlegging av arbeidet, fra å være tung på institusjonsdrift til nå å ha en tydelig profil som viser at vi satser på hjemmebaserte tjenester. Kostratallene viser allerede at vi er på riktig vei, selv om det fortsatt gjenstår mye. Utfordringen fremover blir å finne nye tjenester, utenfor institusjon, som samtidig ivaretar innbyggernes behov for trygghet og selvstendighet. Vi må bruke innovasjonskunnskapen vår til å designe nye tjenester, våge å finne løsninger som ikke beskrives i de tradisjonelle omsorgstrappene, og vi må satse langt mer på varierte dagaktivitetstilbud.

Økonomi

Vi må bygge et solid økonomisk fundament for å opprettholde og utvikle kommunale tjenester. Det skal skje samtidig som flere økonomiske tunge prosjekter skal på plass som vil øke lånegjelden, og låse opp inntektene våre til renter og avdrag. Utvikling av gode tjenstedesign og –økonomi vil være avgjørende for gode tjenester og en økonomi i balanse.

Fokusområde økonomi

Økonomisk handlingsrom er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til kommunens innbyggere. Vi skal sikre en god og bærekraftig økonomi gjennom god økonomistyring og vedtatte handlingsregler for driftsbudsjett, investeringsbudsjett og finansforvaltning.

MÅL OG RESULTATSTYRING

Resultatgrenser: ● Ønsket resultat ● Akseptabelt resultat ● Uakseptabelt resultat

GJENNOMGÅENDE MÅLEKORT - FOKUSOMRÅDE ØKONOMI						
Hovedmål - God økonomistyring og godt økonomisk handlingsrom						
Suksessfaktor (delmål)	Måleindikator	Resultatkrav	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018	Endring fra sist måling
Godt økonomisk handlingsrom	Netto driftsresultat	1,75 %	3,43 %	1,0 %	-1,0 %	↓
	Langsiktig gjeld i forhold til brutto driftsinntekter	Reduksjon	Økning	Økning	Økning	-
	Egenfinansiering av investeringer	25 %	19,2 %	14,3 %	10,4 %	↓
	Likviditetsgrad 1	2,0 %	1,42 %	0,90 %	1,03 %	↑
	Egenkapitalprosent	10 %	2,74 %	6,41 %	9,9 %	↓
	Gjeldsgrad	25 %	35,53 %	14,60 %	9,1 %	↓
God økonomistyring	Rammeområdene - avvik i forhold til budsjett	≥ 0 %	- 1,6 %	- 2,2 %	- 0,8 %	↓
	Avsetning disposisjonsfond - avvik i forhold til budsjett	0	0	- 6 356	0	↑
Effektiv tjenesteproduksjon	Andel utvalgte produktivitetsindikatorer (KOSTRA) med bedre resultat enn K13 ¹⁾		-	-	-	

¹⁾ Kommunegruppe 13

Målekortet er gjennomgående for hele kommunen. Det er ikke definert egne resultatgrenser for alle måleindikatorne.

STATUS

Status knyttet til kommunens økonomiske situasjon er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 6 Årsregnskap.

Regnskapet viser at kommunen har økonomiske utfordringer knyttet til den kommunale tjenesteproduksjonen. Lånegjelden er økende og vi har svært begrensede udisponerte midler på disposisjonsfond. Egenkapitalen er svekket og gjeldsgraden har økt. Kommunens pensjonskostnader er økende, men premieavviket er redusert de to siste årene. Dette representerer likevel fortsatt en likviditetsmessige og driftsmessige utfordringer.

Tabellen nedenfor viser utviklingen av sentrale finansielle nøkkeltall for kommunen.

(alle nøkkeltall i prosent av sum driftsinntekter)	Kristiansund					K13	Lgj.sn
	2014	2015	2016	2017	2018	2018	2018
Brutto driftsresultat	-0,9	1,2	4,3	0,9	-1,4	1,6	1,7
Netto driftsresultat	-1,9	0,5	3,4	1	-0,9	1,9	2,1
Finansutgifter	4,9	5	5,7	4,8	4,9	4,4	4,2
Netto lånegjeld	83,1	95,4	93,2	100,9	113,6	76,6	78,5
Disposisjonsfond	0	0	0	0,2	0	9,7	9,6

K13 – kommunegruppe 13, Lgj.sn – landsgjennomsnittet

Utviklingen viser at Kristiansund kommune ikke har et godt økonomisk handlingsrom. Dersom vi skulle hatt et disposisjonsfond på nivå med gjennomsnittet, ville det utgjort 200 mill. kroner, og ikke 0 kr.

UTFORDRINGER OG PLANER

Med bakgrunn i måloppnåelsen for 2018 og politiske føringer videreføres følgende sentrale utfordringer for fokusområdet økonomi:

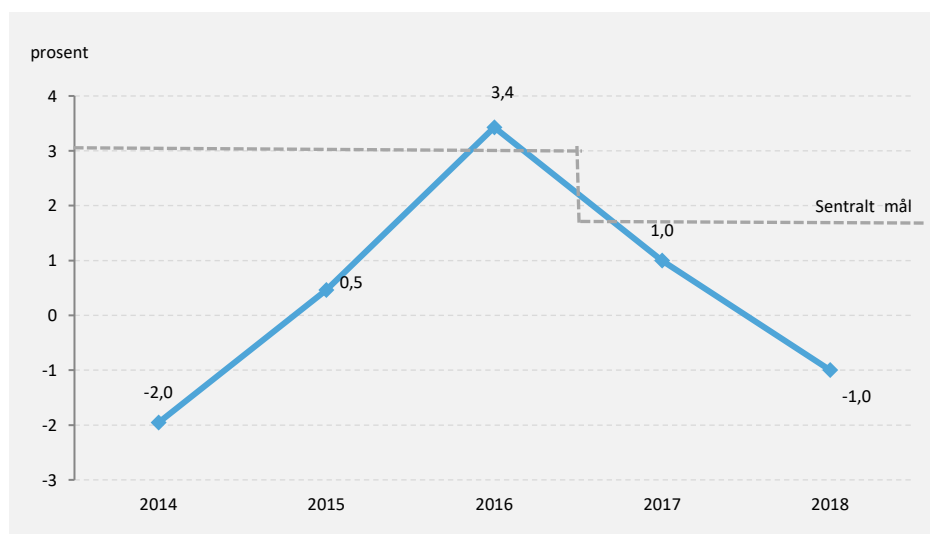
- Godt økonomisk handlingsrom
- God økonomistyring
- Effektiv tjenesteproduksjon

Godt økonomisk handlingsrom

Utviklingen i de frie inntektene er avgjørende for en kommunes økonomiske handlingsrom og utviklingen i tjenestetilbudet. Kristiansund kommune har historisk en lavere vekst i frie inntekter enn landsgjennomsnittet. På tross av dette har kommunen gjennom flere år bygget opp differensierte og tilrettelagte tjenester med god kvalitet innenfor flere områder.

Netto driftsresultat er den primære indikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. Den viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og bidrag til å finansiere investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. For å sikre en forsvarlig formuesforvaltning er det fra og med 2014 anbefalt at netto driftsresultat bør utgjøre minimum 1¾ % av kommunens driftsinntekter.

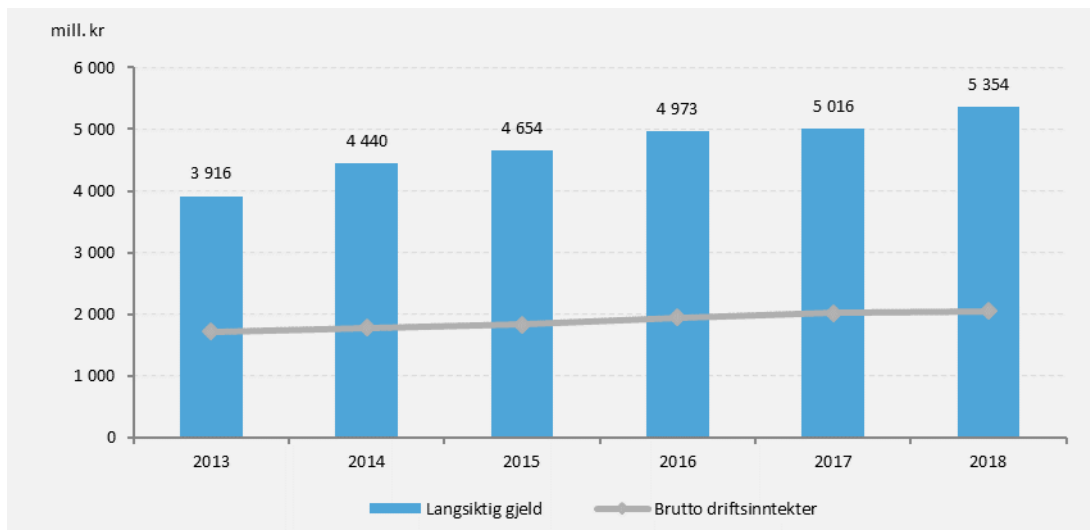
Grafen viser kommunens utvikling av netto driftsresultat.

Utviklingen viser at kommunen har en bedring i sin finansielle balanse. Et tilfredsstillende netto driftsresultat er avgjørende for å unngå at kommunens formue reduseres. Et netto driftsresultat lik null vil også over tid redusere kommunens formue i den forstand at en økende andel av realkapitalen etter hvert vil bli lånefinansiert. Ambisjonsnivået for netto driftsresultat er satt til minimum 1,75 % i kommuneplanen og de årlige handlingsprogrammene.

Egenfinansieringen viser hvor stor andel av investeringene som er finansiert med egenkapital, salg av anleggsmidler, overføringer og tilskudd. Målet er en egenfinansiering på minimum 25 % av investeringskostnadene i løpet av økonomiplanperioden. Egenfinansiering av investeringer er på om lag 25 % i 2020. Disponible fond viser hva som er tilgjengelig av frie reserver. I handlingsprogramsammenheng blir dette en estimert størrelse som viser frie reserver etter at drifts- og investeringsbudsjettet er saldert. Disponible fond bør ligge på om lag 2,5 % av brutto budsjett tilsvarende 47,5 mill. kroner.

Grafen viser utviklingen i langsiktig gjeld sammenlignet med utviklingen i brutto driftsinntekter.

Lånegjelden har økt de siste årene og vil fortsette å øke i handlingsprogramperioden. Selv om rentenivået er lavt har ikke kommunen nødvendig økonomisk handlingsrom. Målet er å redusere kommunens rentesensitivitet på sikt.

Rådmannen vil videreføre et tydelig fokus på å etablere et økonomisk handlingsrom for kommunen og utvikle en sunn og god kommuneøkonomi. Økonomisk handlingsrom er avgjørende for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet til kommunens innbyggere.

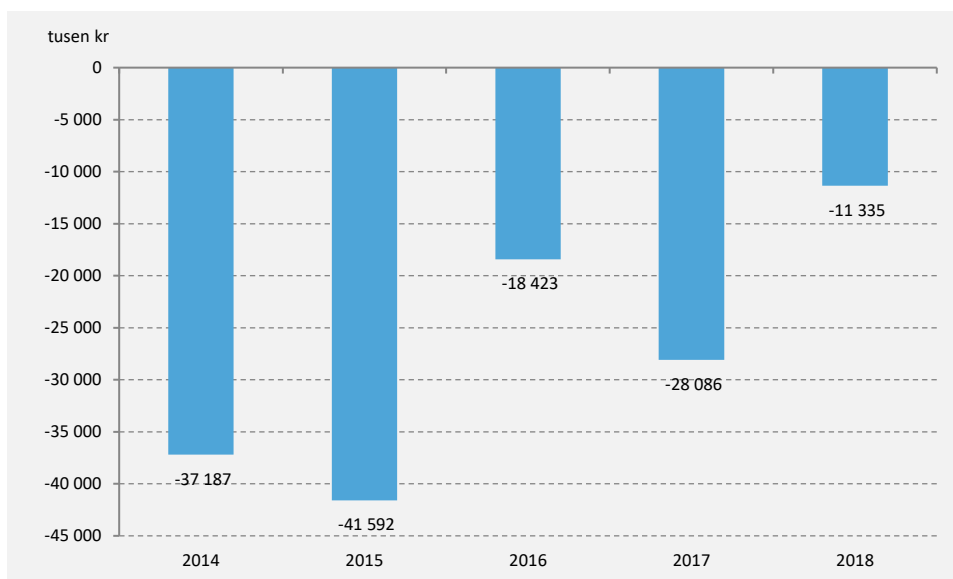
Vi skal

- etablere et disposisjonsfond som setter kommunen i stand til å takle uforutsette hendelser på en god måte

God økonomistyring

Grunnlaget for et godt økonomisk handlingsrom legges gjennom handlingsprogrammet, og oppfølgingen skjer gjennom styringssystemet og de prosessene som følger av dette. Kommunens økonomistyring er basert på stor grad av delegasjon der fordelingen av ansvar og myndighet er klart definert.

Grafen viser avvik fra budsjett for den kommunale tjenesteproduksjonen.

For å gjøre enhetene bedre i stand til å styre og å fatte riktige beslutninger er verktøy for økonomi-, virksomhetsstyring og oppfølging under kontinuerlig utvikling.

Rådmannen vil videreføre arbeidet med å sikre en god og bærekraftig økonomi gjennom god økonomistyring og vedtatte handlingsregler for driftsbudsjett, investeringsbudsjett og finansforvaltning.

Vi skal

- utvikle gode styringsdata og måltall for økonomi og ressursbruk
- videreutvikle Visma BI til å bli et enda bedre verktøy for ledelsen i hele organisasjonen

Bedre verktøy vil gi oss mer operative styringsdata, og derigjennom sikres muligheten for raskere respons ved eventuelle avvik.

Effektiv tjenesteproduksjon

Tilpasning av tjenesteproduksjonen til endrede økonomiske rammebetingelser innebærer at det må arbeides målrettet med riktig tjenestenivå og effektivisering av tjenestene. Bruk av ny teknologi og IKT skal bidra til effektivisering og lette arbeidet på visse områder. Samtidig skal det utvikles organisatoriske og faglige modeller som på en best mulig måte kan møte fremtidens utfordringer.

Rådmannen vil, på bakgrunn av gjennomgangen av de kommunale tjenestene, kontinuerlig vurdere tilpasninger som gir en mer optimal sammenheng mellom ressursinnsats og resultatoppnåelse.

Vi skal

- levere tjenester av et omfang som samsvarer med statens forventning til kommunen, og med en ressursbruk som samsvarer med gjennomsnittet for kommuner i kommunegruppe 13
- utvikle nye driftsmodeller for tjenestene som kan øke vår effektivitet

Handlingsprogrammet

De økonomiske rammene for Handlingsprogram 2020-2023 bygger på vedtatt handlingsprogram 2019-2022, årsregnskap og årsrapport 2018, Statsbudsjett 2020 og andre politiske vedtak, herunder vedtaket om spareprosjektet 2020 til 2022 i juni 2019.

Stabilitet og forutsigbarhet i den økonomiske politikken skal gi resultater som god kvalitet i tjenestene, fornøyde brukere, innbyggere og ansatte.

Følgende hovedelementer er lagt til grunn i arbeidet med handlingsprogrammet:

- Et netto driftsresultat på minimum 1¾ % i løpet av perioden
- Et investeringsnivå tilpasset handlingsreglene for investeringer slik at veksten i lånegjelden ikke øker mer enn veksten i kommunens samlede inntekter og økonomiske bæreevne
- Vedtatte innsparinger videreføres/innarbeides
- Eventuelle nye driftstiltak forutsetter omstilling
 - bortfall av tjenester
 - reduksjon av dekningsgrad
 - redusert kvalitet
 - økte egenandeler
 - effektivisering

STATLIGE RAMMEBETINGELSER

Det er i statsbudsjettet lagt klare føringer for bruken av den totale realveksten, og økningen i frie inntekter¹ er forutsatt å finansiere krav/forventninger til befolkningsutvikling, lønns- og prisvekst samt ulike oppgaveendringer knyttet til den kommunale tjenesteytingen.

Regjeringen legger i statsbudsjettet for 2020 opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på ca 1,3 mrd. kroner, noe som utgjør 0,3 % i forhold til anslag på regnskap for 2019. Tabellen under viser makrotallene for kommunesektoren til 2020:

Makrodrivere for kommunesektoren i statsbudsjettet 2020	Kommuner
	i mrd kroner
Vekst i frie inntekter	1,30
Merkostnader demografi	-1,30
Reduserte kostnader pensjon	0,40
Satsninger innenfor frie inntekter	-0,55
Handlingsrom uten effektivisering	-0,15
Effektivisering 0,5 %	1,05
Handlingsrom med effektivisering	0,90

Økte kostnader til demografiendringer på 1,3 mrd. kroner er lagt til kommunerammen for å dekke opp for økt folketall og endringer i alderssammensetningen. Av de satsningene innenfor veksten i frie inntekter gjelder 150 mill. kroner opptrappingsplan på rusfeltet og 400 mill. kroner til tidlig innsats i skolen. Samlet utgjør det en nedgang i inntektene, noe som gjør det nødvendig med effektivisering for å holde økonomien i balanse.

KS sine uttalelser om statsbudsjettet er [her](#).

¹ I statsbudsjettet defineres frie inntekter som summen av skatt, rammetilskudd og løpende inntektsutjevning. I tillegg har eiendomsskatt, tilskudd til flyktninger og kompensasjonstilskudd for investeringer samme funksjon, siden de ikke budsjetteres på rammeområdene.

DRIFTSBUDSJETTET

Etter regjeringens forslag i statsbudsjettet kan de frie inntektene til kommunen økes med 51,3 mill. kroner.

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for forslag til økonomiske rammer:

- Generell prisvekst – 0,0 %
- Lønnsvekst – 3,6 %
- Deflator – 3,1 %

Veksten i de frie inntektene må dekke følgende oppgaveendringer:

Oppgave	Kristiansund
	i tusen kroner
Statliggjøring av kemneren*	2 800
Prosjektskjønn**	1 500
Økt lærertetthet – bemanningsnorm ***	3 647
Innlemming av tilskudd til leirskoleopplæring	244
Inntektsgradert foreldrebetaling SFO	253
Gratis SFO til barn med særskilt behov 5.-7. trinn	91
Økt foreldrebetaling (helårsvirkning av økning 2019)	-318
Gratis kjernetid for 2-åringer (helårsvirkning)	222
Samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak	30
Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig	2 203
Kompensasjon merutgifter arbeidsavklaringspenger	445
Dagaktivitetstilbud hjemmeboende med demens	1 706
Krav av psykologkompetanse	890
Økt innslagspunkt for ressurskrevende brukere (50 000 kr)****	2 000
Inntektsgarantiordningen (utgår fra 2021)	5 895

*Gjelder med virkning fra 1. juni 2020. Helårseffekten er på 4,8 mill. kroner fra 2021. Kemnerkontoret har et helårsbudsjett på 2,6 mill. kroner.

**Gjelder prosjekt om Helseplattformen (1 mill. kroner) i 2020 samt Styringsdata i kommunene (0,5 mill. kroner)

***Midlene er tildelt etter særskilt fordeling i 2020, mens det er ventet økning til om lag 5,0 mill. kroner i 2021.

**** Innslagspunktet i Toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenestemottakere økes med 50 000 kr utover pris- og lønnsvekst. For kommunen utgjør det om lag 2 mill. kroner, avhengig av hvor mange brukere som er inn under ordningen til en hver tid.

Driftsinntekter – skatt og rammetilskudd

Skatt og rammetilskudd utgjør kommunenes frie inntekter. Disse kan disponeres fritt i motsetning til øremerkede midler som går til bestemte formål.

Tabellen under viser utviklingen av frie inntekter fra skatt og rammetilskudd.

	2014	2015	2016	2017	2018
Andel av totale inntekter	66,2	66,1	65,8	65,7	67,4
Skatt og rammetilskudd per innbygger	46 440	47 395	49 777	51 416	53 162
Andel av driftsutgiftene som dekkes av skatt og rammetilskudd ¹⁾	65,6	66,9	68,8	66,3	66,5

Kommunens frie inntekter fra skatt og rammetilskudd per innbygger har vært økende de siste årene, men ligger under landsgjennomsnittet. Kristiansunds forholdsvis lave inntektsnivå på skatt og rammetilskudd sees i sammenheng med et lavere driftsnivå enn landsgjennomsnittet.

For Kristiansund kommune er anslaget på oppgavekorrigert vekst i frie inntekter for 2020 i statsbudsjettet satt til 24,7 mill. kroner. Det er i 2020 lagt til grunn en forventet nominell vekst i frie inntekter på 1,8 % sett i forhold til forventet regnskap for 2019.

Kommunens rammetilskudd for 2020 er beregnet til 620,2 mill. kroner. Gjennom utgiftsutjevning i rammetilskuddet kompenseres kommunene for ulik behovsstruktur, som for eksempel demografiske, geografiske og sosiale forskjeller. Fordi Kristiansund kommune er en relativt leiddrevet kommune gir utgiftsutjevningen en reduksjon i rammetilskuddet, som er beregnet i de 620,2 mill. kronene. Indeks lavere enn 1 indikerer at utgiftsbehovet er lavere enn landsgjennomsnittet, og for Kristiansund er denne på 0,9785 i 2020. Gjennom utgiftsutjevningen trekkes kommunen for 28,7 mill. kroner i 2020.

For å kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne omfordeles skatteinntektene mellom kommunene gjennom såkalt inntektsutjevning. Kommunens skatteinntekter er beregnet til 665,1 mill. kroner i 2020.

Kristiansund har skatteinntekter under landsgjennomsnittet. Dermed kompenseres om lag 90 % av differansen mellom eget nivå og landsgjennomsnittet med inntektsutjevning. Det er budsjettet med en inntektsutjevning på om lag 73,2 mill. kroner for 2020.

Nye Kristiansund kommune har fått et inndelingstilskudd som en del av rammetilskuddet som følge av sammenslåingen mellom Frei og gamle Kristiansund kommuner. Inndelingstilskuddet er på om lag 10 mill. kroner. Det tildeles fullt ut i 15 år, før det trappes ned i 5 år. Det er lagt inn en nedtrapping med mindreinntekt på 2 mill. kroner fra 2023.

Inntektsgarantiordningen er et sikkerhetsnett for at ingen kommuner skal oppleve stor nedgang i rammetilskuddet fra ett år til ett annet. Tilskuddet finansieres av alle kommuner, og tildeles til de kommunene som har en lavere vekst enn 400 kr pr innbygger i forhold til landsgjennomsnittet. Vi har for 2020 fått om lag 5,9 mill. kroner gjennom inntektsgarantiordningen for 2020, før det er lagt inn at dette faller bort fra 2021 og utover.

Rådmannen foreslår å følge prognosemodellen for skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning fullt ut i budsjett og økonomiplanen.

Driftsinntekter – gebyrer og brukerbetalinger

Mange av kommunens tjenester finansieres gjennom gebyrer og brukerbetaling. Dette skjer både som selvkost og delfinansiering. Utgangspunktet for all forvaltning er at innbyggere ikke kan pålegges å yte til fellesskapet uten at dette er hjemlet i lov. Der Kristiansund kommune er forvalter eller eier av varer eller tjenester som innbyggerne er forpliktet til å benytte seg av, kreves det følgelig lovhjemmel for å kunne kreve betaling.

Selvkostområdene følger de føringer som er gitt i den nye kommunelovens § 15-1 om selvkost. Selvkostområdene omfatter vann, avløp, renovasjon feiing, skolefritidsordning samt byggesaks-behandling. For gebyrer innenfor VAR-området foretar kommunen etterkalkulasjon. Beregningene framgår av selvkostkalkylen i [vedlegg 3](#). Dette besørger at inntektene ikke overstiger kommunens selvkost. Eventuelle overskudd eller underskudd i selvkostregnskapet føres mot selvkostfond.

Rådmannen foreslår at endringer i gebyrer og brukerbetalinger som ikke er fastsatt gjennom lov og forskrift minimum endres med deflatoren i Statsbudsjettet. Detaljer fremgår av Betalingssatsene for 2020 i [vedlegg 4](#).

Driftsinntekter – eiendomsskatt

Kommunene har få muligheter til å påvirke inntektene sine, men eiendomsskatten er en av. Det har vært en rekke endringer i eiedomsskattelova de siste årene. Fra og med 2020 blir den obligatoriske reduksjonsfaktoren for boligverdi økt fra 20 til 30 %. I statsbudsjettet er det signalisert at det vil bli fremmet en lovproposisjon der maksimal sats for boliger og fritidseiendommer blir satt til 4 promille, mot dagens 5 promille.

At den obligatoriske reduksjonsfaktoren blir økt fra 20 til 30 % utgjør om lag 8,3 mill. kroner i inntektsstap til neste år. Det blir foreslått at den generelle promillesatsen på næringseiendommer blir satt opp til 6,7 promille i tråd med signalene i fjor høst. Det vil dekke om lag 4,6 mill. kroner. Ved å øke promillen på boliger og fritidseiendommer til 3,7 promille, fører det til en inntektsøkning på 3,7 mill. kroner.

Driftsinntekter – utbytte og andre

Vi har betydelige verdier gjennom eierandeler i selskap med økonomisk formål og som må produsere en tilfredsstillende avkastning på verdien. Budsjettforslaget innebærer en økning av utbytte i tråd med kommunens utbyttepolitikk og signaler fra selskapene.

Det er budsjettet med 4,0 mill. kroner i utbytte fra NEAS i 2020, med økning på 2 mill. kroner årlig til 8,0 mill. kroner i 2022. Fra Vikan Eiendom AS er det budsjettet 4,0 mill. kroner i 2020, økende med 2 mill. kroner årlig fra mot 2023 til totalt 10 mill. kroner.

Rådmannen foreslår at det arbeides aktivt for å sikre utbetaling av konkurransedyktig utbytte fra selskaper hvor kommunen er aksjonær.

Kristiansund kommune eier Kristiansund Parkering AS. Det er budsjettet med 3,7 mill. kroner i godtgjørelse fra selskapet i 2020.

Driftsinntekter – andre statlige overføringer

De siste årene har integreringstilskuddet som føres under andre statlige overføringer vært en stor inntektskilde. Integreringstilskuddet går til arbeidet med bosetting og integrering av flyktninger. Anmodninger fra staten om bosetting av flyktninger og familiegjenforeninger har gått mye ned. Forventning om lavere aktivitet i integreringsarbeid gjenspeiles i lavere inntekt fra denne posten, samt reduksjoner på budsjettet til Velferd ved Flyktning- og integreringsenheten (FLINT). Øvrige rammeområder må også påregne å ta ned økt aktivitet som følge av lavere bosettingstall.

Driftsutgifter – lønn og pensjonskostnader

Lønn er kommunens største kostnadsdriver og utviklingen i pensjonskostnadene har forsterket dette. I revidert nasjonalbudsjett for 2019 ble lønnsveksten satt til 3,2 %. I statsbudsjettet for 2020 er det anslått en årslønnsvekst på 3,6 %.

De årlige premiene til pensjon har de siste årene økt betydelig, og er en av kommunens største utgiftsposter.

Kommunen betaler årlig inn en pensjonspremie til sine 2 pensjonsleverandører - Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). Samtidig beregnes netto pensjonskostnad, som regnskapsføres på grunnlag av et sett kriterier som fastsettes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Netto pensjonskostnader har til nå de fleste år vært lavere enn de faktiske pensjonspremiene som kommunen betaler inn. Differansen mellom innbetalt premie og netto pensjonskostnad betegnes som premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Siden oppstart av denne ordningen i 2001 og frem til i dag, har effekten medført en fiktiv inntektsføring hvert år i driftsregnskapet. Det akkumulerte premieavviket skal frem i tid kostnadsføres (amortiseres) i driftsregnskapet i henhold til gjeldende amortiseringsprinsipper.

Premieavvik ble opprinnelig innført for at kommunene over tid skulle få en jevnere utvikling av pensjonskostnadene, men en kombinasjon av lave renter og høy lønnsvekst har medført en ensidig effekt i driftsregnskapet mot høyere premieavvik over en periode. Premieavviket har frem til og med 2010 vært amortisert over 15 år. Premieavvik oppstått fra og med 2011 amortiseres over 10 år. Premieavvik som oppstår fra og med 2014 skal amortiseres over 7 år. KMD har med dette strammet ytterligere inn på ordningen. Gjenstående akkumulert premieavvik var 102,6 mill. kroner ved utgangen av 2018 (inkl. arbeidsgiveravgift), en stor nedgang siden 2014 da tilsvarende beløp var 231,1 mill. kroner. Når amortiseringsbeløpet per år blir større enn årets premieavvik, vil effekten av ordningen bli negativ i driftsregnskapet, og det gjenstående akkumulerte premieavviket vil gradvis reduseres.

Driftsutgifter – varer og tjenester

Budsjett for kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon er delvis prisjustert. Budsjettposter der det er avtaler om prisregulering eller videresalg, er prisjustert med forventet prisstigning. Vedlikeholdsbudsjettet er justert tilsvarende. Øvrige budsjettposter er ikke prisjustert.

Rådmannen har gjennomført en styrking av innkjøpstjenesten gjennom foretatt oppbemanning. Dette forventes å resultere i lavere anskaffelsesutgifter til sentrale innsatsfaktorer i den kommunale tjenesteproduksjonen, og innsparinger er innarbeidet i budsjettet.

Finansposter - avkastning finansforvaltning og renteinntekter

Kommunens finansforvaltning er i samsvar med handlingsreglene i finansreglementet.

Det budsjetteres med en avkastning på overskuddslikviditet på 2 % i perioden.

Rådmannen vil gjennomføre evaluering og foreslå nytt finansreglement tidlig i denne bystyreperioden.

Finansposter - rente- og avdragsutgifter

Den høye investeringsaktiviteten de siste årene har medført at gjelden har økt betydelig og vil fortsette å øke i handlingsprogramperioden. Økte utgifter til renter og avdrag samt driftsutgifter i forbindelse med investeringene, reduserer handlefriheten og gjør økonomien sårbar.

Kommunens lånegjeld vil være omlag 3,01 mrd. kroner ved utgangen av 2020. Forslaget til investeringsprogram innebærer reduserte investeringer i forhold til gjeldene økonomiplan. Med forslaget som foreligger vil ikke gjelda øke i løpet av handlingsprogramperioden. Det er klart at bygging av Opera- og kulturhuset gjennom i et eget selskap utgjør en stor del av at gjeldsveksten utblir.

Om lag 33 % av lånegjelden vil ha rentebinding lenger enn ett år ved inngangen til 2020. Gjennom økonomiplanperioden vil mellom 33 % og 67 % være rentebundet, i tråd med kommunens finansreglement. Det legges til grunn en gjennomsnittrente på 1,15 % på den gjeld som har flytende rente.

Budsjetterte avdragsutgifter på 117 mill. kroner i 2020 er beregnet til å være tilstrekkelig til å oppfylle den nye kommunelovens krav om økte minimumsavdrag, såkalt «minste tillatte avdrag». Det vil si at lovverkets bestemmelser brukes til å fastsette maksimal avdragstid. I tillegg er nivået på avdragsutgiftene fastsatt etter handlingsregel for investeringer som sier at veksten i langsiktig gjeld, eksklusive startlån og VAR, ikke bør overskride veksten i frie inntekter. Kommunens økonomiske handlingsrom skal sikres ved at veksten i lånegjeld ikke øker mer enn veksten i kommunens frie inntekter og økonomiske bæreevne.

Tabellen under viser utviklingen av kommunens rente- og avdragsutgifter i perioden 2013-2018.

(mill. kroner)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Driftsinntekter	1 717,8	1 785,1	1 837,4	1 951,5	2 025,9	2 058,7
Renteutgifter og avdrag i drift	101,4	106,4	112,3	123,8	115,3	119,5
Renteutgifter og avdrag i % av driftsinntekter	5,9 %	6,0 %	6,1 %	6,3 %	5,7 %	5,8 %

Summen av renter og avdrag i drift økte med 4,2 mill. kroner fra 2017 til 2018, mens andel renteutgifter og avdrag i prosent av driftsinntekter økte med 0,1 prosentpoeng. Økningen skyldes at summen av renter og avdrag prosentvis har økt mer enn driftsinntektene. Endringene er relativt små. Økningen i forholdstallet sier noe om driftsinntektenes relativt svake utvikling fra 2017 til 2018.

Netto rente- og avdragsbelastning kommunen får ved å betjene lånegjeld forventes å utgjøre omlag 191 mill. kroner i 2020. Belastningen vil være økende i økonomiplanperioden. Dette henger primært sammen med volumet av investeringer som er lagt inn i investeringsbudsjettet og de nevnte økte kravene til minimumsavdrag. Prognosene for renter og avdrag er beregnet med bakgrunn i nåværende låneportefølje samt forslag til investeringsprogram framover, samt prognose for rentenivået framover for løpende lån og gjeldene rentebindinger.

Utvikling i renter og avdrag i rådmannens forslag til budsjett går fram av budsjettskjema 1A på neste side.

Rådmannen foreslår å legge handlingsregelen om «minste tillatte avdrag» etter den nye definisjonen i ny kommunelov til grunn fra og med 2020.

Driftsresultat

For å sikre en forsvarlig formuesforvaltning og økonomisk handlingsrom skal kommunens driftsnivå tilpasses handlingsregelen om et netto driftsresultat på minimum 1¼ % av kommunens driftsinntekter.

BUDSJETTSKJEMA - DRIFT 1A

Skjema 1A viser kommunens inntekter og hvordan disse disponeres videre. Rubrikken «til fordeling drift» viser hva som fordeles videre til rammeområdene.

(tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Rammetilskudd	-691 967	-686 624	-686 624	-684 624
Inntekts- og formuesskatt	-671 127	-671 127	-671 127	-671 127
Eiendomsskatt	-100 310	-100 310	-100 310	-100 310
Andre generelle driftsinntekter	-41 596	-30 296	-24 896	-20 496
Sum generelle driftsinntekter	-1 505 000	-1 488 357	-1 482 957	-1 476 557
Sum bevilgninger drift, netto	1 329 491	1 293 393	1 262 549	1 259 055
Avskrivninger	127 200	140 900	154 100	161 000
Sum netto driftsutgifter	1 458 369	1 435 971	1 418 327	1 421 733
Brutto driftsresultat	-46 631	-52 386	-64 630	-54 824
Renteinntekter	-10 500	-10 500	-10 500	-10 500
Utbytter	-8 000	-12 000	-16 000	-18 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
Renteutgifter	74 300	78 400	78 600	75 500
Avdrag på lån	117 000	127 000	142 000	146 000
Netto finansutgifter	172 800	182 900	194 100	193 000
Motpost avskrivninger	-127 200	-140 900	-154 100	-161 000
Netto driftsresultat	-2 709	-12 064	-26 308	-24 502
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:				
Overføring til investering				
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond				
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	2 709	12 064	26 308	24 502
Dekning av tidligere års merforbruk				
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	1 031	10 386	24 630	22 824
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk).	0	0	0	0

Ny kommunelov med tilhørende forskrifter har gitt nye oppstillinger for budsjettskjemaene. Nødvendige avklaringer i forhold til hvilke inntekter og utgifter som skal føres på de forskjellige postene har ikke blitt gitt i tide til at det har vært mulig å utarbeide oversikter som viser de tidligere årene bakover i tid. Noen av budsjettskjemaene vil derfor bare vise budsjettåret og økonomiplanen for 2020 til 2023. I andre skjema vil også det foregående budsjettåret samt det siste vedtatte regnskapet også vises.

BUDSJETTSKJEMA - DRIFT 1B

Skjema 1B viser nettobevilgning per rammeområde og gir uttrykk for den politiske prioriteringen.

(tall i tusen)		Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
		2018	2019	2020	2021	2021	2022
10	Politisk styring	12 703	12 258	13 415	13 165	13 036	12 819
12	Sentraladministrasjon	83 407	79 970	80 091	76 658	76 579	76 579
19	Felles avsetninger	-5 160	688	-33 226	-48 509	-64 859	-75 436
20	PP-tjenesten	8 860	8 468	8 509	8 509	8 509	8 509
21	Grunnskoler	253 398	254 061	264 843	265 995	264 995	264 995
23	Barnehager	169 079	153 891	180 729	179 729	178 729	178 729
25	Kultur	43 437	42 113	42 250	41 667	41 084	41 084
30	Fellestjenester pleie og omsorg	14 085	18 109	25 483	16 401	16 244	16 244
31	Sykehjem	117 195	116 073	110 087	114 587	114 587	114 587
32	Hjemmetjenester	136 966	135 229	126 271	124 371	122 121	122 121
33	Psykisk helse og rus	46 769	47 062	38 881	38 881	38 881	38 881
34	Velferd	67 861	59 996	56 639	50 539	47 539	45 239
35	Barn, familie, helse	82 027	75 404	63 198	62 978	59 118	59 118
36	Bo og habilitering	168 791	160 766	162 711	161 661	159 911	159 911
37	Storhaugen helsehus	89 520	94 102	94 695	94 695	94 695	94 695
45	Eksterne enheter	24 587	23 269	23 731	23 731	23 731	33 331
60	Kommunalteknikk	10 772	12 000	14 352	14 352	14 352	14 352
62	Plan og byggesak	8 895	6 515	5 821	4 781	4 781	4 781
64	Eiendomsdrift	25 409	27 738	29 885	28 406	28 056	28 056
65	Brann og redning	21 952	21 144	21 126	20 796	20 460	20 460
Sum bevilgninger, drift		1 380 554	1 348 856	-1 329 491	-1 293 393	-1 262 549	-1 259 055

TILSKUDD REGIONALE PROSJEKTER

Som regionsenter og by har Kristiansund kommune flere regionale tilbud som er hel- eller delfinansiert av kommunen:

- Operaen i Kristiansund mottar et årlig tilskudd inklusiv leiesubsidiering på 4,7 mill. kroner fra 2020.
- Nordmøre Museum mottar et årlig tilskudd på 1,29 mill. kroner fra 2020.
- Nordic Light mottar et årlig tilskudd på 0,368 mill. kroner fra 2020.
- Nordmøre Kriesesenter IKS mottar et tilskudd på 3,12 mill. kroner fra 2020.

Kristiansund kommune deltar i en rekke IKS og AS som har regionale oppgaver, men hvor det kommunale bidraget enten er i form av eierskap eller gjennom kjøp av tjenester fra selskapene. Nærmere detaljer om dette fremgår av kommunens Eiermelding del 2 - eierportefølje.

En oversikt over de ulike formelle samarbeidsordningene som kommunen deltar i fremgår av [vedlegg 5](#).

INVESTERINGSBUDSJETTET

Igangsetting av nye investeringsprosjekt, eller utvidelser av allerede igangsatte prosjekt, skal ikke skje før nødvendige avklaringer og utredninger er foretatt og nødvendige politiske vedtak er fattet. I alle tilfeller er det ikke mulig å anslå hvor mye et prosjekt vil koste, før lokalisering og andre nødvendige rammer for prosjektet er avklart. Likevel vil det være formålstjenelig å vise et anslag på beløp utover i økonomiplanperioden for prosjekt som er ønsket, for å vise hvilken belastning det vil ha på driften av tjenestene. Økte renteutgifter og avdrag vil føre til at det blir mindre ressurser igjen til driftsutgifter, herunder lønnsutgifter. Det er viktig med en nøye vurdering av

For de prosjektene som ligger inne i økonomiplanen, men ikke har vært igjennom nødvendige utredninger og avklaringer, må det fremmes en konkret sak med utredning av alle kostnader vil da måtte fremmes før igangsettelse av prosjektet.

Investeringsnivået er tilpasset slik at veksten i lånegjelden ikke øker mer enn veksten i kommunens samlede inntekter og økonomiske bæreevne.

Finansieringsbehov

Investeringsbudsjettet inneholder i all hovedsak prosjekter som gjennomføres i samsvar med tidligere politiske vedtak. Dette gjelder blant annet Rokilde og ny brannstasjon. Bygging av nytt kulturhus blir i samråd med fylkeskommunen bygget i regien av et aksjeselskap. Det medfører at prosjektet blir tatt ut av investeringstilskudd, og at renteutgifter og avdrag knyttet til investeringsprosjektet blir omdisponert som tilskudd til å finansiere renter og avdrag i selskapet.

Totale investeringer per rammeområde.

(tall i tusen)		Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
		2018	2019		2021	2022	2023
10	Politisk styring	0	11 000	6 500	6 500	6 500	6 500
12	Sentraladministrasjon	19 021	31 710	16 900	11 900	0	0
20	PP-tjenesten	0	0	0	0	0	0
21	Grunnskoler	36 053	17 364	4 600	4 600	5 000	0
23	Barnehager	131 961	17 042	0	0	0	0
25	Kultur	41 485	35 733	38 900	0	0	2 300
30	Fellestjenester pleie og omsorg	854	8 471	9 650	1 500	1 500	1 500
31	Sykehjem	16 271	13 214	10 900	11 400	8 200	9 700
32	Hjemmetjenester	336	147 964	41 294	0	0	0
33	Psykisk helse og rus	4 270	0	0	0	0	0
34	Velferd	0	0	0	0	0	0
35	Barn, familie, helse	1 034	0	0	0	0	0
36	Bo og habilitering	122 883	35 854	50 790	-2 800	0	0
37	Storhaugen helsehus	0	0	0	0	0	0
38	Helseinnovasjonssenter	0	0	0	0	0	0
45	Eksterne enheter	0	4 100	6 600	31 600	0	0
60	Kommunalteknikk	170 117	129 721	158 350	149 050	138 400	103 400
62	Plan og byggesak	1 419	0	0	0	0	0
64	Eiendomsdrift	11 599	19 690	22 950	17 600	12 500	12 500
65	Brann og redning	5 983	13 192	115 200	200	200	200
Sum investeringer		563 285	485 055	482 634	231 550	172 300	136 100

Forslag til investeringsbudsjett i perioden 2020–2023 er på til sammen 1 022,5 mill. kroner.

Oversikt som viser kategorisering av investeringen

Detaljer knyttet til de enkelte rammeområdene finnes i Budsjettskjema 2B – investering ([vedlegg 6](#)).

Rådmannen vil prioritere investeringer som gjør oss mer effektive og at vi får lavere driftsutgifter. Prosjekter som kan vise til gevinstrealisering vil få bevilget investeringsmidler mot at driftsbudsjettet reduseres for å finansiere investeringen.

Finansiering

Investeringsbudsjettet finansieres med merverdiavgiftskompensasjon, ulike tilskudd, egenkapital og ikke minst opptak av lån.

BEVILGNINGSOVERSIKT INVESTERING

Skjema 2A viser summen av investeringene i perioden 2020-2023 og hvordan disse er budsjettet finansiert. Det er kun budsjettet for første året i handlingsprogramperioden som formelt vedtas av bystyret. De øvrige årene angir budsjettavsetninger.

(tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Investering i varige driftsmidler	476 134	225 050	165 800	129 600
Tilskudd til andres investeringer				
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	6 500	6 500	6 500	6 500
Utlån av egne midler				
Avdrag på lån				
Sum investeringsutgifter	482 634	231 550	172 300	136 100
Kompensasjon for merverdiavgift	-70 000	-18 000	-8 000	-8 000
Tilskudd fra andre				
Salg av varige driftsmidler	-26 500	-6 500	-6 500	-6 500
Salg av finansielle anleggsmidler				
Utdeling fra selskaper				
Mottatte avdrag på utlån av egne midler				
Bruk av lån	-406 134	-207 050	-157 800	-121 600
Sum investeringsinntekter	-502 634	-231 550	-172 300	-136 100
Videreutlån	35 000	35 000	35 000	35 000
Bruk av lån til videreutlån	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000
Avdrag på lån til videreutlån	9 500	9 500	9 500	9 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-9 500	-9 500	-9 500	-9 500
Netto utgifter til videreutlån	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	0	0	0
Netto avsetning til eller bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0
Netto avsetning til eller bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	20 000	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	20 000	0	0	0
Fremført til inndecking i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0

Finansiering - momskompensasjon

I tråd med gjeldende regler skal 100 % av momskompensasjon fra investeringsprosjekter inntektsføres i investeringsregnskapet i 2020. Dette utgjør om lag 70 mill. kroner.

Finansiering – egenkapital

Egenfinansiering av investeringer er på om lag 20 % i 2020. Dette tilsvarer 96 mill. kroner inkl. momskompensasjon. Budsjetterte inntekter ved salg av eiendom utgjør 26,0 mill. kroner.

Finansiering – tilskudd

For å stimulere kommunene til investeringer er det etablert ulike støtteordninger. Det er tre hovedkategorier tilskudd:

- Formålsbygg (Husbanken)
- Spillemidler (Fylkesmannen)
- Miljø (ENOVA)

Felles for støtteordningene er at de mottas etter at prosjektet er ferdigstilt. Det er budsjettet med totalt 52,3 mill. kroner i tilskudd i fireårsperioden som føres direkte på prosjektene. Det tar ofte tid å få behandlet søknader om tilskudd, og noen tilskuddsgivere har krav om at det skal foreligge bystyrevedtak med finansiering

før søknaden behandles. Vi søker om mer tilskudd enn det som ligger inne i handlingsprogrammet. Dersom søknader blir innvilget, vil fremmes sak om justering av investeringsbudsjettene.

Finansiering – bruk av lån

Opptak av lån påfører driftsbudsjettet fremtidige rente- og avdragskostnader. Driftskostnader knyttet til startlån og selvkostinvesteringer finansieres gjennom brukerbetalinger og belaster ikke kommunens driftsbudsjett på samme måte. For å sikre kommunens økonomiske handlingsrom vil det være en målsetting å legge opp til et investeringsbudsjett med en større grad av egenfinansiering utover i perioden.

I 2020 er det budsjettet med et låneopptak på 406 mill. kroner - eksklusive startlån¹. Videre i planperioden tas det opp lån på 207 mill. kroner i 2021, 157,8 mill. kroner i 2022 og 121,6 mill. kroner i 2023. Beregnet brutto lånegjeld per 31.12.2023 eksklusive startlån. Det foreslås en låneramme på 35,0 mill. kroner til startlån i 2020.

Rådmannen foreslår å prioritere de store investeringsprosjektene, men samtidig justere ned flere mindre prosjekter i investeringsbudsjettet med sikte på å redusere låneopptak som legger stort press på driftsinntektene framover.

BALANSE

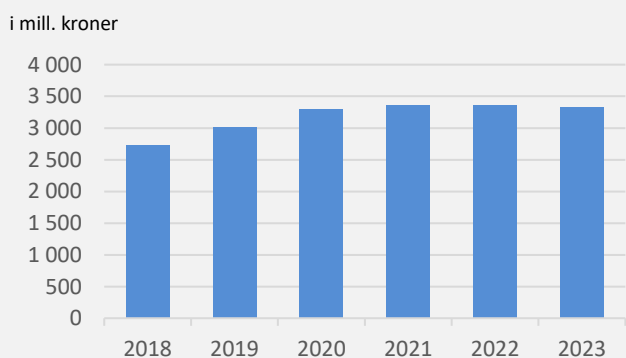
Eiendeler

Gjennomførte investeringer vil øke verdien av bokførte anleggsmidler i balansen, mens årlig avskrivningskostnad vil redusere anleggsmidlenes bokførte verdi.

Gjeld og egenkapital

Lånegjelden 31.12.2018 var på 2,7 mrd. kroner. Den høye investeringsaktiviteten de siste årene har medført at gjelden har økt betydelig og vil fortsette å øke i handlingsplanperioden. Ved slutten av planperioden vil beregnet brutto lånegjeld være på i underkant av 3,4 mrd. kroner. Økte utgifter til renter og avdrag samt driftsutgifter i forbindelse med investeringer, reduserer handlefriheten og gjør økonomien sårbar.

Utvikling i lånegjeld i planperioden

Figuren viser utviklingen i langsiktig gjeld, ekskludert pensjonsforpliktelser.

Det har vært fokusert mye på utviklingen i lånegjelden de siste årene. Det har ført til reduksjoner i foreslåtte investeringsprogram med mål om å ha en bærekraftig utvikling på gjeldssiden. Finansutgiftene vil gå opp i årene som kommer, og vi må ha en balanse mellom de driftsutfordringene vi har og hvor mye vi må sette av på budsjettene til finansutgifter.

Framover vil det bli viktig med gode vurderinger av hvilke større investeringsprosjekter vi går i gang med, og at vi i mellomtiden skaper oss rom for å finansiere disse.

Kommunens skal betale alle sine forpliktelser til forfall. Likviditetsrammer gir kommunens sine motparter trygghet på at de får betaling på utestående til forfall.

Rådmannen er opptatt av utviklingen i kommunens likviditetssituasjon, og legger til grunn at effekten av de driftsreduserende tiltak som gjennomføres i planperioden bidrar til å styrke likviditetssituasjon.

¹ Videreutlån av Husbankmidler til etablering og utbedring av bolig

Rammeområder

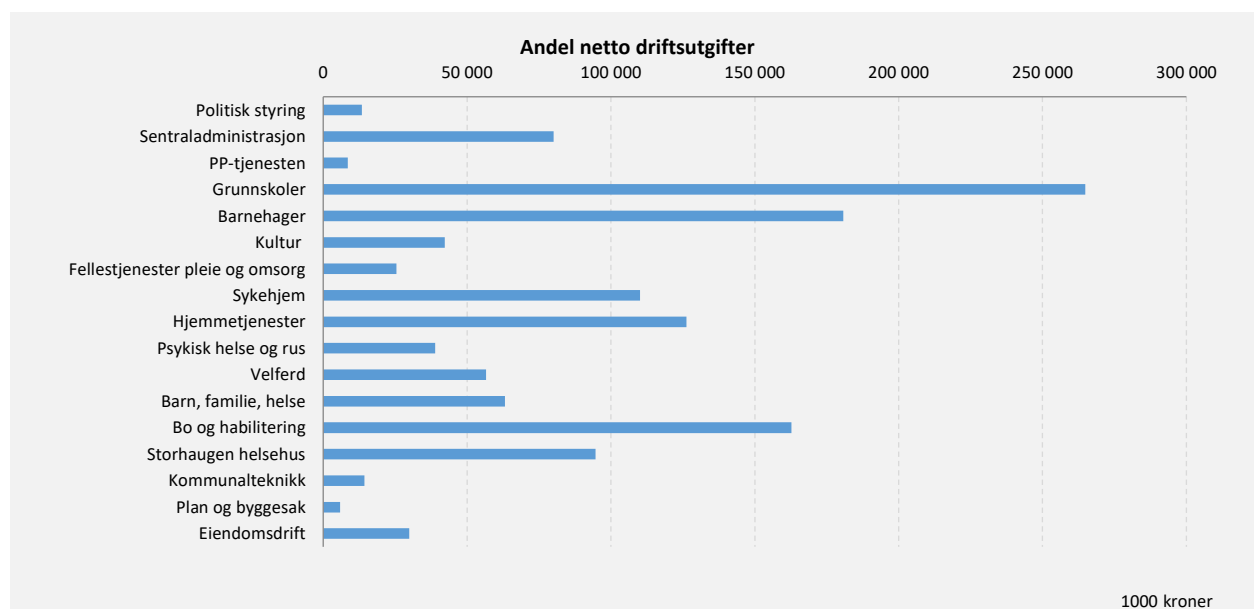
Vi skal gjennomføre alle vedtatte mål og tiltak for å levere på politiske bestillinger og nasjonale krav, og alt dette innenfor bevilgede budsjettrammer.

De kommunale tjenestene er organisert i 18 rammeområder. Rammeområdene kan betraktes som en organisatorisk struktur for tjenesteytingen som også ligger til grunn for bystyrets fordeling av økonomiske ressurser gjennom budsjettet. I 2019 var det 19 rammeområder. Helseinnovasjonssenteret oppretter et eget selskap høsten 2019, og det rammeområdet foreslås tatt ut.

Handlingsprogrammet

Ambisjonen for handlingsprogrammet er å tilrettelegge for et tjenestetilbud som tilfredsstiller behov, ønsker og prioriteringer innenfor disponible inntektsramme. Den overordnede målsetningen er å utvikle gode tjenester med fokus på kvalitet, tilgjengelighet og brukermedvirkning. Det vil være et kontinuerlig behov for å tilpasse tjenesteproduksjonen til endrede rammebetingelser og arbeide målrettet med innovasjon, tjenesteutvikling og effektivisering. Enhetene innenfor rammeområdene yter tjenester som er svært ulike, men det er likevel behov for samordning og koordinering for å oppnå best mulig tjenestekvalitet og brukertilfredshet.

Rammeområdenes netto driftsutgifter ligger i 2019 på totalt 1,34 mrd. kroner. Grafen under viser rammeområdenes andel av netto driftsutgifter i henhold til fordelingen i handlingsprogrammet, og gjennom dette også prioriteringene av de ulike områdene. Rammeområdenes prioriteringer fremgår av rammeområdebeskrivelsene.

De økonomiske rammene for 2020 for rammeområdene må overholdes. Skulle det oppstå uforutsette merutgifter innenfor ett område, må dette området selv søke å finansiere merutgiften innen sitt eget budsjett. Basiskorrigerings må også finansieres av rammeområdene selv.

Generelt for alle rammeområder gjelder at det er tilført midler til dekking av lønnsoppgjøret i 2019. For lønnsoppgjøret 2020 er det satt av en sentral bevilgning på rammeområdet Felles avsetninger. Det er ikke tilført rammeområdene midler knyttet til prisvekst, da det for de fleste områder er slik at denne kostnaden innarbeides i gebyrer og husleiekalkyler.

Ved balansering av budsjett for 2020 ligger det mange føringer fra gjeldene økonomiplan. Fra budsjettprosessen for 2019 var det krav om 5 % effektivisering (tilsvarende 66 mill. kroner) av bevilgningen til

hvert rammeområde. I den politiske behandlingen av budsjettet ble noen av disse tiltakene utsatt til 2020. De tiltakene det gjelder får nå effekt fra 2020 av. Spareprosjektet med et totalt beløp på 60 mill. kroner ble vedtatt i bystyret i juni.

Det er funnet rom til få nye tiltak i budsjettet for 2020. Det største arbeidet med 2020-budsjettet er å planlegge og få iverksatt tiltakene nevnt i avsnittet over. I tillegg har det kommet flere utfordringer som må håndteres; antall bosettinger av flykninger er lavere. Det medfører en inntektssvikt økende til nærmere 30 mill. kroner fram til 2023. Det gjør at vi må avpasse aktiviteten både i flyktning- og integreringstjenesten, men også aktivitet i resten av kommunen som de inntektene har vært med å finansiere. Barnehagene har økende utgifter knyttet til inntektsgradert foreldrebetaling, økende utgifter til private barnehager samt bemannings- og pedagogisk ledernorm, totalt 13,4 mill. kroner. Det foreslås at barnehagene får bevilgning tilsvarende. I tillegg medfører;

- utskilling av renovasjonoppgavene til ReMidt IKS inntektssvikt på totalt 5 mill. kroner
- statliggjøring av kemneren netto inntektssvikt på 2,2 mill. kroner for trekk i rammetilskudd og faktisk budsjett
- økt innslagspunkt i Toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenestemottakere på 2 mill. kroner.

Rammevilkårene i årene framover vil fortsette å utfordre disponible midler til drift:

- Rente- og avdragsutgiftene vil øke som følge av planlagte investeringer og endrede avdragsregler.
- Ingen reserver på disposisjonsfond og lave avsetninger til disposisjonsfond

I rådmannens forslag til handlingsprogram er disse utfordringene saldert. Det krever tiltak utover det som er innarbeidet gjeldene budsjett og økonomiplan.

Rådmannen vil arbeide for at kommunen skal levere gode tjenester ut fra de rammebetingelser som vedtas. Gjennom mål- og resultatstyring skal det arbeides systematisk med å sikre riktige og effektive tjenester til brukerne. I tillegg til generelle og gjennomgående mål, skal spesifikke mål innenfor alle rammeområdene sikre riktig utvikling av de enkelte tjenestene. Rådmannen vil ha fokus på å hente ut samordningsgevinster mellom enheter og rammeområder.

EKSTERNE ENHETER

De eksterne enhetene var ikke omfattet av spareprosjektet. For å få balanse i kommende budsjett og økonomiplan har det vært nødvendig at også disse enhetene bidrar til å få en bærekraftig økonomi, der vi ikke bruker mer midler enn vi har inntekter til.

Årlig tilskudd til Kristiansund kommunale Sundbåtvesen KF utgjør i 2020 3,594 mill. kroner.

Det er i kommunens investeringsbudsjett lagt inn 30 mill. kroner til realisering/bygging av en autonom og prediktiv passasjerferge.

Det er innarbeidet et tilskudd til Varde AS på om lag 1,79 mill. kroner. Dette er en medfinansieringsordning for VTA-arbeidsplasser.

Årlig tilskudd til Kirkelig fellesråd utgjør i 2020 14,415 mill. kroner.

Opera- og kulturhuset er opprettet som en egen ekstern enhet. Investeringsmidlene som tidligere lå inne i økonomiplanen er tatt ut, og erstattet av et tilskudd til Opera- og kulturhuset. Investeringsmidlene som er omgjort utgjør 9,6 mill. kroner, og tilsvarer renter og avdrag på et låneopptak på 300 mill. kroner.

Kristiansund havnekassee får økt tilskuddet noe etter at det har vært redusert over år. Økningen på 189 000 kroner fører tilskuddet opp til totalt 0,81 mill. kroner for 2020.

Helseinnovasjonssenteret blir et eget selskap fra høsten 2019, etter å ha vært en integrert del av kommunen siden oppstarten. De har fått bevilgning over statsbudsjettet som gir stabile rammevilkår fremover. Opera- og kulturhuset er planlagt realisert i et eget AS, og selskapet blir ført opp under eksterne enheter i budsjettet. Mer utfyllende informasjon om realiseringen av bygget er beskrevet i søknaden om tilskudd fra 1. mars og bystyresaken fra juni 2019. Utviklingen av prosjektet vil være i tett samarbeid med bystyret gjennom saker som kommer til politisk behandling. Overføringen på 9,6 mill. kroner som er lagt inn i 2023 vil gå til dekning av renter og avdrag på et lån tilsvarende 300 mill. kroner. Finansieringsmodellen er i skrivende stund under utarbeidelse i samarbeid med fylkeskommunen, Stiftelsen Normøre Museum og Operaen i Kristiansund.

Opera- og kulturhuset fikk innpass på Regjeringens forslag til statsbudsjett og realisering av planene er i gang.

Politisk styring

Rammeområdet omfatter

- politisk sekretariat
- kontrollutvalgssekretariat

Tjenesten tilrettelegger for politiske styringsprosesser og sikrer at folkevalgte har gode arbeidsvilkår og gode beslutningsgrunnlag.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
100 Politisk styring	4 209	4 762	-277	250	-4 486	-4 513
110 Kontroll og revisjon	529	671	695	836	166	165
Sum	4 738	5 434	418	1 086	-4 320	-4 348

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Administrasjon er 0,9403. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskrevenende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2018 over landsgjennomsnittet og normert utgiftsnivå.

Tabellen viser at rammeområdet har et merforbruk på 1,1 mill. kroner i forhold til kommunens normerte utgiftsnivå for politisk styring og kontroll og revisjon. Dette er en betydelig reduksjon i forhold til 2017 som i hovedsak skyldes kostnader til anke i sykehussaken i 2017.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	13 778	13 153	14 310	14 060	13 931	13 714
Brutto driftsinntekter	-1 075	-895	-895	-895	-895	-895
Netto ramme	12 703	12 258	13 415	13 165	13 036	12 819

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Spareprosjektet 2020-2022			-129	-129
Lønnsoppgjør 2019	60	60	60	60
Forprosjekt samband KSU-Halsa ved NNBT	467	217	217	0
Tilskudd Kranaskjæret AS	130	130	130	130
Tilskudd KNN	500	500	500	500
Sum driftstiltak	1 157	907	778	561

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Egenkapitalinnskudd KLP	6 500	6 500	6 500	6 500
Egenkapitalinnskudd KLP - overføring fra drift	0	0	0	0
Sum investeringstiltak	6 500	6 500	6 500	6 500

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen ønsker å bidra i folkevalgtopplæringen og med kunnskap om pågående saker, prosjekter og prosesser spesielt til de nye folkevalgte i starten av perioden. opptre med respekt og rettferdighet i administrasjonens møte med politisk ledelse i bystyret og i andre råd og utvalg. Det skal gjennomføres politiske vurderinger i alle prinsipielle saker.

Vi skal legge til rette for digital kommunikasjon og samhandling mellom folkevalgte, innbyggere og næringsliv.

Sentraladministrasjon

Rammeområdet omfatter

- kommunens administrative ledelse med tilhørende stabsfunksjoner innenfor
 - samfunnsutvikling
 - virksomhetsstyring
 - oppvekst
 - helse, omsorg og sosial
 - samfunnssikkerhet og beredskap
 - informasjon, IKT og arkiv
 - innkjøp, økonomi, lønn og personal
- kommuneadvokat
- servicetorg
- kemnerkontor med skatteoppkreverfunksjon og arbeidsgiverkontroll (fram til 1.6.2020)

Området har et gjennomgående fagansvar for hele organisasjonen, til forskjell fra de øvrige rammeområdene som har linjeansvar for sine respektive enheter.

Tjenesten tilrettelegger for politiske og administrative beslutningsprosesser, samfunnsutvikling, virksomhetsstyring, analyse og utredningsarbeid, driftsstøtte til enhetene og kommunikasjonstjenester.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
120 Administrasjon	-3 878	615	-1 142	3 935	2 736	3 320
Sum	-3 878	615	-1 142	3 935	2 736	3 320

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Administrasjon er 0,9403. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2018 under landsgjennomsnittet men vesentlig over beregnet normert utgiftsnivå.

Tallene viser at rammeområdet har et merforbruk på 3,9 mill. kroner i forhold til kommunens normerte utgiftsnivå. Økningen skyldes i hovedsak at vesentlige kostnader er bokført sentralt fremfor fordelt ut på ulike tjenester.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	130 364	104 536	104 657	101 224	101 145	101 145
Brutto driftsinntekter	-46 956	-24 566	-24 566	-24 566	-24 566	-24 566
Netto ramme	83 407	79 970	80 091	76 658	76 579	76 579

Tiltak (tall i tusen)	Budsjet	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	1 709	1 709	1 709	1 709
Vedtatte tiltak økonomiplan	-283	-1 033	-1 033	-1 033
Rådmannens kontor - En kommunalsjefstilling utgår fra 1.8.19	-1 000	-1 170	-1 170	-1 170
Kommuneadvokat - Økt salg av advokattjenester	-150	-150	-163	-163
Samfunnsutvikling - 100 % næringsrådgiver settes vakant	-728	-728	-728	-728
Personalseksjonen - Avslutte midlertidig avtale	-137	-274	-341	-341
Redusert bemanning personal, dokumentcenter, opplæringskontor	-300	-300	0	0
Seniorpolitiske tiltak	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Reduksjon lærlingeordning	-4 600	-4 600	-4 600	-4 600
IKT - Reduksjon 1 årsverk fra 1.8.19	-800	-800	-800	-800
Økonomiseksjonen - Reduksjon Controllerstilling	-884	-884	-884	-884
Økonomiseksjonen - Reduksjon årsverk	-746	-746	-746	-746
Økonomiseksjonen - Salg av tjenester anskaffelser/innkjøp andre kommuner	-100	-200	-300	-300
Servicekontor - Færre vikarer, avvikling av serviceoppgaver	-100	-176	-264	-264
Nordmøre kemnerkontor Vakanse og mersalg	-225	-225	-336	-336
Inndekking av tidligere underbudsjetterte tiltak	4 700	4 700	4 700	4 700
Inndekking av effektiviseringstiltak	2 800	2 800	2 800	2 800
Rådmannens kontor - Kvalitetsrådgiver	700	700	700	700
Inntektsbortfall utskilling av renovasjon til ReMidt IKS	2 000	2 000	2 000	2 000
Statsbudsjett - Statliggjøring av kemneren	-1 064	-2 554	-2 554	-2 554
Kirkelig fellesråd - Tjenesteytingsavtale	-200	-200	-200	-200
Statsbudsjett - Prosjektskjønn Helseplattformen og SIK	1 500			
Overføring Eiendomsskattekontor	685	685	685	685
Kommuneplanlegger 8 mnd	-360			
Tilsette fast utvikler til Oppgavestyring (Dynamics365)	430	860	860	860
Kutte tilskudd SMISO	-126	-126	-126	-126
Flytting av midler for MOT fra Sentraladministrasjon	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum driftstiltak	121	-3 312	-3 391	-3 391

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjet	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Kommunal Digital Gestalt/Digitalisering Kristiansund kommune	10 400	10 400	0	0
Byen som regional motor	5 000	0	0	0
Sikring rydding og tilgjengeliggjøring av eldre arkiv	1 500	1 500	0	0
Sum investeringstiltak	16 900	11 900	0	0

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil forsterke arbeidet med implementering og utnyttelse av gjennomgående styringssystemer som virksomhetsstyring, kvalitetssystemet og andre fagsystemer. Bruken av nye fagsystemer skal optimaliseres og det skal etableres et system som sikrer at ledelsen til enhver tid har oversikt over tverrsektorielle prosesser og prosjekter.

Vi skal gjennomføre kommunal digital gestalt.

Pedagogisk psykologisk tjeneste

Rammeområde omfatter fire team

- førskole
- grunnskole
- videregående skole
- veiledning

Kommunens pedagogisk-psykologiske tjeneste er organisert som en interkommunal tjeneste med fire eierkommuner: Averøy, Kristiansund, Smøla og Aure. Kristiansund er vertskommune.

PPT er sakkyndig instans i saker om spesialpedagogisk hjelp. Den pedagogisk-psykologiske tjenesten skal sørge for at det blir utarbeidet lovpålagte sakkyndige vurderinger.

Den pedagogisk-psykologiske tjenesten skal bistå barnehagene og skolene i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å tilrettelegge barnehagetilbudet og opplæringstilbudet for barn med særlige behov.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

Rammeområdet føres i hovedsak på funksjonene 201 Førskole/barnehage og 202 Grunnskole. Styringsdata er oppgitt og analysert under rammeområdene for barnehager og grunnskoler.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	17 439	17 941	17 982	17 982	17 982	17 982
Brutto driftsinntekter	-8 580	-9 473	-9 473	-9 473	-9 473	-9 473
Netto ramme	8 860	8 468	8 509	8 509	8 509	8 509

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Lønnsoppgjør	115	115	115	115
Vedtatte tiltak økonomiplan	-74	-74	-74	-74
Sum driftstiltak	41	41	41	41

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Oppvekstplan for Kristiansund (2019 – 2027) er en helhetlig strategiplan som gjelder en samlet oppvekstsektor. Planen ble vedtatt i 2018 og trådte i kraft fra 1.1. 2019. I 2019 er det blitt jobbet med å utarbeide handlingsplan med en kortere tidshorisont. Arbeidet med handlingsplanen har hatt bred involvering på ledelsesnivå både i skoler, barnehager, PPT, Barn, familie og helse, kulturenheten og frivilligheten. Handlingsplan oppvekst (2020 – 2023) skal vedtas i 2019 og vil tre i kraft fra 2020.

Kristiansund har en høy andel barn med spesialpedagogisk hjelp i barnehagene og en høy andel elever med spesialpedagogisk undervisning i skolene. Det betyr at PPT må bruke en stor andel av sine ressurser til sakkyndighetsarbeid på individnivå. Denne høye andelen individsaker bidrar også til at kommunen binder opp en uforholdsmessig stor del av sine ressurser til individrettede tiltak. Det er startet et arbeid der PPT i samarbeid med barnehagene og spesialpedagogene i barnehagene ser på en dreining fra individrettede tiltak til mer kompetanseheving og veiledning i barnehagene. Dette er et arbeid som vi må fortsette med, og som også må startes i grunnskolen.

Rådmannen vil at PPT skal dreie fokuset fra individrettet sakkyndighetsarbeid til å styrke sin veilederrolle og bidra til kompetanseheving i det ordinære grunntilbudet i grunnskolene og barnehagene.

Vi skal

- dreie fokus fra sakkyndighetsarbeid til veiledningsarbeid og kompetanseheving
- Ha fokus på kvalitetsheving av grunntilbudet i barnehagene og skolene
- bidra aktivt i utviklingsarbeid knyttet til læringsmiljø gjennom både nasjonal satsing og Nettverk Nordmøre
- implementere og iverksette ny oppvekstplan med tilhørende handlingsplan for PPT og oppvekstområdet

Grunnskoler

Rammeområdet omfatter

- 9 barneskoler med skolefritidsordning, inkludert forsterket skoletilbud og 2 innføringsgrupper for barn med minoritetsspråklig bakgrunn
- 3 ungdomsskoler, inkludert forsterket skoletilbud, 1 innføringsgruppe for barn med minoritetsspråklig bakgrunn og alternativ læringsarena
- Voksenopplæring

Tjenesten legger til rette for et godt og tjenlig grunnskoletilbud som sikrer elevene gode basiskunnskaper og grunnleggende ferdigheter.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
202 Grunnskole	-1 716	8 605	1 572	14 494	3 288	5 889
215 Skolefritidstilbud	-4 870	-4 644	-5 696	-5 377	-826	-733
222 Skolelokaler	-398	1 815	1 048	3 900	1 446	2 085
223 Skoleskyss	-3 356	-3 092	-3 323	-3 004	33	88
Sum	-10 340	2 684	-6 400	10 014	3 941	7 330

Tabellen viser kommunens mer-/ mindretgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Grunnskole er 0,9503. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskreven å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2018 vesentlig under landsgjennomsnittet men over beregnet normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et merforbruk på 10,0 mill. kroner i forhold til kommunens normerte utgiftsnivå, en økning på 7,3 mill. kroner. Mye av økningen skyldes etablering av forsterket skole ved Dale barneskole og Nordlandet ungdomsskole, samt økning i avskrivninger.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	320 099	296 988	307 770	308 922	307 922	307 922
Brutto driftsinntekter	-66 702	-42 927	-42 927	-42 927	-42 927	-42 927
Netto ramme	253 398	254 061	264 843	265 995	264 995	264 995

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023

Lønnsoppgjør	7 337	7 337	7 337	7 337
Vedtatte tiltak økonomiplan	-790	-690	-690	-690
Revidert fremdrift nye skoler	1 850	3 700	5 550	5 550
Flytende skolekretsgrenser		-1 500	-1 500	-1 500
Forholdsmessig nedtrekk	-625	-1 500	-1 500	-1 500
To uker sommerstengt SFO og samordning jul og påske	-250	-250	-250	-250
Redusjon av administrasjon/merkantil på skolene	-500	-1 200	-1 200	-1 200
Rimeligere leirskoleavtale/kortere opphold		-100	-100	-100
Kutt i kompensasjon for nettverksleder	-200	-200	-200	-200
Reduksjon Levende Vågen	-100	-100	-100	-100
Felles administrasjon for skoler som er vedtatt sammenslått	-800	-2 000	-2 000	-2 000
Økt/videreføring av lærerstillinger	1 475	4 850	3 850	3 850
Økning i klassetall - 1 klasse	2 550	2 550	2 550	2 550
Økning fast utgifter (VAR og strøm fra 2015)	1 400	1 400	1 400	1 400
Flytting av midler for MOT fra Sentraladministrasjon	1 000	1 000	1 000	1 000
Effektivisering basiskorrigeringer	-3 950	-3 950	-3 950	-3 950
SB – Økt lærertetthet (innlemming av tilskudd)	3 647	5 699	5 699	5 699
SB – Innlemming av tilskudd til leirskoleopplæring	244	244	244	244
SB – Inntektsgradert foreldrebetaling SFO	253	253	253	253
SB – Gratis SFO til barn med særskilte behov 5.-7. trinn	91	91	91	91
Sum driftstiltak	10 782	11 934	10 934	10 934

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
IKT-satsing skoler	4 600	4 600	5 000	0
Sum investeringstiltak	4 600	4 600	5 000	0

Det er forslått investeringer i prosjektet IKT-satsing i skolene, med totalt 14,2 mill. kroner i planperioden. Det er ikke funnet finansiering til nye barneskoler. Finansieringsspørsmålet må bli løst som en helhetsvurdering av hvor mye ressurser som skal bli brukt til skolebygg, og hvor mye midler som må være tilgjengelig til drift, herunder lønnsmidler, eller en avveing om det må hentes midler fra en annen sektor.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Oppvekstplan for Kristiansund (2019 – 2027) er en helhetlig strategiplan som gjelder en samlet oppvekstsektor. Planen ble vedtatt i 2018 og trådte i kraft fra 1.1. 2019. I 2019 er det blitt jobbet med å utarbeide handlingsplan med en kortere tidshorisont. Arbeidet med handlingsplanen har hatt bred involvering på ledelsesnivå både i skoler, barnehager, PPT, Barn, familie og helse, kulturenheten og frivilligheten. Handlingplan oppvekst (2020 – 2023) skal vedtas i 2019 og vil tre i kraft fra 2020.

Vi har i dag en ressurskrevende skolestruktur med relativt små skoler. Befolkningsutviklingen de siste årene med lavere barne- og elevtall utfordrer dette bildet ytterligere. Det har over tid vært jobbet med effektivisering av skolestrukturen, og det er vedtatt endringer i skolestruktur som pt. ikke er finansiert i investeringsprogrammet. Det ligger også muligheter for effektivisering gjennom organisatorisk samarbeid og endrede, flytende skolekretsgrenser.

Kristiansund har en høy andel elever med spesialpedagogisk undervisning i skolene. Dette er en utfordring som må søkes løst i et samarbeid mellom skolene og PPT. Grunnskolene må i større grad greie å tilrettelegge for alle barn i det ordinære opplæringstilbudet og der PPT bidrar med mer kompetanseheving og veiledning i skolene.

Kristiansundskolene har mange prosjekter og utviklingsarbeid å forholde seg til. Ny oppvekstplan med tilhørende handlingsplan, fagfornyelsen, realfagskommunearbeid, læringsmiljøprosjekt, samt implementering av IKT-strategien og kvalitetsplan for SFO. Dette krever at vi alle greier å se satsingsområdene i en sammenheng.

Rådmannen vil at det grunnleggende tilbudet i grunnskolen i form av ordinær og tilpasset opplæring, skal understøttes som den viktigste bærebjelken i det samlede tilbudet. Satsingsområdene har fortsatt fokus på læringsutbytte og skolemiljø.

Vi skal

- jobbe videre med å effektivisere skolestrukturen i kommunen i takt med befolkningsendringene*
- implementere og iverksette ny oppvekstplan med tilhørende handlingsplan for grunnskolene og oppvekstområdet*
- implementere IKT-strategi*
- jobbe aktivt med læringsmiljø*
- Implementere kvalitetsplan for SFO*

Barnehager

Rammeområdet omhandler kommunen som barnehagemyndighet og omfatter

- drift av 6 kommunale barnehager
- tilskudd til 11 private barnehager

Tjenesten gir et pedagogisk tilbud for barn under opplæringspliktig alder og legger til rette for at barn med spesielle behov får et tilfredsstillende utbytte av barnehageoppholdet. Som barnehagemyndighet er kommunen ansvarlig for godkjenning av barnehager, veiledning til og føre tilsyn med barnehagene, samordne opptak samt sikre barns lovfestede rett til barnehageplass etter barnehageloven. Kommunen har også ansvar for økonomisk likebehandling av kommunale og private barnehager.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
201 Førskole	-20 597	5 629	-23 648	3 495	-3 051	-2 134
211 Styrket tilbud førskolebarn	7 541	9 798	9 358	11 792	1 816	1 994
221 Førskolelokaler og skyss	-5 747	-3 700	-3 828	-1 690	1 919	2 010
Sum	-18 803	11 727	-18 118	13 597	684	1 870

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Barnehage er 0,8374. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskrevennde å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2018 vesentlig under landsgjennomsnittet og vesentlig over normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et merforbruk på 13,6 mill. kroner i forhold til kommunens normerte utgiftsnivå. Merforbruket på førskolebarn skyldes at barnehagene i kommunen, i prosent og kostnad, har en høy andel barn som får ekstra ressurser, sammenlignet med landet for øvrig. Det totale merforbruket skyldes også en ressurskrevende barnehagestruktur med mange små kommunale barnehager, hvor ressursbruken i de kommunale barnehagene, danner grunnlaget for tilskuddene ut til driften av de private barnehagene. Det er ventet at bygging av nye barnehager vil gi effekt i årene fremover.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	191 067	167 261	194 099	193 099	192 099	192 099
Brutto driftsinntekter	-21 988	-13 370	-13 370	-13 370	-13 370	-13 370
Netto ramme	169 079	153 891	180 729	179 729	178 729	178 729

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	2 557	2 557	2 557	2 557
Vedtatt tiltak økonomiplan	552	552	552	552
Utjevning til nettoeffekt av spareprosjektet	4774	3774	2774	2774
Kutt minoritetsspråklig assistent	-550	-550	-550	-550
Reduksjon ass. styrer	-900	-900	-900	-900
Reduksjon av skolefaglig/barnehagefaglig rådgiver	-793	-793	-793	-793
Redusere grunnbemanning for barn med styrking	-561	-561	-561	-561
Enkeltvedtaksmyndighet til barnehagene	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Reduksjon spes ass - ta inn faste pedagoger	-500	-500	-500	-500
Slå sammen styrerressurs (1,5 stilling på 2 barnehager)	-405	-405	-405	-405
Kutt enhetsleder	-965	-965	-965	-965
Feriestengt jul og påske	-100	-100	-100	-100
Utjevning til nettoeffekt av spareprosjektet	4774	3774	2774	2774
Underfinansiering inntektsgradert foreldrebet.	3 200	3 200	3 200	3 200
Underfinansiert private barnehager	2 300	2 300	2 300	2 300
Deflator private barnehager	3 200	3 200	3 200	3 200
Økt bemanning- og pedledernorm	4 800	4 800	4 800	4 800
SB - Økt foreldrebetaling (helårsvirkning)	-318	-318	-318	-318
Opplæringstjenesten til barnehage	12 925	12 925	12 925	12 925
Omorganisering opplæringstjenesten	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
SB - Gratis kjernetid for 2-åringer (helårsvirkning)	222	222	222	222
Sum driftstiltak	26 838	25 838	24 838	24 838

De foreslåtte tiltakene for barnehager stammer i hovedsak fra innsparingen på 5 % som ble gjeldene fra 2019, spareprosjektet for perioden 2020 til 2022 samt endringer som er en konsekvens av statsbudsjettet som Regjeringen la fram i oktober. Opplæringstjenesten er også foreslått flyttet fra PPT til barnehager, med budsjettmessig virkning som det går fram av tabellen.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Oppvekstplan for Kristiansund (2019 – 2027) er en helhetlig strategiplan som gjelder en samlet oppvekstsektor. Planen ble vedtatt i 2018 og trådte i kraft fra 1.1. 2019. I 2019 er det blitt jobbet med å utarbeide handlingsplan med en kortere tidshorisont. Arbeidet med handlingsplanen har hatt bred involvering på ledelsesnivå både i skoler, barnehager, PPT, Barn, familie og helse, kulturenheten og frivilligheten. Handlingplan oppvekst (2020 – 2023) skal vedtas i 2019 og vil tre i kraft fra 2020.

Kristiansund har en større andel barn som lever i lavinntektsfamilier enn kommuner det er nærliggende å sammenligne seg med. Dette gir seg utslag i et økende antall familier med vedtak om redusert foreldrebetaling i barnehage. Dette gjelder foresatte både i kommunale og private barnehager. Kommunens kostnader knyttet til disse ordningene er økende, og høyere enn dagens statlige overføringer. Vi har de siste årene hatt en negativ utvikling barnetall, noe som medfører ledig kapasitet i våre barnehager. Det går i dag flere barn i private barnehager enn i kommunale barnehager.

Til tross for en del variasjon mellom de ulike barnehagene, så er det totalt sett et høyt sykefravær på barnehageområdet. Det er satt i gang et arbeid i Kariholta barnehage med støtte fra personalseksjonen og nærværgruppen. Dette arbeidet vil fortsette i 2020.

Kristiansund har en høy andel barn med spesialpedagogisk hjelp i barnehagene. Det må legges opp til et arbeid der barnehagene i større grad greier å tilrettelegge for alle barn i det ordinære barnehage tilbudet og der PPT bidrar med mer kompetanseheving og veiledning i barnehagene, sammen med spesialpedagogene i opplæringstjenesten. Dette arbeidet er satt i gang og vil fortsette i 2020.

Kristiansundsbarnehagene har mange prosjekter og utviklingsarbeid å forholde seg til. Ny oppvekstplan med tilhørende handlingsplan, rammeplan og realfagskommunearbeidet. Dette krever at vi greier å se satsningsområdene i en sammenheng.

Rådmannen vil at det grunnleggende barnehage tilbudet skal videreutvikles gjennom tidsriktige og effektive bygg, god kompetanse blant de ansatte og god kvalitet på det samlede tilbudet.

Vi skal

- Implementere IKT-strategien for barnehageområdet
- Implementere og iverksette oppvekstplanen med tilhørende handlingsplan for barnehage og oppvekstområdet
- Arbeide videre med barnehagens læringsmiljø
- Samle barnehagene og Opplæringsstjenesten i felles enhet

Nye Karihola barnehage stod klar sommeren 2018 og inneholder gode kvaliteter både for barn og ansatte. Bygget er fremtidsrettet og vil være en sentral del av barnehagestrukturen med kapasitet på opptil 140 barn.

Kultur

Rammeområdet omfatter

- idrettspark med idrettshall, badeland, kafé og kommunale idrettsanlegg
- kulturskole med sang/musikk, musikkteater og kunst
- bibliotek
- oppgaver knyttet til
 - kommunens kulturoppgaver
 - kunst – og kulturformidling
 - tilskuddsordninger til lag og foreninger og øvrig frivillig virksomhet
 - administrasjon av Caroline kino- og konferansesenter, Festiviteten og andre sentrale kultur- og fritidstilbud.

Tjenesten sikrer et godt fritids- og kulturtilbud til det beste for alle innbyggere lokalt og regionalt, i nært samarbeid med idrettslag, frilftsorganisasjoner, kultur og frivilligheten, profesjonelle kulturinstitusjoner og frivillig kulturvirksomhet.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt
380-381 Idrett	3 548	4 666	3 204	3 835	-344	-830
231-370-373-375-377-383- 385-386 Kultur	-4 034	-899	-7 064	-3 568	-3 030	-2 669
Sum	-486	3 767	-3 860	267	-3 374	-3 499

Tabellen viser kommunens mer-/ mindretgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunegruppe 13.

Analysen viser at rammeområdet har et samlet merforbruk på 0,3 mill. kroner i forhold til kommunegruppe 13, fordelt med 3,6 mill. kroner i mindreforbruk til kultur og 3,8 mill. kroner i merforbruk til idrett. Dette er en betydelig reduksjon fra 2017 og sees i sammenheng en lavere kostnadsutvikling innen kultursektoren for kommunen i forhold til kommunegruppe 13.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	72 192	69 966	70 103	69 520	68 937	68 937
Brutto driftsinntekter	-28 755	-27 853	-27 853	-27 853	-27 853	-27 853
Netto ramme	43 437	42 113	42 250	41 667	41 084	41 084

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	666	666	666	666
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	132	132	132	132
Bystyrevedtak - Redusert kutt	100	100	100	100
Nedtrekk stilling	-470	-1 167	-1 418	-1 418
Reduksjon i tilskudd	-114		-332	-332
Atlanten Kunstis, snøfangere (PS 19/17)	53	53	53	53
SB - Samordning av lokale rus- og krim.forebyggende tiltak	30	30	30	30
Overføring renhold Eiendomsdrift	-260	-260	-260	-260
Sum driftstiltak	137	-446	-1 029	-1 029

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Caroline – ny himling i vestibyle	1 500	0	0	0
Atlanten stadion	25 600	0	0	0
Atlanten idrettspark – varmesentral/varmeløsning	7 300	0	0	0
Nye Atlanten flerbruksanlegg	1 800	0	0	0
Atlanterhavsbadet pumper	2 500	0	0	0
Atlanterhavsbadet vegg	200	0	0	0
Dalen gård – nytt tak	0	0	0	500
Gripkroa – Grip gamle skole	0	0	0	1 800
Sum investeringstiltak	38 900	0	0	2 300

Det er innarbeidet investeringsmidler til sluttfinansiering av Atlanten stadion. Atlanterhavsbadet har behov for utskifting av pumpesystemet. Samtidig som det utredes nærere behov for renovering av andre større komponenter i bygget til Atlanterhavsbadet. Caroline får ny himling i vestibylen, der det har vært arbeidet med ventilasjonen i 2019. Det bygges ut anlegg for å hente jordvarme for å få en mer effektiv varmeløsning.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil bidra til å opprettholde et godt og mangfoldig tilbud innen kultur og idrett gjennom riktig fordeling av midler og sikring av tilgang til anlegg for både topp og bredde.

Vi skal organisere KKKK som et aksjeselskap, og derigjennom utvikle en mer robust driftsmodell.

Fellestjenester pleie og omsorg

Rammeområdet omfatter

- tildeling og koordinering av vedtaksbaserte tjenester innenfor pleie og omsorg
- tildeling av kommunale tilrettelagte boliger
- kostnader til utskrivningsklare pasienter
- kjøp av sykehjemsplasser i andre kommuner
- Responssenter, responsteam og Utviklingssenter for sykehjem og hjemmebaserte tjenester

Tjenesten sikrer at kommunens innbyggere får nødvendig hjelp når det trengs og med en kvalitet som er innenfor rammen av gjeldene bestemmelser.

Helseinnovasjonssenteret har fra etableringen og frem til høsten 2019 vært et prosjekt, og det ble etablert som eget rammeområde. Fra og med høsten 2019 er Helseinnovasjonssenteret etablert som et AS, er således et eget rettsobjekt, og trekkes ut som eget rammeområde i kommunens handlingsprogram. Responssenteret, responsteam og utviklingssenter (USHT) har hele tiden vært eid av Kristiansund kommune. Tilhørende ressurser overføres til rammeområdet fellestjenester.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

Rammeområdet føres i hovedsak på funksjonene 253 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon og 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende. Styringsdata er oppgitt og analysert under andre rammeområder innenfor pleie og omsorg.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	31 472	34 944	42 318	33 236	33 079	33 079
Brutto driftsinntekter	-17 387	-16 835	-16 835	-16 835	-16 835	-16 835
Netto ramme	14 085	18 109	25 483	16 401	16 244	16 244

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	274	274	274	274
Vedtatte tiltak økonomiplan	-571	-571	-571	-571
Ny enhet - Modell St.haugen	1 000	1 000	1 000	1 000
Omorganisere tildeling - enhetselder	-800	-800	-800	-800
Tilført 50 % ressurs (fra Sykehjem)	381	381	381	381
Overføring budsjett utskrivningsklare pasienter	8 925			
Overføring Responssenter, responsteam, USHT, DMS	4 500	4 343	4 186	4 186
Sum driftstiltak	13 709	4 627	4 470	4 470

Arbeidsoppgaver knyttet til digitalisering, eksisterende fagprogram og ikke minst Helseplattformen, gjør at rammeområdet styrkes med 0,5 årsverk. Finansieres gjennom tilsvarende nedtrekk på rammeområde sykehjem.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Riving – P. Bendixensgate 59	2 150	0	0	0
Velferdsteknologiske tiltak	1 500	1 500	1 500	1 500
Øvre Enggate 8b – ny varmesentral og tavle	6 000	0	0	0
Sum investeringstiltak	9 650	1 500	1 500	1 500

Det er forslått bevilgning til investering i velferdsteknologiske tiltak som sees i sammenheng med reduksjonene i driftsbudsjettene. Investeringen i Øvre Enggate 8b sees på som en nødvendig investering, og det vil gi lavere strømuttergifter.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner. Gjennom planprosessen med Helhetlig plan for helse og omsorg utarbeides det en rekke delutredninger. Disse har sin forankring i planprogrammet. En slik delutredning handler om utfordringen rundt våre utskrivningsskare pasienter. Delutredningen er i skrivende stund i ferd med å ferdigstilles. Denne delutredningen vil føre til at man omorganiserer tjenestene noe. Rådmannen vil komme tilbake med budsjettmessige konsekvenser når saken legges frem for Bystyret .

Rådmannen vil vektlegge målrettet og tverrfaglig arbeid for å redusere behovet for langvarig og omfattende tjenester.

Rådmannen vil starte arbeidet med å dreie vedtaksmyndighet nærmere bruker, dette for å sikre god nok brukermedvirkning.

Vi skal

- øke oppmerksomheten på å forebygge fremfor å reparere
- prøve ut nye organisasjonsformer som kan bidra til effektiv tjenestetildeling
- bidra i aktuelle utviklings- og endringsprosesser i pleie og omsorg

Sykehjem

Rammeområdet omfatter

- 4 sykehjem
- Støttetjenester til andre enheter og direkte til befolkningen innenfor
 - Kjøkken og hjemmelevert mat
 - Vaskeri
 - Transport
 - Hjelpemiddelformidling

Tjenesten gir et individuelt tilpasset pleie- og omsorgstilbud innenfor rammen av økonomi og gjeldende lovverk. Fokuset i enheten er:

- Kvalitetsreformen Leve hele livet (mat, aktivitet, fellesskap, helsehjelp og sammenheng i tjenestene).
- Medbestemmelse og «Hva er viktig for deg?»
- Pårørendeinvolvering
- Systematisk kvalitetsforbedring
- Internkontroll

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
253 Pleie, omsorg, hjelp i institusjon	26 584	17 354	48 426	36 493	21 842	19 139
261 Botilbud i institusjon	-2 847	-4 102	-5 243	-6 897	-2 396	-2 795
Sum	23 737	13 252	43 184	29 596	19 446	16 344

Tabellen viser kommunens mer-/ mindretgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Pleie og omsorg er 1,0704. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mer kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. Noe av årsaken til den høye utgiftsindeksen, sees i sammenheng med en høy andel psykisk utviklingshemmede og eldre over 67 år. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2018 vesentlig over landsgjennomsnittet og normert utgiftsnivå.

Analysen viser at kommunen samlet sett, har hatt en økning i utgifter til pleie og omsorg i institusjon. Økningen sees i sammenheng med omleggingsfasen Kristiansund står i. Storhaugen helsehus hadde første fulle driftsår i 2018. I tillegg ble det sendt refusjonskrav til Helse Møre og Romsdal i forbindelse med utskrivningsklare pasienter i 2017. Dette gjør at kostnadene i 2017 blir relativt sett lavere og økningen fra 2017 til 2018 virker større enn den i realiteten er.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	154 200	145 538	139 552	144 052	144 052	144 052
Brutto driftsinntekter	-37 005	-29 465	-29 465	-29 465	-29 465	-29 465
Netto ramme	117 195	116 073	110 087	114 587	114 587	114 587

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	2 402	2 402	2 402	2 402
Vedtatte tiltak økonomiplan	-5 453	-8 453	-8 453	-8 453
Igangsetting Rokilde	1 851	9 351	9 351	9 351

Etablere natteam sykepleiere felles med Hjemmetjenesten	-500	-500	-500	-500
Reduksjon fagleder 50 % (ressurser overføres Tildeling og Koordinering)	-381	-381	-381	-381
Overføring midler Storhaugen Helsehus	-300	-300	-300	-300
Overføring renhold Eiendomsdrift	-3 605	-3 605	-3 605	-3 605
Sum driftstiltak	-5 986	-1 486	-1 486	-1 486

Enheten arbeider svært systematisk med forbedringsarbeid, sykefraværsoppfølging, pårørendearbeid/ pårørendeinvolvering. Det gjennomføres brukerundersøkelser og det er brukerråd etablert ved alle sykehjemmene. Økt fokus på ernæringsarbeid har blant annet ført til at enheten nå har kokk i avdeling ved to av sykehjemmene, og servicevert ved Frei sykehjem. Det er etablert vakthavende sykepleierteam i enheten.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Barmannhaugen – brannsikkerhet og ny bruk	9 900	10 400	8 200	9 700
Sykesignalanlegg	1 000	1 000	0	0
Sum investeringstiltak	10 900	11 400	8 200	9 700

Sykesignalanleggene er en kritisk del i sykehjemmene. Det har vært utfordringer med utdaterte sykesignalanlegg, og disse skiftes ut etter plan for å ivareta driftssikkerheten.

Barmannhaugen er både en stor og sentral del i tjenestetilbudet, med både utleieleiligheter, omsorgsboliger og sykehjemsplasser. Bygget ble tatt i bruk i 1976 og har nå behov for større oppgraderinger og renoveringsarbeider for å imøtekomme spesielt krav om brannsikkerhet, men også tiltak for å ivareta bygget og bomiljø for brukerne.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil ha et spesielt fokus på forskrift om ledelse og internkontroll i helse og omsorgstjenesten. Videre skal St Meld Leve hele livet følges opp systematisk.

Vi skal

- benytte kompetanse, ny teknologi, prøve ut nye arbeidsmetoder og nye organisasjonsmodeller
- trygghetsstandard for sykehjem skal videreutvikles i samarbeid med Helsedirektoratet
- bidra til å utvikle heltidskultur

Hjemmetjenester

Rammeområdet omfatter

- 6 roder/avdelinger
- 2 bofelleskap

Tjenesten bidrar til at kommunens innbyggere kan bo hjemme så lenge som mulig til tross for sykdom, funksjonshemming eller alderdomssvekkelse.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
254 Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet	76 008	63 982	94 600	78 383	18 592	14 401
Sum	76 008	63 982	94 600	78 383	18 592	14 401

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Pleie og omsorg er 1,0704. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mer kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2018 betydelig over både landsgjennomsnittet og beregnet normert utgiftsnivå.

Analysen viser at kommunens utgifter til pleie og omsorg, og hjelp i hjemmet ligger betydelig over beregnet normert utgiftsnivå. Økningen i normert kostnadsnivå på tjenesten på totalt 14,4 mill. kroner for kommunen i forhold til 2015, sees i sammenheng med dreiningen fra pleie i institusjon til pleie i hjemmet. Rammeområde Hjemmetjenester utgjør om lag 42 % av utgiftene knyttet til denne KOSTRA-funksjonen, resterende fordeler seg i hovedsak på rammeområdene Psykisk helse og Bo og habilitering. Andelen eldre over 67 år ligger over landsgjennomsnittet. Dette er hensyntatt i beregnet utgifts-behov, men vil likevel være med på å øke ressursbehovet og kostnadene til kommunen. Det samme gjelder psykisk utviklingshemmede, hvor andelen er betydelig høyere enn landsgjennomsnittet. I tillegg medfører også det sterkt voksende behovet innenfor psykisk helse høye tall. Endringen og nivået på kostnadene må sees i sammenheng med omstillingen og de strukturelle endringene kommunen er i gang med å gjennomføre innen helsesektoren, og derav vesentlige variasjoner i kostnadene.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	148 432	137 700	128 742	126 842	124 592	124 592
Brutto driftsinntekter	-11 466	-2 471	-2 471	-2 471	-2 471	-2 471
Netto ramme	136 966	135 229	126 271	124 371	122 121	122 121

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	3 055	3 055	3 055	3 055
Vedtatte tiltak økonomiplan	-6 445	-6 445	-6 445	-6 445
Reduksjon vedtakstimer 100 timer/uke	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
Sykepleierteam	-500	-1 000	-1 500	-1 500
Slå sammen 2 roder - reduksjon avd.leder	-800	-800	-800	-800
Reduksjon 1 årsverk merkantil	-600	-600	-600	-600
Drift Roligheten flyttes til Rokilde	0	-1 050	-1 050	-1 050
Generell org.utvikling distrikt/rode/turnus	-350	-700	-700	-700
Etablering av velferdsteknologi	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Ytterligere reduksjon vedtakstimer 100 timer/uke	0	0	-1 750	-1 750
Fordeling av spareprosjekttiltaket om reduserte fagledere	-219	-219	-219	-219
Overføring renhold Eiendomsdrift	-199	-199	-199	-199
Sum driftstiltak	-8 958	-10 858	-13 108	-13 108

Rammeområdet går inn i et år med store krav til omstilling. Dette gjelder ikke minst arbeidet med å avstemme ressursbruk med tildelt økonomisk ramme. Enheten arbeider systematisk med forbedringsarbeid, velferdsteknologi og sykefraværsoppfølging. Enheten vil ved inngangen til 2020 få en vesentlig bedring i fysiske arbeidsmiljø, et viktig tiltak for bedre samhandling, effektivisering og arbeidsnærvær.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Nye Rokilde	70 147	0	0	0
Nye Rokilde - tilskudd	-32 053	0	0	0
Prosjektering nye omsorgsboliger	1 000	0	0	0
Nye ladepunkter for el-bil	2 200	0	0	0
Sum investeringstiltak	41 294	0	0	0

Nye Rokilde vil bli et stort tilskudd til kommunens omsorgstilbud. Prosjektet har en total kostnad på om lag 300 mill. kroner og vil framstå som et fleksibelt og framtidsrettet tilbud til våre innbyggere.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil tilby individuelt tilpassede tjenester til mennesker med omsorgsbehov. Det skal være fokus på kvalitetsreformen Leve hele livet. Hovedmålet er at våre brukere skal bo lenger hjemme.

Vi skal

- utvikle gode og effektive pasientforløp
- fokusere på brukermedvirkning og implementere kultur for «Hva er viktig for deg?»
- drive organisasjonsutvikling og sikre at medarbeideres kompetanse blir benyttet mest mulig
- arbeide med systematisk forbedringsarbeid i hele enheten
- Ta i bruk velferdsteknologi
- Starte opp med tidsmåling i tjenestene
- Etablere brukerråd

Psykisk helse og rus

Rammeområdet omfatter

- hjemmebaserte tjenester
- 2 bofellesskap
- dagsenter med ulike aktiviseringstiltak
- rustjeneste
- rask psykisk helsehjelp

Tjenesten sikrer et godt omsorgs- og behandlingstilbud til mennesker med alvorlige psykiske lidelser, samt mennesker med alvorlige rusutfordringer.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

Rammeområdet føres i hovedsak på funksjon 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende. Styringsdata er oppgitt og analysert under rammeområde for hjemmetjenesten.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	64 387	58 188	50 007	50 007	50 007	50 007
Brutto driftsinntekter	-17 617	-11 126	-11 126	-11 126	-11 126	-11 126
Netto ramme	46 769	47 062	38 881	38 881	38 881	38 881

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2018	Økonomiplan		
		2019	2020	2021
Lønnsoppgjør 2019	1 611	1 611	1 611	1 611
Vedtatte tiltak økonomiplan	513	513	513	513
Reduksjon 4,6 årsverk	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200
Omlegging drift	-220	-220	-220	-220
Reduksjon vedtakstimer 200 timer/uke	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500
Redusere 5 årsverk, Bendixens gt	-2 985	-2 985	-2 985	-2 985
Omprioritering psykologtilskudd	-400	-400	-400	-400
Sum driftstiltak	-8 181	-8 181	-8 181	-8 181

Rammeområdet går inn i en periode med store krav til omstilling. Budsjett og øforutsetter et nedtrekk på ca 20% sammenlignet med 2019. Dette stiller store krav til arbeidet med å avstemme ressursbruk med tildelt økonomisk ramme.

Det er forutsatt en ramme med store gevinster fra bruk av velferdsteknologi som alternativt hadde utløst behov for 12 flere årsverk. Enheten har i tillegg tatt ned 9,6 årsverk jfr Spareprosjektet 2020-2022.

Til tross for dette står vi igjen med en uløst utfordring på ca 5 millioner.

Utfordringen er i hovedsak knyttet til kravet om vedtaksreduksjon tilsvarende 3,5 millioner. En slik omstilling krever tid å gjennomføre, enheten er i gang med å planlegge for omstillingen.

Det er noe usikkerhet knyttet til inntekt i toppfinansieringsordningen som ligger som forutsetning på rammeområdet.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner. Rådmannen gjør oppmerksom på at oppfølging perosner som er dømt til tvunget psykisk helsevern og gjennomføring av tvangsbehandling knyttet til rus, skal gjennomføres av kommunen. Slike behov utløser store ressursbehov.

Plikten til å betale for utskrivningsklare pasienter for pasienter i psykiatri/ rus ble innført 1.1.2019.

Forskriftsendringen har utløst behov for styrket samhandling.

Rådmannen vil vurdere om dagens organisering og struktur i enheten er hensiktsmessig. For å komme kuttkravene i møte må vi sikre at enkeltvedtakene er kunnskapsbaserte og effektive.

Vi skal

- Enheten må foreta en omdisponering av ressurser for å sikre tjenester til alvorlig syke mennesker
- fortsette arbeidet for å få slutt på bostedsløshet for personer
- arbeide med å sikre en bærekraftig organisering
- bidra til, og sikre god samhandling med spesialisthelsetjenesten

Velferd

Rammeområdet omfatter

- sosialtjeneste
- flyktning- og innvandrertjeneste

Tjenesten skal bedre levekårene for vanskeligstilte og bidra til sosial og økonomisk trygghet.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	2 364	190	5 420	3 487	3 056	3 297
243 Tilbud til personer med rusproblemer	-7 032	-7 909	-7 185	-7 979	-152	-70
281 Økonomisk sosialhjelp	-3 212	-5 963	-65	-2 524	3 147	3 439
Sum	-7 880	-13 682	-1 829	-7 016	6 051	6 666

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Sosialhjelp er 1,0802. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mer kostnadskreven enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2018 vesentlig under både landsgjennomsnittet og beregnet normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et mindreforbruk på 7,0 mill. kroner i forhold til beregnet normert utgiftsnivå, som delvis er et resultat av at kommunen arbeider aktivt og målbevisst for å unngå langtidsmottak av sosialhjelp. Økte kostnader til boligtilskudd samt at utgiftsindeksen er redusert fra 1,0941 til 1,0802 for kommunen, forklarer deler av endringen i normert mindreforbruk på 6,7 mill. kroner.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	86 161	65 298	61 941	55 841	52 841	50 541
Brutto driftsinntekter	-18 300	-5 302	-5 302	-5 302	-5 302	-5 302
Netto ramme	67 861	59 996	56 639	50 539	47 539	45 239

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	742	742	742	742
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	203	203	203	203
Reduksjon 2 årsverk	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
Omorganisere enheten - Enhetsleder	-850	-850	-850	-850
Økning grunnbeløp - kvalifiseringsstønad	60	60	60	60
Økning grunnbeløp - sosialhjelp	650	650	650	650
Effektivisering for basiskorrigeringer-	-710	-710	-710	-710
SB - Oppgaveoverføring etablering og tilpasning av bolig	2 203	2 203	2 203	2 203
SB - Kompensasjon merutgifter arbeidsavklaringspenger	445	445	445	445
FLINT - Redusert bosetting og aktivitet	-4 700	-10 800	-13 800	-16 100
Sum driftstiltak	-3 357	-9 457	-12 457	-14 757

Flyktning og integrering avvikles som egen enhet og legges inn i NAV fra 01.01.2020. Det er forventet lavere bosettingstall i årene som kommer og rådmannen vil nedskalere innsatsen på bosetting i tråd med bosettingstall. Samtidig skal man sørge for å ivareta forpliktelsene kommunen har påtatt seg med introduksjonsperiode på 3-5 år for de menneskene som har kommet hit.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner. Kommunen må justere innsatsen i tråd med anmodning om bosetting av flyktninger

Rådmannen vil arbeide videre i samarbeidet mellom kommune, tiltaksarrangører og lokalsamfunn for økt og rask deltakelse i arbeid/samfunn. Det skal tilrettelegges for at ungdom får tidlig og riktig oppfølging med formål arbeid eller utdanning.

Rådmannen vil arbeid for at flyktninger og innvandrere skal bli integrert i lokalsamfunnet vårt gjennom rask overgang til utdanning eller arbeid.

Vi skal

- styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet og deres økonomiske selvstendighet gjennom å:
 - bidra til bedre tilpassede utdanningsløp
 - medvirke til tidligere og økt arbeidsretting og arbeidslivstilknytning
 - øke bruken av lokalsamfunn og frivillighet
- , få gode resultat i gjennomføring av introduksjonsprogram
- utvikle et godt kvalifiseringsarbeid
- arbeide for at ungdom, langtidsledige og flyktninger kommer i arbeid eller annen aktivitet
- sikre at unge sosialhjelpsmottakere under 30 år får et arbeidsrettet aktivitetstilbud
- sikre at alle som har rett til kvalifiseringsprogram, får tilbud om dette

Barn, familie, helse

Rammeområdet omfatter

- Barneverntjenesten med tre egne fagteam inndelt etter alder på barnet, mottaksteam og tiltaksteam
- Forebyggende helsetjenester for barn og unge med
 - helsestasjon for gravide, ungdom, foreldre og barn, samt tverrfaglig helsestasjon
 - skolehelsetjeneste
 - helsetjeneste for flyktninger
 - vaksinasjonskontor
 - fysioterapi for barn og unge
 - psykisk helsetjeneste for barn og familier

Opplæringstjenesten har frem til 31.12.2019 vært avdeling under rammeområdet barn, familie og helse. Fra 01.01.2020 er de en avdeling under rammeområdet for barnehage.

Enheten sikrer at barn og unge får nødvendig hjelp, opplæring og omsorg til rett tid, bidrar til trygge oppvekstvilkår, fremmer psykisk og fysisk helse, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdommer og skade. Enheten har i tillegg ansvar for å organisere kommunens psykososiale kriseteam.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
232 Forebygging, skole- og helsestasjonstjeneste	4 165	4 875	4 383	5 129	218	255
244 Barneverntjeneste	-669	-1 975	3 351	2 492	4 020	4 467
251 Barneverntiltak i familien	-217	-710	-1 241	-1 557	-1 024	-847
252 Barneverntiltak utenfor familien	-8 750	-11 389	-5 002	-6 629	3 748	4 760
Sum	-5 471	-9 199	1 491	-564	6 962	8 634

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Rammeområdet omfatter to områder – Barnevern og Kommunehelse. Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Barnevern er 1,0503. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mer kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Kommunehelse er 0,9557. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2018 over landsgjennomsnittet men under beregnet normert utgiftsnivå.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	120 094	109 365	97 159	96 939	93 079	93 079
Brutto driftsinntekter	-38 068	-33 961	-33 961	-33 961	-33 961	-33 961
Netto ramme	82 027	75 404	63 198	62 978	59 118	59 118

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	1 090	1 090	1 090	1 090
Økt ledelsesressurs barnevern - tiltak etter tilsyn		-220	-880	-880
Bystyrevedtak - Reduksjon ramme 3,9 mill. kroner	262	262	262	262
Redusere 2 årsverk merkantilt	-600	-600	-600	-600
Generell org.utvikling og tiltak barn utenfor hjemmet			-2 700	-2 700
Gevinst av ressursteam			-500	-500
Regulering av KS sats utgiftsdekning	103	103	103	103
Regulering av KS sats arbeidsgodt. Fosterhjem	240	240	240	240
Økte utg. institusjon og bedredskapshjem	550	550	550	550
Endring lovverk sosiale utg. besøkshjem	945	945	945	945
Effektivisering for basiskorrigeringer	-1 838	-1 838	-1 838	-1 838
Opplæringstjenesten til barnehage	-12 925	-12 925	-12 925	-12 925
Overføring renhold Eiendomsdrift	-33	-33	-33	-33
Sum driftstiltak	-12 206	-12 426	-16 286	-16 286

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Oppvekstplan for Kristiansund (2019 – 2027) er en helhetlig strategiplan som gjelder en samlet oppvekstsektor. Planen ble vedtatt i 2018 og trådte i kraft fra 1.1. 2019. I 2019 er det blitt jobbet med å utarbeide handlingsplan med en kortere tidshorisont. Arbeidet med handlingsplanen har hatt bred involvering på ledelsesnivå både i skoler, barnehager, PPT, Barn, familie og helse, kulturenheten og frivilligheten. Handlingsplan oppvekst (2020 – 2023) skal vedtas i 2019 og vil tre i kraft fra 2020.

De største og mest alvorlige utfordringene i enheten er barneverntjenesten sin drift. Avdelingen og de ansatte er utsatt for et stort press og uforutsigbare arbeidsdager, noe som medfører høy turnover og høyt sykefravær. Dette er igjen utfordrende på tjenesteleveransen både i kvantitet og kvalitet. Fylkesmannen har gjennomført et tilsyn med barneverntjenesten i 2017. Tilsynet pekte på flere forbedringsområder og en rekke avvik. Det er fremdeles åpen tilsynssak hos Fylkesmannen. Denne er utvidet til våren 2020. Det er utarbeidet en tiltaksplan i 2019 som Fylkesmannen vil følge opp våren 2020, og sikre at blir fulgt.

Enheten har utfordringer med høyt sykefravær i 2019. Det er iverksatt arbeid med støtte fra personalseksjonene og kommunen sin nærværsguppe. Dette arbeidet vil fortsette i 2020.

Enheten har i høy turnover på ledere i 2019 og 2020. Dette vanskeliggjør lederstrukturen og stabiliteten i en periode fremover.

Enheten vil jobbe videre med KS lederutvikling og tjenesteutvikling. Dette er ett viktig arbeid som vil gi en ståstedsanalyse over barneverntjenesten og det ytre barnevernet i samarbeid med forebyggende helsetjenester for barn og unge. Videre vil tiltaksteamet til barnevernet og psykisk helsetjenester for barn og unge slås sammen til det som har pågått av utredning av en ressursbase i 2019.

Enheten vil jobbe med å finne innovative løsninger for å levere en mer helhetlig skolehelsetjeneste som sikrer at vi er fremoverlent og når målgruppen vår.

Rådmannen vil vektlegge videre analysearbeid fra 2019 og videre tiltaksarbeid i 2020-2022 for å finne mulige gevinstrealiseringer av ressursforvaltning i enheten.

Rådmannen vil vektlegge kartlegging og analyse av tiltak for å dreie fokus fra akuttplasseringer og omsorgsplasseringer over på forebyggende arbeid

Vi skal:

- *Implementere og iverksette oppvekstplanen med tilhørende handlingsplan til Barn, familie og helse og oppvekstområdet*
- *Utrede og forbedre tilsynsførerordningen*
- *Lukke avvik fra Fylkesmannen fra 2017 gjennom tiltaksplanen for lukking av avvik.*
- *Gjennomføre ressursbaseutredning og omorganisering av tjenestetilbudet*
- *Gjennomføre KS tjenesteutvikling i barneverntjeneste*
- *Gjennomføre forskning i samarbeid med NTNU på bekymringsmeldinger og akuttarbeid i barneverntjenesten*

Bo og habilitering

Rammeområdet omfatter

- døgnkontinuerlige tjenester i bolig
- dag- og arbeidstilbud
- avlastning for barn og voksne
- privat avlastning
- barneboliger
- støttekontaktordning
- brukerstyrt personlig assistent

Tjenesten gir tilrettelagt tilbud etter enkeltvedtak til personer med ulike funksjonshemninger og/eller psykisk utviklingshemming.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede	8 671	7 333	15 261	13 501	6 590	6 168
Sum	8 671	7 333	15 261	13 501	6 590	6 168

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Pleie og omsorg er 1,0704. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mer kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2018 over både landsgjennomsnittet og beregnet normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et merforbruk på 13,5 mill. kroner i forhold til beregnet normerte utgiftsnivå. Dette er en økning på 6,2 mill. kroner i forhold til 2017. Årsaken til høyere utgifter til aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede er sammensatt og kan delvis forklares ut i fra de strukturelle endringene som gjøres innenfor Pleie og omsorgssektoren. Strukturen i tilbudet som gis vil påvirke resultatet i analysen.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	200 628	196 603	198 548	197 498	195 748	195 748
Brutto driftsinntekter	-31 837	-35 837	-35 837	-35 837	-35 837	-35 837
Netto ramme	168 791	160 766	162 711	161 661	159 911	159 911

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	4 958	4 958	4 958	4 958
Vedtatte tiltak økonomiplan	1 875	1 875	1 875	1 875
Reduksjon vedtakstimer 100 timer/uke	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750
Samle satelitter i Roligheten	0	-1 050	-1 050	-1 050
Redusere 1 årsverk merkantilt	-600	-600	-600	-600
Etablering av velferdsteknologi	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Ytterligere reduksjon vedtakstimer 100 timer/uke	0	0	-1 750	-1 750
Personalbase Myra	110	110	110	110
Styrking Rensviktunet/Myra/Eventyrveien	2 240	2 240	2 240	2 240
Effektivisering for basiskorrigeringer	-2 350	-2 350	-2 350	-2 350
Fordeling av spareprosjekttiltaket om reduserte fagledere	-762	-762	-762	-762
Overføring renhold Eiendomsdrift	-776	-776	-776	-776
Sum driftstiltak	1 945	895	-855	-855

Kapasiteten på boligtilbud til brukergruppen og kompetansekrav/ kompetansebehov hos ansatte må ha kontinuerlig fokus. Refusjoner i toppfinansieringsordningen forventes å reduseres pga økt innslagspunkt.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Avlastningstilbud Sommerro - 9 boliger	50 000	17 500	0	0
Avlastningstilbud Sommerro - tilskudd 9 boliger	0	-20 300	0	0
Personalbase Eventyrveien	690	0	0	0
Personalbase Myra	100	0	0	0
Sum investeringstiltak	50 790	-2 800	0	0

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

På lik linje¹

Rettighetsutvalget la frem sin innstilling om åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for mennesker med utviklingshemming. De vurderer dette som nødvendige tiltak for at utviklingshemmede skal få oppfylt sine menneskerettigheter på lik linje med andre.

- Løft 1: Selvbestemmelse og rettssikkerhet - rett til frihet og selvbestemmelse for utviklingshemmede er ikke sikret i tilstrekkelig grad i det norske lovverket.
- Løft 2: Inkluderende og likeverdig opplæring - den ordinære skolen er i liten grad tilrettelagt for utviklingshemmede elever.
- Løft 3: Arbeid for alle - utviklingshemmede har i liten grad tilgang til arbeidslivet.
- Løft 4: God helse og omsorg - standardiserte tjenester begrenser valgfrihet.
- Løft 5: Eget hjem - stor mangel på egnede boliger.
- Løft 6: Kompetanse og kunnskap - lav kompetanse i tjenesteapparatet er en gjennomgående utfordring.
- Løft 7: Koordinerte tjenester - kommunene pålegges en plikt til å sikre koordinerte tjenester der det er behov.
- Løft 8: Måltrettet styring - manglende vektlegging av utviklingshemmedes perspektiver i politiske satsinger og eksisterende ordninger og tiltak.

¹ NOU 2016:17

Vårt tjenesteområde har store utfordringer i dag som det pekes på i rettsutvalget sin innstilling.

Rådmannen vil tilby differensierte tilbud til mennesker med omfattende og sammensatte pleie- og hjelpebehov og ta i bruk det nye bofellesskap på Godhaugen. Det skal i tillegg gjennomføres en omfattende gjennomgang av enkeltvedtakene slik at vi sikrer kunnskapsbasert og bærekraftig tilnærming.

Vi skal

- *fokusere på brukermedvirkning og godt samarbeid med pårørende*
- *oppfylle krav til god saksbehandling*
- *fokus på systematisk forbedringsarbeid*
- *effektivisere og sikre ressursutnyttelse i alle avdelinger*
- *arbeide for å få riktig kompetanse i tjenesteytingen*
- *arbeide systematisk for å redusere sykefraværet*
-

Storhaugen helsehus

Rammeområdet omfatter

- døgntilbud med
 - korttidsplasser for utredning og behandling
 - spesialiserte korttidsplasser innen rehabilitering og palliasjon
 - interkommunalt øyeblikkelig hjelp døgntilbud
- legetjeneste med
 - kommuneoverlege, sykehjemsleger, turnuslege og fastlegeordning
 - interkommunal legevakt
- forebyggende og rehabiliterende tjenester med
 - ergoterapi og fysioterapi
 - dagtilbud
 - møteplasser
 - frivillighetskoordinator
 - regional utviklingssentral for Friskliv og mestring
- kommunepsykologer

Helsehuset tilbyr tjenester som tilrettelegger for at den enkelte, uansett helsetilstand, skal kunne mestre sin egen hverdag på best mulig måte. Enheten tilbyr tjenester for innbyggere i alle aldersgrupper og på alle nivåer i omsorgstrappen, og vil øke fokuset på å være kommunens spydspiss innen forebyggende helsearbeid.

Friskliv og Mestring er blitt Utviklingssentral for frisklivssentraler, og har sammen med Verdal ansvar for Region Midt-Norge.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet	Lands- gjennomsnitt	“Normert utgiftsnivå” i inntekts- systemet
233 Forebyggende arbeid, helse og sosial	-1 226	-1 006	-768	-522	459	484
241 Diagnose, behandling, rehabilitering	-9 941	-7 896	-11 756	-9 688	-1 815	-1 793
Sum	-11 168	-8 901	-12 524	-10 210	-1 356	-1 308

Tabellen viser kommunens mer-/ mindreutgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og kommunens «normerte utgiftsnivå». Beregnet utgiftsbehovsindeks for området Kommunehelse er 0,9557. Dette betyr at kommunen er beregnet til å være mindre kostnadskrevenende å drive enn landsgjennomsnittet. I sum ligger kommunens kostnadsnivå for 2018 under landsgjennomsnittet og normert utgiftsnivå.

Analysen viser at rammeområdet har et samlet mindreforbruk på 10,2 mill. kroner i forhold til normert utgiftsnivå, og en økning i normert mindreutgift på 1,3 mill. kroner. Endringen og nivået på kostnadene må sees i sammenheng med omstillingen og de strukturelle endringene som gjøres innenfor Pleie og omsorgssektoren.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	112 792	110 581	111 174	111 174	111 174	111 174
Brutto driftsinntekter	-23 272	-16 479	-16 479	-16 479	-16 479	-16 479
Netto ramme	89 520	94 102	94 695	94 695	94 695	94 695

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	1 640	1 640	1 640	1640
Vedtatte tiltak økonomiplan - kutt 4 døgnplasser	-2 500	-2 500	-2 500	-2500
Omorganisering av legetilbud BFH	-500	-500	-500	-500
Reduksjon 1 avdelingsleder døgndrift	-800	-800	-800	-800
Gjennomgang av bemanningsplan	-500	-500	-500	-500
Ergoterapeut inn i Miljøarbeidertjenesten	-530	-530	-530	-530
Økt inntjening fysioterapi	-275	-275	-275	-275
Forebyggende eldre - Tilskudd dagaktivitet	2 200	2 200	2 200	2200
Driftstilskudd fysioterapi	130	130	130	130
Samfunnsmedisin - Bortfall psykologtilskudd	890	890	890	890
Legevakt - Akuttmedisinforskrift/bakvakt	426	426	426	426
Fastlegeordning	1 490	1 490	1 490	1490
AMK	185	185	185	185
Effektivisering for basiskorrigeringer	-2 731	-2 731	-2 731	-2731
Statsbudsjett - Dagaktivitetstilbud hjemmeboende med demens	1 706	1 706	1 706	1706
Fordeling av spareprosjektiltaket om reduserte fagledere	-219	-219	-219	-219
Overføring midler fra Sykehjem	300	300	300	300
Overføring renhold Eiendomsdrift	-319	-319	-319	-319
Sum driftstiltak	593	593	593	593

Staten endrer finansieringen av kommunepsykologer og av dagaktivitetsplasser for mennesker med demens. Tidligere tilskudd legges nå inn i rammeoverføring til kommunen, dog er det en betydelig differanse mellom tidligere tilskudd og styrkingen i rammen.

Akuttmedisinforskriften, som er styrende for blant annet legevakt, stiller økte krav til kompetanse og beredskap. Rekrutteringsutfordringer i fastlegeordningen gjør det nødvendig å ta i bruk ALIS ordning (allmennlege i spesialisering).

Budsjettet forutsetter en reduksjon på 4 plasser i døgnavdeling.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått nye investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil ha fokus på helsefremmende, forebyggende, rehabiliterende og behandlende tjenester som bidrar til at tjenestemottakeren i størst mulig grad opplever å ha god helse, livskvalitet og mottar tjenester på lavest mulig nivå av omsorgstrappen.

Rådmannen vil i tråd med kvalitetsreformen Leve hele livet ha hovedfokus på aktivisering og utvikling av samarbeid med frivillig sektor. Utrede hva og hvordan kommunen skal utnytte fellesarealene på Barmanhaugen til beste for beboere og andre brukere.

Vi skal

- ha fokus på aktivisering av hjemmeboende eldre
- Utvikle samarbeidet med frivillig sektor
- Flytte all dagaktivitet for mennesker med demens til Rokilde
- Fortsette arbeidet med «Hva er viktig for deg»
- arbeide med systematisk forbedringsarbeid og sikre gode og effektive pasientforløp
- søke og dele kunnskap med våre samarbeidspartnere
- legge til rette for et arbeidsmiljø hvor ansatte utnytter sine ressurser og kompetanse
- arbeide systematisk for å redusere sykefraværet
- bidra aktivt i utviklingsarbeidet med DMS Kristiansund og andre samhandlingsprosjekt internt og eksternt

Kommunalteknikk

Rammeområdet omfatter

- planlegging, utbygging, drift og vedlikehold av kommunaltekniske anlegg som vei, vann, avløp, renovasjon og slam
- forvaltning og drift av parker og grøntanlegg, friluftsområder
- oppgaver etter forurensingslov, utslippstillatelser, forurenset grunn
- oppgaver på trafikkregulering og trafikksikkerhet, veglov
- byggherrefunksjon på utbygging av anlegg på vei, vannforsyning, avløp mv.
- beredskapstjeneste knyttet til
 - vannforsyning
 - avløpssystem og forurensning
 - vei/trafikk, snøbrøyting, strøing
 - avfallshåndtering

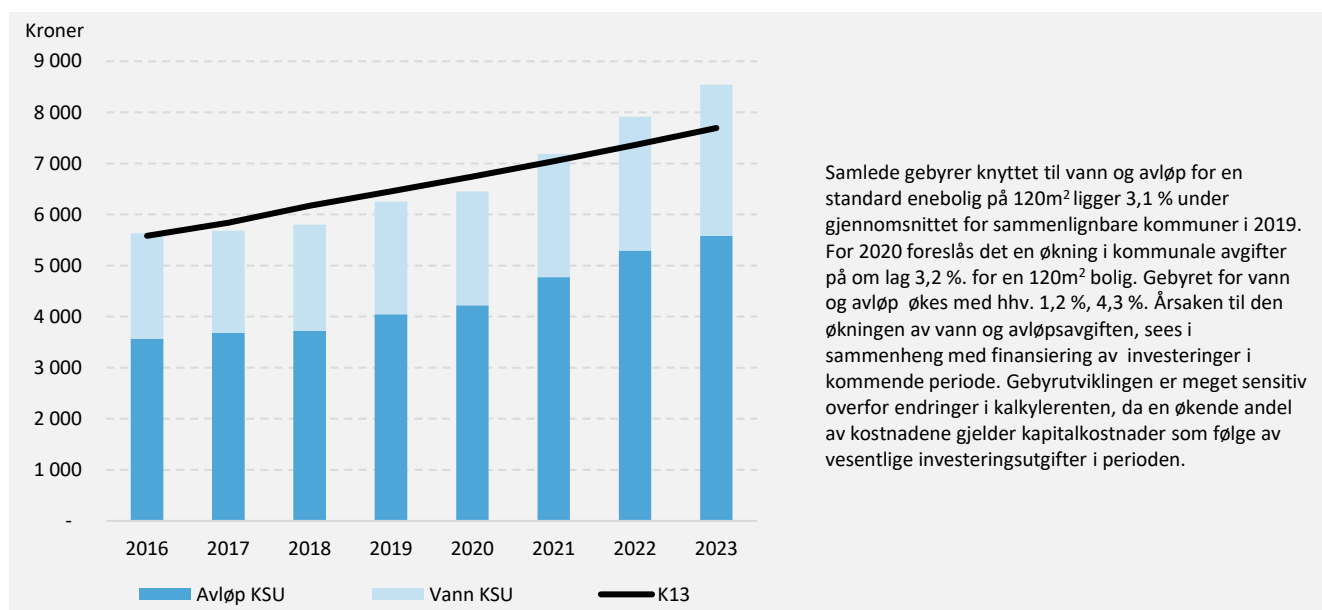
Tjenesten forvalter og videreutvikler kommunalteknisk infrastruktur, og har et viktig samarbeid overfor private utbyggere og prosjekt på utvikling og bygging av ny teknisk infrastruktur.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

Utvikling i kommunale avgifter

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	189 499	190 312	192 664	192 664	192 664	192 664
Brutto driftsinntekter	-178 726	-178 312	-178 312	-178 312	-178 312	-178 312
Netto ramme	10 772	12 000	14 352	14 352	14 352	14 352

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	125	125	125	125
Vedtatte tiltak økonomiplan	47	47	47	47
50 % reduksjon driftsleder park	-320	-320	-320	-320
Inntektssvikt næringsavfall pga ReMidt IKS	3 000	3 000	3 000	3000
Besparelse nye gatelys	-500	-500	-500	-500
Sum driftstiltak	2 352	2 352	2 352	2352

Budsjettjusteringer innen VARSF er basert på beregninger i selvkostmodellen og finansieres ved kommunale gebyrer etter denne modellen. Justeringene som er innarbeidet, medfører at rammen for selvkosttjenestene balanserer. Gebyrutviklingen blir som fremstilt i grafen over. For at kommunen skal kunne levere tjenester av høy kvalitet til rett pris, prioriteres fokus på effektive tjenester. Prognoser og gebyrnivå for perioden baseres på en rekke forutsetninger, jfr. [vedlegg om betalingstjenestene](#).

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Kommunale veier	23 250	16 250	13 100	13 100
Bolig- og næringsområder	14 900	500	500	500
Vann	48 350	39 400	84 900	44 900
Avløp	71 350	92 400	39 400	44 400
Park	0	0	0	0
Utenomhus	500	500	500	500
Sum investeringstiltak	158 350	149 050	138 400	103 400

Det planlegges gjennomført store investeringer innenfor rammeområdet i økonomiplanperioden, og da spesielt innen vann og avløp. Dette er finansiert ved kommunale gebyrer etter selvkostmodellen. Nedenfor følger en beskrivelse av de vesentligste investeringene innenfor de ulike områdene.

Kommunale veier

Investeringsprogrammet for kommunal vei er tatt noe ned i forhold til gjeldene økonomiplan. Årsaken til det nedtrekket er i hovedsak på grunn av økonomiske hensyn. Det innebærer at det antas at vedlikeholdsetterslepet vil kunne bygge seg noe opp om dette investeringsnivået fortsetter over tid. Det er likevel foreslått bevilget midler til det aller mest nødvendige av behov for asfaltering.

Bolig- og næringsområder

De største prosjektene innen bolig- og næringsområder er foreslått i 2020. Det gjelder prosjektet opparbeidelse av boligområde på Skorpa som blir eksternt finansiert. Prosjektet Østerveien/adkomst Myran boligområde er foreslått med en bevilgning på 10,9 mill. kroner.

Vann

Det er i perioden avsatt 44,0 mill. kroner til opprustning av vannverket og fornying av ledningsnett, da en betydelig andel av ledningsnettet er gammelt og har en dårlig tilstand. I tillegg er det avsatt 90,8 mill. kroner til nye vann- og hovedvannledninger, langs Husøyveien, Kongsveien og Møst samt over Sørsundet og Freifjorden. Videre er det avsatt 4,5 mill. kroner til damsikring samt rehabilitering av bygg Storvatnet til 5 mill. kroner og 3 mill. kroner til påbygg av ny kontorer på Hagelin.

Avløp

Det foreslås i perioden avsatt 187,6 mill. kr til sanering av dårlig ledningsnett, andre tiltak samt til hovedsatsingen på nye pumpestasjoner og overføringsledninger for tilkobling til det nye renseanlegget på Hagelin pluss til et renseanlegg i Nerdalen og i Sjursvika. Videre i planperioden er det avsatt 7,0 mill. kroner til opprydding av private anlegg og enkeltutslipp samt små kommunale utslipp, anskaffelse av ny slamsugebil til 4,9 mill. kroner i 2020 og nye kontorer Hagelin til 3,0 mill. kroner.

Renovasjon

Det er i perioden trukket ut 113,1 mill. kroner til etablering av nytt omlastningsanlegg samt ny miljøstasjon og gjenbrukshall grunnet overdragelse av renovasjonstjenestene til Remidt IKS.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Etter møter i 2017 med fylkesmannens miljøavdeling er det blitt avtalt noe lenger tid til gjennomføring av pålagte rensekrav. Det gir en bedre situasjon med hensyn til disponibel kapasitet og realistisk fremdrift for bygging av nye anlegg. Det er dessuten også gunstig for å unngå for hurtig økning av avløpsgebyret.

Rådmannen vil innenfor avtalt tid, gjennomføre prosjektene vedtatt i hovedplan for avløp og vannmiljø 2012–2021, for å oppfylle nye og strengere krav til avløpsrensing.

Vi skal

- bli best i fylket på å sikre god miljøtilstand på vannforekomstene (sjø og ferskvann) og sikre effektive og gode tjenester til innbyggerne
- gi innbyggerne sikker vannforsyning, beste vannkvalitet og sikre effektive og gode tjenester

På alle ansvars- og tjenesteområder skal vi gi innbyggerne effektive tjenester og service, som på miljø, kvalitet og pris minst skal være på høyde med det som tilbys hos sammenlignbare kommuner i kommunegruppe K13. Dette skal oppnås gjennom kontinuerlig arbeid på å bli enda bedre på samhandling, omstilling, kompetansebygging og overgang til mer rasjonelle metoder, utstyr og økt digitalisering.

Plan og byggesak

Rammeområdet omfatter

- regulering
- byggesak
- oppmåling og forvaltning av geodata
- miljøvern
- eiendomsskattekontor

Tjenesten ivaretar kommunens roller som myndighetsutøver etter plan- og bygningsloven og som samfunnsaktør i byutvikling, særlig innenfor fysisk planlegging og byutforming.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt
301 Plansaksbehandling	-1 701	-1 337	-1 554	-1 238	147	99
302-304-305 Bygge-, delsaksbehandling og seksjonering	1 288	1 434	1 554	1 748	266	314
303 Kart og oppmåling	-923	-656	-1 117	-874	-193	-218
Sum	-1 337	-559	-1 117	-364	220	195

Tabellen viser kommunens mer-/ mindretgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for kommunegruppe 13.

Analysen viser at rammeområdet har gjennomgående lavere netto driftsutgifter til plansaksbehandling og bygge-, delsaksbehandling og seksjonering per innbygger sammenlignet med kommunegruppe 13 og landsgjennomsnittet. Økte gebyrer og mer effektiv leveranse av produksjonen har bidratt til å redusere kostnadsnivået. Området kart og oppmåling er et forholdsvis lite område. Små avvik i kostnadsnivået til kommunen, vil medføre vesentlige endringer på det totale kostnadsnivået dersom en sammenstiller data med landsgjennomsnittet. Sammenlignet med kommunegruppe 13, var det et netto mindreforbruk på 0,4 mill. kroner totalt, som er en marginalt lavere i forhold til 2017.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	21 470	18 505	17 811	17 131	17 131	17 131
Brutto driftsinntekter	-12 575	-11 990	-11 990	-11 990	-11 990	-11 990
Netto ramme	8 895	6 515	5 821	5 141	5 141	5 141

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	728	728	728	728
Vedtatte tiltak økonomiplan	-777	-777	-777	-777
Reduksjon 60 % stilling betjening infoland	-320	-320	-320	-320
Reduksjon saksbehandler	0	-680	-680	-680
Overføring Eiendomsskattekontor	-685	-685	-685	-685
Kommuneplanlegger 8 mnd	360			
Sum driftstiltak	-694	-1 734	-1 734	-1 734

Tiltakene overføring stilling til Dokumentsenter SU og tilflytting stilling, samt godtgjørelse Bygningsråd gjelder intern omorganisering. Videre bortfaller eksisterende årsleie på brannstasjonen, som følge av flytting til servicetorget. Innføring av nytt byggesakssystem vil medføre en mer effektiv saksbehandling, og finansieres i form av økte gebyrinntekter, og gir en besparelse på driften fra 2020.

INVESTERINGSBUDSJETT

Det er ikke foreslått investeringstiltak på dette rammeområdet i økonomiplanperioden.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil gjennomføre en optimalisering av alle arbeidsprosesser i enheten for å oppnå effektiv og forutsigbar saksbehandling av alle henvendelser.

Vi skal;

- *eliminere restansene i byggesaksbehandlingen i 2020*

Eiendomsdrift

Rammeområdet omfatter

- kommunens byggherrefunksjon
- kjøp og salg av bebygde eiendommer
- utleie av kommunale boliger og eiendommer
- forvaltning og vedlikehold av kommunale bygg
- renhold- og vaktmestertjeneste i kommunale bygg

Tjenesten er i stor grad rettet mot interne forhold i kommunen, men innenfor områder som kjøp/salg, entrepriser og boligforvaltning har tjenesten mange eksterne kontakter/brukere. Tjenesten forestår strategiske oppkjøp, bygger og driver kommunale bygg samt forvalter, vedlikeholder og utvikler den kommunale bygningsmassen. Tjenesten ivaretar også innleie av eiendom i det private markedet på vegne av kommunens virksomhet.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt
265 Kommunalt disponerte boliger, brutto	-2 095	-2 277	-11 775	-11 813	-9 680	-9 535
Sum	-2 095	-2 277	-11 775	-11 813	-9 680	-9 535

Tabellen viser kommunens mer-/ mindretgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for kommunegruppe 13.

Brutto driftsutgifter per kommunalt disponerte bolig ligger vesentlig under kommunegruppe 13 og landsgjennomsnittet. Dette forklares ut i fra at Kristiansund har en effektiv boligforvaltning samt at mange av de kommunale boligene burde hatt et høyere vedlikeholdsbudsjett. Kostnadene varierer betydelig mellom kommunene. Det er et uttalt mål for perioden å selge flere av kommunens boliger til brukerne og gi hjelp til delfinansiering med økt bruk av startlån.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	97 923	91 126	93 273	91 794	91 444	91 444
Brutto driftsinntekter	-72 514	-63 388	-63 388	-63 388	-63 388	-63 388
Netto ramme	25 409	27 738	29 885	28 406	28 056	28 056

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	1 370	1 370	1 370	1 370
Vedtatte tiltak økonomiplan	-357	-707	-1 057	-1 057
Reduksjon renhold	-1 200	-2 329	-2 329	-2 329
Renhold Rokilde 160%	750	750	750	750
Samlokalisering avlastningstilbud Sommero - driftskostnader	112	112	112	112
Rokilde ny bruk omsorgsboliger - driftsutgifter	280	280	280	280
Rokilde ny bruk omsorgsboliger - husleie	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500
Besparelse fyringsutgifter Øvre Enggate 8 B	-500	-500	-500	-500
Overføring av renhold fra enheter	5 192	5 192	5 192	5 192
Sum driftstiltak	2 147	668	318	318

Enheten har ansvaret for forvaltning av bygningsmasse for Kongens Plass 5, Langveien 19 og Kongens Plass 1, hvor tilhørende kostnader belastes de underliggende selskap. Endringene som gjelder husleie, gjelder forflytning av kommunale leietakere.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Boliger	5 000	5 000	5 000	5 000
Næringsområder	500	500	0	0
IKT-verktøy for Eiendomsdrift	1 350	0	0	0
Bolneset - Erverv av grunn	4 800	2 000	0	0
Nytt adgangskontroll system	1 300	2 600	0	0
Oppgradering kommunale bygg	2 500	2 500	2 500	2 500
ENØK-tiltak	7 500	5 000	5 000	5 000
Sum investeringstiltak	22 950	17 600	12 500	12 500

Det er innarbeidet midler til boliger og ENØK-tiltak i perioden. Tiltakene vil påvirke driftskostnadene i form av lavere energi- og vedlikeholdskostnader, økte leieinntekter og reduserte leiekostnader.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil vektlegge strategisk eiendomsforvaltning, energioptimalisering og miljøtiltak i planlegging av nye offentlige bygg.

Vi skal foreta en gjennomgang av alle bestående SD anlegg i kommunale eiendommer med sikte på å optimalisere energibruk. Dette arbeidet har allerede vist gode resultater. Også andre energioptimaliserende tiltak gjøres ved rehabilitering og ombygginger i bestående eiendomsmasse

I nye prosjekter legges det vekt på mer bruk av tre, som et miljørettet tiltak. Likeså legges det vekt på å benytte fornybare energikilder i nye prosjekter, slik som varmepumper fra flere medier, solenergi og bergvarme

Vi skal lage en veileder/ fargepalett, som har til hensikt å beholde den polykrome by, som Kristiansund tidligere var kjent for. Paletten er et samarbeidsprosjekt mellom sentrale eksperter, videregående skoler og Eiendomsdrift. Grunnlaget er opprinnelige «byfarger», og den vil bli benyttet i nye kommunale prosjekter, samt at den blir gjort tilgjengelig for byens befolkning. Noen sentrale offentlige bygg er allerede malt om i opprinnelige farger, som synes meget godt mottatt av byens befolkning.

Brann og redning

Rammeområdet omfatter

- operativ og forebyggende brann- og redningstjeneste
- feiling og tilsyn
- beredskap mot akutt forurensning

Tjenesten sikrer en effektiv beredskap og god samfunnssikkerhet for befolkningen, hvor formålet er å sikre mennesker, dyr og materielle verdier mot brann samt begrense skadevirkningene i branntilfeller og andre ulykkessituasjoner. Tjenesten ivaretar også miljøet ved akutt forurensning og andre hendelser som tilligger brann og redning.

STATUS

Status knyttet til økonomi er kommentert i [årsrapporten for 2018](#), kapittel 6 Årsregnskap. Måloppnåelse knyttet til tjenesteyting er kommentert i årsrapporten for 2018, kapittel 7 Rammeområder.

STYRINGSDATA

KOSTRA-funksjon (tall i tusen)	2017		2018		Endring 2018-2017	
	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt	K13- gjennomsnitt
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	3 329	4 325	1 699	2 597	-1 630	-1 728
Sum	3 329	4 325	1 699	2 597	-1 630	-1 728

Tabellen viser kommunens mer-/ mindretgifter fordelt på KOSTRA-funksjoner i forhold til landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for kommunegruppe 13.

Analysen viser at rammeområdet har et merforbruk i forhold til landsgjennomsnittet og kommunegruppe 13. En viktig årsak til dette er kravet om døgnbemannet vaktlag som følge av at kommunen har flere enn 20 000 innbyggere. I tillegg er beredskapsstyrken bemannet med en ekstra person som følge av at mange av byens anlegg har definert stigebil som rømningsvei nummer 2.

DRIFTSBUDSJETT

Ramme (tall i tusen)	Regnskap	Budsjett	Budsjett 2020	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Brutto driftsutgifter	36 032	40 082	40 064	39 734	39 398	39 398
Brutto driftsinntekter	-14 080	-18 938	-18 938	-18 938	-18 938	-18 938
Netto ramme	21 952	21 144	21 126	20 796	20 460	20 460

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Lønnsoppgjør 2019	240	240	240	240
Vedtatte tiltak økonomiplan	72	72	72	72
Endring stilling som følge av interkommunalt samarbeid	-330	-660	-996	-996
Sum driftstiltak	18	348	684	684

Området er tilført midler til å styrke nødvendig kompetanse til deltidsbrannpersonell.

INVESTERINGSBUDSJETT

Tiltak (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan		
	2020	2021	2022	2023
Nytt utstyr til brannvesen	200	200	200	200
Ny brannstasjon	115 000	0	0	0
Sum investeringstiltak	115 200	200	200	200

Det er innarbeidet midler til tiltak som vurderes nødvendig for å kunne yte tilfredsstillende innsats ved brann- og ulykker.

UTFORDRINGER OG PLANER

Utfordringer og planer tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og eksisterende handlingsplaner.

Rådmannen vil ivareta befolkningens trygghet og sikkerhet blant annet gjennom at forebyggende arbeid og beredskap ved ulykker og krise vektlegges.

Vi skal

- bygge ny brannstasjon og etablere gode øvingsfasiliteter i løpet av planperioden

Vedlegg

Vedlegg 1 - Prioriterte planoppgaver

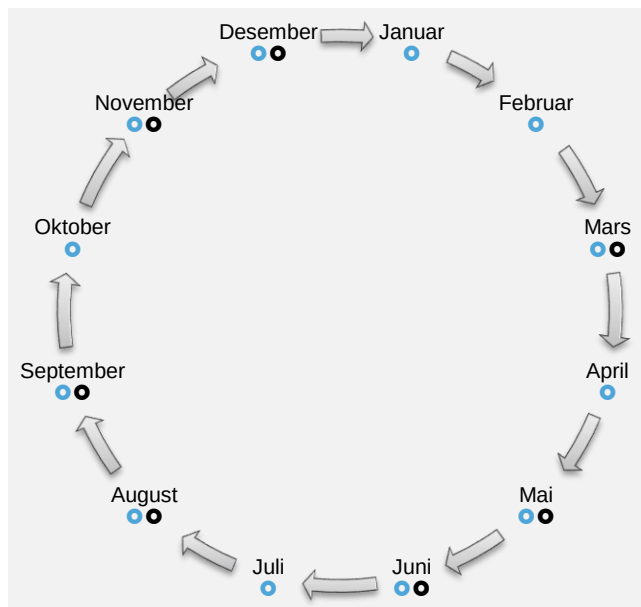
Tabellen under viser oversikt over planer med revisjonsstatus i henhold til vedtatt planstrategi 28.6.2016. Ny plan vil bli fremmet i begynnelsen av denne bystyreperioden.

Plan	Ansvar	Vedtak	Revisjon								Kommentar
			H16	V17	H17	V18	H18	V19	H19	V20	
Handlingsprogram	FS	Årlig									
Plan for eierstyring	FS	2016									Eierberetning årlig.
Plan for arbeidsgiverstrategi	FS	2017									
Kommuneplanens samfunnsdel	FS	2017									
Kommuneplanens arealdel	PB	2011									Legges fram for vedtak om planoppstart høsten 2017
Kommunedelplan for sentrum	PB	1994									Høring gjennomført - politisk behandling høsten 2017.
Sjøområdeplan for Nordmøre	PB	ny									Sendes på 2. gangs høring høsten 2017.
Regional areal- og transportplan	PB	ny									Oppstart avhengig av nabokommunen, delvis inkludert i byregionprogrammet.
Beredskapsplan (ROS/kriseledelse)	FS	ny									Planarbeid forsinket – kommer til politisk behandling høsten 2017.
Hovedplan for vannforsyning	MT	2010									Forberedende utredninger for reservevannforsyning pågår.
Hovedplan for avløp og vannmiljø	MT	2012									Ikke behov for revisjon i planperioden.
Hovedplan for renovasjon	MT	ny									Planarbeid startet - ventes vedtatt 2. halvår 2018.
Kulturplan	SBK	ny									Avventet oppstart med bakgrunn i ny Kommuneplan hvor samfunnsdelen har stor betydning for strukturen rundt ny kulturplan og kulturminneplan (sistnevnte har vi fått midler fra sentralt hold til igangsetting i 2017, og har derfor prioritert å komme i gang med denne som grunnlagsdokument for den nye kulturplanen).
Helse- og omsorgsplan	HOS	ny									Planlagt oppstart planarbeidet i hovedutvalg for Helse- omsorg og sosial 23.11.17. Planlagt ferdigstilling og behandling i siste bystyremøte før sommeren 2018.
Oppvekstplan (SPOR/Småspor)	SBK	ny									Kommer til politisk behandling våren 2018.
Landbruksplan	FS	ny									Planarbeid er startet – politisk behandling våren 2018.

FS=Formannskapet
PB=Plan- og bygningsrådet
MT=Miljø- og teknisk
SBK=Skole-barnehage-kultur
HOS=Helse-omsorg-sosial

Vedlegg 2 – Årshjul

Figuren under beskriver hvordan og når ulike dokumenter og prosesser fases inn i forhold til hverandre politisk og administrativt i løpet av året, og hvert fjerde år etter valg.

	○ ADMINISTRATIVE PROSESSER	● POLITISKE PROSESSER OG BESLUTNINGER
Januar	○ - Handlingsprogram inneværende periode til Fylkesmannen - Folkevalgtopplæring hvert 4. år etter valg	
Februar	○ - Ferdigstille årsregnskap - Rapportere KOSTRA - Ledelsens gjennomgang - Lederavtaler - Medarbeidersamtaler - Dialogmøte enheter	
Mars	○ - Foreløpig årsregnskap til bystyre - Ferdigstille årsrapport - Dialogmøte tillitsvalgte	● - Orientering om foreløpig årsregnskap bystyre
April	○ - Kvalitetssikre KOSTRA-tall - Kvartalsrapport formannskap/bystyre - Dialogmøte enheter	
Mai	○ - Årsregnskap og årsrapport kontrollutvalg, formannskap/bystyre - Oppstart handlingsprogram	● - Behandling av kvartalsrapport formannskap/bystyre
Juni	○ - Årsregnskap og årsrapport til Fylkesmannen - Dialogmøte tillitsvalgte og enheter - Konsekvensjustert budsjett ledergruppe	● - Behandling av årsregnskap og årsrapport
Juli	○ - Kvartalsrapport formannskap og bystyre	
August	○ - Oppstart eiermelding - Dialogmøte enheter	● - Behandling av kvartalsrapport formannskap/bystyre
September	○ - Enhetene ferdigstiller handlingsprogram og handlingsplaner - Ferdigstille betalingssatser - Lønnsforhandlinger - Dialogmøte tillitsvalgte	● - Budsjettkonferanse formannskap
Oktober	○ - Kvartalsrapport formannskap/bystyre - Dialogmøte enheter - Utarbeide detaljbudsjett - Rådmannens utkast til handlingsprogram ferdigstilles	
November	○ - Formannskapets forslag til handlingsprogram til offentlig ettersyn - Saksfremlegg eiermelding	● - Behandling av handlingsprogram formannskap - Bystyrets eiermøte: - rullering av eierportefølje hvert år - rullering av eierpolitikk hvert 4. år etter valg
Desember	○ - Dialogmøte tillitsvalgte og enheter	● - Behandling av kvartalsrapport formannskap/bystyre - Behandling av handlingsprogram bystyre
Hele året	○ - Månedssrapportering alle enheter - Rullering plandokument - ROS-analyser - Undersøkelser (bruker, medarbeider, innbygger, folkevalgt) ulikt frekvens	● - Månedssrapportering formannskap - Rapportering kommunens eierrepresentanter formannskap/bystyre

Vedlegg 3 - Gebyrfinansierte selvkosttjenester

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler.

SELVFINANSIERENDE TJENESTER INNENFOR KOMMUNALTEKNIKK (VARs) OG BRANN OG REDNING (F)

Kristiansund kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14) gitt av Kommunal- og regionaldepartementet februar 2014, samt ny kommunelov som trer i kraft for selvkostsområdene fra 1.1.2020. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har avsatt overskudd som er eldre enn fire år, må over-skuddet brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2018 i sin helhet være disponert innen 2023.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

Det er en rekke faktorer som kommunen kontrollerer i større eller mindre grad i forhold til hva selvkostresultatet for det enkelte år vil bli. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente¹, gjennomføringsevne på planlagte prosjekter (kapasitetsbegrensninger internt og eksternt), samt (uventede) inntekter fra nye abonnenter eller brukere. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er for 2020-2023 anslått å være 2,2 %. Lønnsvekst fra 2020 til 2023 er satt til 2,7 % mens generell prisvekst er satt til 2,5 %. Tallene for 2018 er etterkalkyle, mens tallene for 2019 er prognostiserte verdier og ikke tall fra budsjettet. Tallene for 2019 til 2023 er budsjett/økonomiplan.

Inntekter

Gebyrinntektene er innbetalinger fra avgiftene tilknyttet tjenestene. Andre inntekter og overføringer gjelder inntekter som ikke kommer direkte fra gebyrene. Eksempel er levering av vann til skip.

Kostnader

Kostnadene med å levere tjenesten består av driftsutgifter og kapitalkostnader.

De direkte driftsutgiftene knytter seg direkte til levering av tjenestene, som lønn til renovasjonsarbeider. Fordelte driftsutgifter er utgifter som hovedsakelig er knyttet til andre områder, men der VARsF inngår som en del. Eksempler er drift av IKT-systemer og revisjon. Disse utgiftene belastes VARsF etter bestemte fordelingsnøkler.

Kapitalkostnadene består av to komponenter:

- Det ene er avskrivningene, som er kostnaden ved å bruke investeringene i VARsF, slik som vannrør og renseanlegg. Anleggene avskrives lineært etter reglene i regnskapsforskriften § 3-4.
- Det andre er rente på bundet kapital som er beregnet kostnad ved å bruke kapital til investeringer i VARsF i stedet for til andre formål (alternativkostnad). Beløpet beregnes ved å gange 5-årig SWAP-rente + 0,5 % -poeng, med anleggenes verdi.

Det beregnes og avskrivingskostnader og rentekostnader knyttet til anlegg hvor VARsF er en av flere brukere, slik som investeringer i IKT-systemer. Denne utgiften fordeles så på samme måte som driftsutgiftene til VARsF og finnes under fordelte kapitalkostnader.

Resultat

Selvkostresultatet viser inntektene minus de beregnede kostnadene. Selvkostfondet UB viser summen av tidligere års overskudd/underskudd + årets resultat + kalkulert renteinntekt/-kostnad på selvkostfond.

¹ 5-årig SWAP-rente + ½ % -poeng

Tabellene under viser oppstilling av selvkostberegningene innenfor de ulike områdene, og hvilke elementer som er lagt til grunn for beregningene.

Vann

(tall i tusen)	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Gebyrinntekter	39 038	40 329	45 434	48 878	53 051	59 348
Øvrige driftsinntekter	397	338	347	356	365	374
Driftsinntekter	39 434	40 668	45 781	49 233	53 416	59 721
Direkte driftsutgifter	26 407	27 500	28 224	28 967	29 730	30 512
Avskrivningskostnad	7 684	8 141	9 203	11 478	12 970	16 872
Kalkulatorisk rente	4 556	4 715	5 932	7 270	9 334	11 192
Indirekte netto driftsutgifter	2 019	2 215	2 275	2 336	2 399	2 464
Indirekte avskrivningskostnad	123	116	115	116	109	108
Indirekte kalkulatorisk rente	62	54	52	49	47	45
Driftskostnader	40 850	42 742	45 801	50 217	54 590	61 193
+/- Korrigering	0	0	0	0	0	0
Resultat	1 416	-2 074	-21	-983	-1 174	-1 471
Selvskostfond 01.01	7 056	5 791	3 820	3 883	2 974	1 852
+/- Bruk/avsetning selvkostfond	-1 416	-2 074	-21	-983	-1 174	-1 471
+/- Kalkulert rente kost/innt.	150	104	83	74	52	24
Selvskostfond 31.12	5 791	3 820	3 883	2 974	1 852	405

Investeringsprogrammet innenfor avløp er stort i denne perioden, noe som vises igjen i økte kalkulatoriske renter og avdrag. Det er behov for større investeringer både for å imøtekomme nasjonale krav, samt å ta igjen vedlikeholdsetterslepet for å sikre vannkvaliteten. Selvkostfondet vil bli brukt for å redusere gebyrveksten, men fondet vil bli nesten brukt opp i løpet av perioden. Driftspostene er justert med en lønnsvekst på 2,7 % og prisveksten med 2,5 %.

Avløp

(tall i tusen)	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Gebyrinntekter	53 160	56 980	66 758	75 426	83 087	87 955
Øvrige driftsinntekter	306	569	584	599	614	630
Driftsinntekter	53 467	57 549	67 342	76 025	83 702	88 585
Direkte driftsutgifter	33 595	34 382	35 284	36 210	37 160	38 134
Avskrivningskostnad	14 787	15 669	16 442	22 190	26 851	29 144
Kalkulatorisk rente	9 462	9 151	11 227	14 899	17 390	18 518
Indirekte netto driftsutgifter	2 224	2 300	2 362	2 426	2 491	2 559
Indirekte avskrivningskostnad	143	136	135	136	128	126
Indirekte kalkulatorisk rente	74	66	63	60	567	54
Driftskostnader	60 285	61 705	65 513	75 920	84 076	88 534
+/- Korrigering	0	0	0	0	0	0
Resultat	-6 818	-4 155	1 828	105	-374	51
Selvskostfond 01.01	8 815	2 125	0	0	0	0
+/- Bruk/avsetning selvkostfond	-6 818	-2 125	0	0	0	0
+/- Kalkulert rente kost/innt.	128	0	0	0	0	-11
Selvskostfond 31.12	2 125	0	0	0	0	0

Prognosen for 2019 er et merforbruk innen selvkostområdet avløp. Det vil si at kommunekassen må dekke eventuelt mellomlegg til selvkostområdet selv har gått med tilsvarende mindreforbruk for å dekke inn beløpet.

Investeringsprogrammet innenfor avløp er stort i denne perioden, noe som vises igjen i økte kalkulatoriske renter og avdrag. Det er behov for større investeringer både for å imøtekomme nasjonale krav, samt å ta igjen vedlikeholdsetterslepet for å unngå forurensing. Selvkostfondet vil bli brukt for å redusere gebyrveksten, og vil være i 0,- ved inngangen til 2020. Driftspostene er justert med en lønnsvekst på 2,7 % og prisveksten med 2,5 %.

Renovasjon

Renovasjonsområdet er fra og med 1.1.2020 skilt ut til ReMidt IKS som Kristiansund kommune er deleier i. Selskapet vil selv foreslå budsjett og gebyrsatser for kommende år. Det vil fremmes som egen sak for 2020. Framover er det mulig at gebyrene fra selskapet blir samordnet med kommunens øvrige gebyrsatser.

Slam

(tall i tusen)	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gebyrinntekter	2 073	2 073	1 914	2 253	2 294	2 316
Øvrige driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Driftsinntekter	2 073	2 073	1 914	2 253	2 294	2 316
Direkte driftsutgifter	1 376	1 203	1 234	1 266	1 299	1 333
Avskrivningskostnad	820	711	711	711	711	711
Kalkulatorisk rente	228	194	178	163	147	132
Indirekte netto driftsutgifter	100	116	119	122	126	129
Indirekte avskrivningskostnad	8	8	8	8	8	8
Indirekte kalkulatorisk rente	4	4	3	3	3	3
Driftskostnader	2 537	2 236	2 255	2 274	2 295	2 316
+/- Korrigering	0	0	0	0	0	0
Resultat	-464	-288	219	-235	-197	0
Selvkostfond 01.01	957	511	3 056	21	0	0
+/- Bruk/avsetning selvkostfond	-464	0	219	0	0	0
+/- Kalkulert rente kost/innt.	17	-163	0	-21	0	0
Selvkostfond 31.12	511	9	69	0	0	0

Det er lagt inn en årlig lønnsvekst på 2,7 % i perioden, og en prisjustering på 2,5 %. Gebyrene er justert noe ned på kort sikt for å utjevne selvkostfondet innenfor 5-årsregelen. Mot slutten av perioden må gebyrene justeres tilbake for å oppnå selvkost innenfor slamtømmingsområdet.

Feiing

(tall i tusen)	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2018	2019		2021	2022	2023
Gebyrinntekter	4 931	4 179	4 265	3 726	2 883	4 884
Øvrige driftsinntekter	648	1 540	2 579	3 094	3 173	3 253
Driftsinntekter	5 579	5 719	6 844	6 820	6 056	8 137
Direkte driftsutgifter	4 685	4 138	6 098	6 261	6 128	6 292
Avskrivningskostnad	136	136	136	136	111	946
Kalkulatorisk rente	44	38	35	32	486	931
Indirekte netto driftsutgifter	291	316	325	334	343	352
Indirekte avskrivningskostnad	21	20	20	20	20	19
Indirekte kalkulatorisk rente	12	10	10	9	9	9
Driftskostnader	5 190	4 660	6 624	6 793	7 097	8 550
+/- Korrigering	0	0	0	0	0	0
Resultat	388	424	219	27	1 040	-413
Selvkostfond 01.01	1 615	1 943	3 056	3 344	3 445	2 468
+/- Bruk/avsetning selvkostfond	388	1 059	219	27	-1 041	-413
+/- Kalkulert rente kost/innt.	43	0	0	0	64	50
Selvkostfond 31.12	2 047	54	69	74	2 468	2 105

I forhold til selvkostområdets størrelse, er det et relativt stort selvkostfond ved inngangen til perioden. Det kommer godt med i stedet for å øke gebyrene for å dekke kalkulatoriske renter og avskrivninger etter at ny brannstasjon står klar.

DEKNINGSGRADER VARSF

Tabellen under viser utviklingen av dekningsgrader for selvfinansierende tjenester innenfor VARFS-sektoren. Beregningene for handlingsprogramperioden 2020-2023 er basert på kostnadsprognoser og planlagte investeringer for perioden. Fondene skal håndtere svingninger i inntekter og kostnader slik at gebyrene kan holdes mest mulig stabile innenfor et femårs perspektiv. En dekningsgrad på over 100 % innebærer at gebyrinntektene er større enn driftskostnadene. En dekningsgrad på under 100 % kan være hensiktsmessig dersom det er positive fond.

	Regnskap	Prognose	Budsjett	Økonomiplan		
	2016	2019		2021	2022	2023
Vann	97 %	95 %	99 %	98 %	98 %	98 %
Avløp	88 %	93 %	100 %	101 %	101 %	101 %
Slam	82 %	93 %	85 %	99 %	100 %	100 %
Feiing	106 %	134 %	105 %	101 %	73 %	92 %

SKOLEFRITIDSORDNING (SFO)

I henhold til gjeldene lover og forskrifter kan kommunen kreve inntil selvkost i foreldrebetaling for SFO.

BYGGESAKSBEHANDLING

I henhold til gjeldene lover og forskrifter kan kommunen kreve inntil selvkost for gebyrbelagte tjenester innenfor plansaksbehandling, bygge- og delsaksbehandling (ansvarsrett) og oppmåling. Gjeldende gebyrsatser er satt ut i fra en økende dekningsgrad av de ulike tjenester. I 2020 er det lagt inn en økning i gebyrene for å dekke inn en større andel av kostnadene plansaksbehandling, bygge- og delsaksbehandling (ansvarsrett) og oppmåling påfører kommunen.

Vedlegg 4 – Betalingssatser

Forslagene til betalingssatser er brukt som grunnlag i rådmannen utarbeidelse av budsjett og økonomiplan 2020-2023.

Til grunn for forslaget om nye betalingssatser for 2020 ligger lønns- og prisvekst som foreslått i forslag til Statsbudsjett, vektet til en økning ca. 3,3 %, men alle satser er i tillegg vurdert særskilt. Enkelte satser er justert med annen faktor blant annet for å få mer korrekt sammenheng mellom kommunens inntekter og utgifter

Forslag om innføring av behandlingsgebyr for innvilget skjenkebevilling ved enkelt anledning/ambulerende bevilling. Gebyrer inkluderer behandling av søknaden og en avgift for omsatt alkohol, jf. Alkoholoven § 7-1.

SENTRALADMINISTRASJONEN			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Behandlingsgebyr skjenkebevilling			500

KOMMUNAL BARNEHAGER			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Foreldrebetaling		Per mnd.	Per mnd.
Full barnehageplass	Helplass	3 040	3 135
Redusert barnehageplass	80% plass	2 500	2 579
	60% plass	1 892	1 952
	50% plass	1 588	1 638
Søskenmoderasjon: 30% moderasjon for barn 2, deretter 50%			
Kost		300	300
Ordningen med gratis kjernetid videreføres for alle 3-, 4- og 5-åringer fra familier med lav inntekt. Fra høsten 2019 utvides ordningen til også å inkludere 2-åringer. Fra 1. august 2020 er inntektsgrensen foreslått økt t kr. 566 100. Redusert foreldrebetaling for familier med lav inntekt videreføres. Det vil si at en husholdning ikke skal betale mer enn 6% av inntekten sin for en barnehageplass. For 2020 vil alle barn som bor i husholdninger med samlet årsinntekt under kr. 574 750,- har rett til redusert foreldrebetaling. Det tas forbehold om at forslaget til statsbudsjettet for 2020 blir vedtatt slik det er foreslått			

SKOLEFRITIDSORDNING			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Brukere		Per mnd.	Per mnd.
Standardtilbud	Morgentilbud kl. 07.30 - 08.30	674	700
	Inntil 10 timer	1 365	1 415
	Over 10 timer	2 652	2 750
Brukere			
Enkeltdager	Fra morgentilbud til heldag	249	260
	Fra inntil 10 t/uke til heldag	143	150
Ikke brukere			
Ukesopphold	Ukesopphold ferier	2 016	2 090
Ikke brukere			
Enkeltdager	Dagopphold ferier	499	520
	Enkeltdager	329	340
	Dagopphold ferier	499	520
Regjeringen foreslår å innføre inntektsgradert foreldrebetaling i SFO på 1.-2.- trinn fra og med høsten 2020, og gratis SFO for elever på 5.-7.trinn med særskilte behov. Det tas forbehold om at forslaget til statsbudsjettet for 2020 blir vedtatt slik det er foreslått			

Prisene er foreslått økt med 3,7 % for å ivareta lønnsveksten.
Det tas forbehold om endring av satsene i løpet av året.

FESTIVITETEN			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Storsalen - priser for frivillige organisasjoner			
Grunnleie forestilling/ konsert: kun sal	8 timer	4 700	4 800
Grunnleie forestilling/ konsert: foajé, balkong og scenegarderober oppe	8 timer	7 500	7 800
Grunnleie dobbel forestilling/ konsert samme dag	12-timersperiode påslag	20 %	20 %
Prøver/rigging på ekstra dag	Per time	700	700
Prøver/rigging ved langtidsleie	Per dag	2 700	2 800
Billettsalg fra luke#	Per forestilling	300	700
Salgs- og administrasjonsgebyr ved billettsalg	Av billettsalg, minimum 1500	3%	3 %
Storsalen			
Grunnleie forestilling/ konsert: foajé, balkong og scenegarderober	8 timer	12 900	13 500
Grunnleie dobbel forestilling/ konsert samme dag	12-timersperiode påslag	50 %	50 %
Leie hele huset: foajé, balkong, scenegarderober, storsal og klubben	12-timersperiode påslag	40 000	40 000
Prøver/rigging på ekstra dag	Per time	1 200	1 250
Prøver/rigging ved langtidsleie	Per dag	5 500	5 800
Selskapsleie: Ta kontakt for priser og avtaler med en av våre restauratører:			
• Sjøstjerna Fiskerestaurant • Scandic Hotel Kristiansund • Quality Grand Hotel Kristiansund • Angus Gaupset • Bryggekannten Brasserie & Bache Bar			
Billettsalg fra luke #	Per forestilling	550	1 100
Salgs- og administrasjonsgebyr ved billettsalg	Av billettsalg, minimum	5%	5 %
Sminkerom, musikerrom og andre «nye» lokaliteter			
2 VIP-rom (ved foajé ved inngang)	Per rom umøblert	780	790
	Per rom møblert	2 600	2 800
Sminkerom i underetasjen		550	580
3 øvingslokaler i underetasjen	Per lokale	520	550
Orkesterlokale i underetasjen		650	680
Systue		440	470
Klubben			
Grunnleie enkle møter	8 timer	3 000	3 200
Grunnleie enkel forestilling/konsert	8 timer	5 500	5 700
Grunnleie dobbel forestilling/ konsert samme dag	12-timersperiode påslag	50 %	50 %
Selskapsleie: Ta kontakt for priser og avtaler med en av våre restauratører:			
• Sjøstjerna Fiskerestaurant • Scandic Hotel Kristiansund • Quality Grand Hotel Kristiansund • Angus Gaupset • Bryggekannten Brasserie & Bache Bar			
Foajé			
Grunnleie enkel forestilling/konsert	8 timer	4 800	5 000
Grunnleie dobbel forestilling/konsert samme dag	12-timersperiode påslag	50 %	50 %
Selskapsleie ta kontakt for priser og avtaler med en av våre restauratører:			
• Sjøstjerna Fiskerestaurant • Scandic Hotel Kristiansund • Quality Grand Hotel Kristiansund • Angus Gaupset • Bryggekannten Brasserie & Bache Bar			
Utleie på helligdager (ikke vanlig helg) gir et tillegg i leieprisen på kr.1 900 per lokale (storsal, Klubben, foajé) per dag.			

Annet			
Konferanse/ møtepakker		På forespørsel	
Platter	Per stk.	220	230
Konsertflygel Bösendorfer (stemming ikke inkludert)		2 900	3 000
Piano (stemming ikke inkludert)		900	1 000
Lysanlegg (også innleie)		På forespørsel	
Personalbistand - til kl. 16.00 på midtuke dager	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personalbistand - ut over kl. 16.00	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personalbistand - helg og helligdager	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personalbistand lys/lyd		På forespørsel	
LCD-prosjektor med tilhørende utstyr	Per dag	2 500	På forespørsel

Ny tjeneste, da drift ved Festiviteten leverer alle tjenester og ikke leier ut billettluken lengre til arrangører.

Alle selskaper bestilles via restauratørene som vi har samarbeidsavtale med.

CAROLINE KONFERANSESENTER			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Helan – stor sal 330 plasser			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		10 500	10 800
Tillegg ut over kl. 16.00 (fram til kl. 20.00)	Per time	1 180	1 200
Tillegg helg og helligdager		50 %	50 %
Halvan – liten sal 59 plasser			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		4 800	4 900
Tillegg ut over kl. 16.00 (fram til kl. 20.00)	Per time	670	700
Tillegg helg og helligdager		50 %	50 %
Klubba – 220 kvm, inntil. 120 plasser ved klasserom			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		4 900	5 500
Tillegg ut over kl. 16.00	Per time	780	800
Tillegg helg og helligdager		30 %	30 %
Heinsa – 60 kvm, inntil. 30 plasser			
Grunnleie møter	8 timers periode	2 300	2 500
Tillegg helg og helligdager		30 %	30 %
Vestibyle			
120x120 m standplass	Per utstiller	700	750
Tillegg ut over kl. 16.00	Per time	470	480
Tillegg helg og helligdager		50 %	50 %
Annet			
Konferanse/ møtepakker		På forespørsel	
Musikkinstrument, piano		På forespørsel	
Lysanlegg (også innleie)		På forespørsel	
Personbistand – til kl. 16.00 på midtuke dager	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personbistand – ut over kl. 16.00	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personbistand – helg og helligdager	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personalbistand lys/lyd		På forespørsel	
PC inkl. tilkobling	Per dag	På forespørsel	
LED-prosjektor med tilhørende utstyr	Per dag	På forespørsel	

CAROLINE KONFERANSESEENTER – leiepriser for møtelokaler i regi av frivillige organisasjoner

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Helan – stor sal 330 plasser inkl. std. AV-utstyr			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		4 200	4 500
Tillegg ut over kl. 16.00 (fram til kl. 20.00)	Per time	360	380
Tillegg helg og helligdager		30 %	30 %
Halvan – liten sal 59 plasser inkl. std. AV-utstyr			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		2 200	2 500
Tillegg ut over kl. 16.00 (fram til kl. 20.00)	Per time	270	300
Tillegg helg og helligdager		30 %	30 %
Klubba – 220 kvm, ca. 130 plasser ved klasserom inkl. std. AV-utstyr			
Grunnleie til kl. 16.00 på midtuke dager		1 800	2 000
Tillegg ut over kl. 16.00	Per time	330	350
Tillegg helg og helligdager		20 %	20 %
Heinsa – 60 kvm, ca. 30 plasser			
Grunnleie møter	8 timers periode	700	750
Tillegg helg og helligdager		20 %	20 %
Vestibyle			
120x120 m standplass	Per utstiller	200	200
Tillegg ut over kl. 16.00	Per time	80	80
Tillegg helg og helligdager		20 %	20 %
Annet			
Konferanse/ møtepakker		På forespørsel	
Musikkinstrument, piano		På forespørsel	
Lysanlegg (også innleie)		På forespørsel	
Personbistand – til kl. 16.00 på midtuke dager	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personbistand – ut over kl. 16.00	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personbistand – helg og helligdager	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	
Personalbistand lys/lyd		På forespørsel	
PC inkl. tilkobling	Per dag	På forespørsel	
LED-prosjektor med tilhørende utstyr	Per dag	På forespørsel	
Konferanse/ møtepakker		På forespørsel	
Musikkinstrument, piano		På forespørsel	
PC inkl. tilkobling	Per dag	På forespørsel	
LED-prosjektor med tilhørende utstyr	Per dag	På forespørsel	
Personalbistand	Per time (minimum 2 timer)	På forespørsel	

KRISTIANSUND BIBLIOTEK			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Erstatningssatser voksne – fra det året låner fyller 15 år			
Trykte bøker		400	400
Lydbøker		400	400
Nytt lånekort		50	50
Erstatningssatser barn – til og med det året låner fyller 14 år			
Trykte bøker		300	300
Lydbøker		300	300
Nytt lånekort		25	25
Erstatningssatser felles			
DVD, video, CD		200	200
Enkelt cd		175	175
Mikrofilm		750	750
CD-ROM		400	400
Konsollspill		600	600
Tegneserier heftet/tykke		100	100
Små billedbøker		150	150
Tidsskrifter		75	75
Fjernlån (innlånt fra andre bibliotek)		750	750
Nytt (inneværende samt 2 foregående år)		Innkjøpspris, om høyere enn standardsatsene	
Språkkurs		Vurderes i hvert enkelt tilfelle	
Verdifullt eller sjeldent materiale		Takseres i hvert enkelt tilfelle	
Lydbøker med mange cd-er		Vurderes spesielt	
Annet			
Låntakere registrert med e-post eller mobil, varsles når lånet forfaller. Ved for sen levering sendes to purringer før erstatningskrav sendes.			

ATLANTEN UNGDOMS- OG KULTURSKOLE			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	2020
Brukere			
Elevavgift	Per år	3 000	3 000
Kursavgift for kortere, tidsavgrensede kurs		På forespørsel	På forespørsel
Leie av instrument	Per år	550	550
Materiell tegning/maling		550	550
<i>En elev kan tildeles flere elevplasser hvis kapasitet/ressurser tillater det. Elever som begynner inne i et semester betaler fra og med påbegynt måned. Unntak: elever som starter i september og får garantert årstimetall betaler full avgift.</i>			
Søskenmoderasjon for barn 2 osv.		33%	33%
Tjenester			
Undervisning til fritidskulturlivet i Kristiansund kommune	Per time	600	600
Lærer skole/barnehage, andre kunder	Per time	1 000	1 000
Verksteder i grunnskole/SFO/barnehage		På forespørsel	På forespørsel
Musikkorps			
Dirigentkostnader voksenkorps	Andel	75%	75%
Dirigentkostnader skolekorps	Andel	20%	20%
Elevavgift skolekorps	Per år	3 000	3 000
Søskenmoderasjon skolekorps		33%	33%
<i>Det gis søskenmoderasjon under forutsetning av at korpset praktiserer samme ordning overfor medlemmene.</i>			

ATLANTEN UNGDOMS- OG KULTURSKOLE			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Lokaler			
Aula *	Konsert per dag	5 100	5 100
Aula * (ved helgeseminarer etc. betales 1 dagleie)	Prøver per dag	2 000	2 000
Assistanse ved bruk av aula	Per time		
Lokaler - priser for fritidskulturlivet			
Øvingsrom kulturskolen	Per dag	200	200
Fellesrom base ungdomsskolen	Per dag (ettermiddag, helg)	400	400
Lokaler			
Øvingsrom kulturskolen	Per dag	400	400
Fellesrom base ungdomsskolen	Per dag (ettermiddag, helg)	800	800
Utstyr			
Leie av flygel (stemming ikke inkludert)	Per dag	kontakt kulturenheten	
Leie av mobilt el piano	Per dag	kontakt kulturenheten	
Lydanlegg kun ^m /tekniker	Per dag	kontakt kulturenheten	
Lite lydanlegg	Per dag	kontakt kulturenheten	
Taleanlegg	Per dag	kontakt kulturenheten	
Trådløse systemer	Per stykk/dag	kontakt kulturenheten	
Lysanlegg (lystig + mikser)	Per dag	kontakt kulturenheten	
Lyd- og lystekniker	Per time	kontakt kulturenheten	
Eksterne lydtenester		kontakt kulturenheten	

ATLANTERHAVSBADET			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Billettpriser			
<i>For sommer-, høst-, jul-, vinter- og påskeferie gjelder helgepriser. 12% kultur moms på alle billetter</i>			
Student og honnør løser ungdomsbillett		Gratis	
Ledsager som følger en annen gjest		Gratis	
Enkeltbillett - gjester i bad som ikke bader	Stykkpris	40	40
Enkeltbillett - morgenbad tirsdag og torsdag	Stykkpris	95	100
Enkeltbillett - siste time hverdager	Stykkpris	95	85
Enkeltbillett - siste time helg og ferier	Stykkpris	115	100
Enkeltbillett - barn 0-2 år inkl. bleie (man-fre)	Stykkpris	55	55
Enkeltbillett - barn 0-2 år inkl. bleie (helg)	Stykkpris	70	70
Enkeltbillett - barn 3-9 år (man-fre)	Stykkpris	95	100
Enkeltbillett - barn 3-9 år (helg)	Stykkpris	125	130
Enkeltbillett - ungdom 10-17 år (man-fre)	Stykkpris	110	115
Enkeltbillett - ungdom 10-17 år (helg)	Stykkpris	135	140
Enkeltbillett - voksen 18 år (man-fre)	Stykkpris	125	130
Enkeltbillett - voksen 18 år (helg)	Stykkpris	155	160
Firmabillett	Pakker á 20 stk.	2 200	2 200
Klippekort 10 klipp - baby 0-2 år	Per kort	500	500
Klippekort 10 klipp - voksen, ungdom, barn 3-9 år	Per kort	870	900
*NB klippekort er gyldig i 2 år fra kjøpsdato			
Årskort - voksen, ungdom, barn 3-9 år	Per kort	3 050	3 200
Avtalegiro - voksen, ungdom, barn 3-9 år	Per måned	249	260
Barnebursdag 5-30 stk. (man-fre)	Stykkpris	160	160
Barnebursdag 5-30 stk. (helg)	Stykkpris	180	180
<i>Familierabatt minimum 1 voksen og barn/ungdom totalt 10 % rabatt.</i>			
Idrettsbassenget - priser for svømmeklubbene			
<i>Skoleferiene - tillegg på 50 % i forhold til gjeldende helgepris.</i>			
Trening (man-fre)	Per bane/time	65	70
Trening (helg)	Per bane/time	80	85
Stevne	Per bane/time	160	165
Kurs	Per bane/time	120	125
Livredder utenom ordinær åpningstid	Per time	560	580

Idrettsbassenget - priser for skolesvømming			
Kommune	Per skoletime	745	770
Andre leietakere	Per skoletime	1 650	1 700
Instruktør svømming	Per skoletime	640	660
Ekstra livredder	Per skoletime	560	580
Over 15 elever - aktiveres ekstra livredder med hensyn til sikkerhet fra vaktrom.			
Over 30 elever - aktiveres ekstra livredder på kanten av bassenget i tillegg til livredder i vaktrom.			
Terapi/varmtvannsbassenget			
Sommer-, høst-, jul-, vinter- og påskeferie - tillegg på 50 %.			
Kurs i åpningstid (man-fre)	Per time	1 275	1 380
Mosjonsgrupper og utenom åpningstid (man-fre)	Per time	1 020	1 080
Bølgebasseng 1/2 (hele døgnet)	Per time	920	980
Annet			
Andre leieløsninger		På forespørsel	
Elektronisk tidtageranlegg	Dag 1 inkl. montering	3 000	4 900
	Dag 2-7 per dag	1 700	2 900
	Siste dag inkl. demontering	3 000	4 900

ATLANTEN IDRETTSPARK			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagseenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Idrettshall			
Skoler 1. sal	Per skoletime	230	240
Idrettslag 1. sal	Per time	75	80
Bedriftslag og mosjonsgrupper 1. sal	Per time	115	125
Treninger lørdag og søndag	Per time	300	300
Helligdager utenom ordinær åpningstid, påslag leiesats	Per time	50 %	50 %
Vaktmester utenom ordinær åpningstid	Per time	550	580
Stevner-cuper-arrangementer-kamper	Per time	400	420
Møterom nedre vestibyle	Per time	250	260
Prosjektor	Per dag/møte	På forespørsel	
Stillaser		På forespørsel	
kunstgressbanen			
Eliteserie - 2.divisjon	Per kamp	8 000	8 000
Alle aktiviteter treninger/kamper/arrangement/skole	Per time	565	580
Vaktmester utenom ordinær åpningstid/helligdag	Per time	550	580
Atlanten stadion, løpebanen			
Friidrettsstevne	Per time	Priser kommer i 2021	
Trening	Per time		
Fotballbane alle aktiviteter	Per time		
Stormyra			
Trening- stevner-cuper-arrangementer	Per time	350	350
Uteanlegg			
Tivoliområdet	Per døgn	3 800	Utgår
Freikollheisen - Varmestua	Dag 1	2 700	3 200
	Dag 2-7 per dag	850	1 000
Leie av person	u/maskin	550	580
	m/maskin	1 020	1 050
Leie av mål inkl. transport	Per sett (2 mål)	På forespørsel	
Gymsal på skoler/brannstasjon			
Idrettslag pr sal (NB Nordlandet U skole= 2 saler)	Per sal time	75	80
Bedriftslag og mosjonsgrupper	Per time	115	125

Pris på større arrangementer/andre løsninger enn de som framgår av betalingssatsene over skjer på forespørsel.

HELSE OG OMSORG			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagshenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Folketrygdens grunnbeløp (G) gjennomsnitt per 1.5.2019 kr. 99 858 Lovbestemte satser (*) fastsettes årlig av Helse- og omsorgsdepartementet. Administrasjonen vil fastsette egenandelen etter disse.			
Praktisk bistand i hjemmet		Per mnd.	Per mnd.
Praktisk bistand	Inntekt under 2G (lovbestemt)	210	(1)
	Inntekt 2-3G	870	885
	Inntekt 3-4G	1 260	1 280
	Inntekt 4-5G	2 150	2 190
	Inntekt over 5G	2 830	2 886
	Per time	320	326
<i>Brukerstyrt praktisk bistand følger samme satser som for praktisk bistand.</i>			
Institusjonsopphold			
Korttidsopphold	Per dag (lovbestemt)	85	(1)
Korttidsopphold	Per døgn (lovbestemt)	165	(1)
Dagaktivitetstilbud for eldre - Barmannhaugen	Per dag	150	155
Langtidsopphold	G minus fribeløp		
	Andre inntekter		
	Krigspensjon		
	Maksimalt vederlag	70 000	71 400
<i>Egenandel langtidsopphold fastsettes etter fast prosentandel og etterberegnes årlig etter skatteoppgjøret. Formue under folketrygdens grunnbeløp, 1G, på innleggelsestidspunktet åpner for at beboer kan gis fradrag av egne boutgifter.</i>			
Trygghetspakke (3)			
Mobilt system	Per måned	260	265
Analogt system	Per måned	200	204
Matombrining			
Egenbetaling	Per porsjon (stor)	80	
Vaksinasjon			
Influensavaksine	Per stk.	160	
Fysioterapi og ergoterapi			(1)
<i>Egenandel for fysioterapi individuell og i gruppe jamfør Takstplakat ASA 4303.</i>	Per behandling	-	-
Ergoterapi gruppetilbud, kommunal takst	Per kurs	-	400
Friskliv og mestring			(2)
Frisklivssamtale	Per samtale	0	0
Frisklivstrening 2 per uke x 3 mnd	Per kurs	400	400
Friskliv Flyt	Per kurs	600	600
Røykeslutt kurs	Per kurs	400	400
Friskliv temakveld	Per kveld		0
Friskliv vedlikehold; valgfridd tilbud: ute og sal	Per halvår	500	600
Friskliv 60 + valgfridd tilbud: ute og sal	Per halvår	500	600
Friskliv Mestringstilbud	Per kurs	600	600

Kommentarer

(1) Disse satsene fastsettes av Stortinget. Normalt mottar vi satsene noen dager før jul.

(2) Vår Frisklivssentral er en utviklingssentral for Regionen Midt-Norge, og må lede an i forhold til føringer fra Helsedirektoratet og priser for tjenestene.

- I følge Helsedirektoratet skal det ikke tas betalt for helsesamtaler. Frisklivssamtale er derfor satt til kr. 0,-
- De øvrige prisene er justert til ett nivå som er sammenlignbar med de andre Utviklingssentralene.

(3) Trygghetspakke settes opp etter behov. Tilgjengelig utstyr er trygghetsalarm, røykvarsler, komfyrvakt, medisindispenser, elektronisk dørlås, ulike sensorer

Generelt: Forslaget tar utgangspunkt i et påslag på 2 %. I tillegg er det gjort noen vurderinger og avrundning

BRANN OG REDNING			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagshenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Tjenester og utstyr			
Utrykning til unødige alarmer knyttet til utløsning av automatiske brannvarslingsanlegg, sprinkleranlegg eller innbrudd	Per utrykning	2 530	2 850
Utrykning i forbindelse med heisalarm	Per utrykning	2 780	2 850
Feie-/tilsynsgebyr	Per leilighet	452	*
Feiegebyr sentralpipe annet enn bolig		665	*
Kamerainspeksjon	Per time inkl. personell	1 374	1 410
Fresing pipeløp	Per time inkl. personell	1 374	1 410
Mannskapsbil ^m /pumpe	Per time inkl. sjåfør	1 692	1 750
Stigebil	Per time inkl. sjåfør	1 692	1 750
Tankbil	Per time inkl. sjåfør	1 692	1 750
Lett varebil/personbil	Per time	585	600
Tilhengersprøyte	Per time	585	600
Bærbar motorsprøyte	Per time	470	480
Vannsuger	Per time	370	380
Elektriske pumper	Per time	320	330
Høytrykkspyler	Per time	320	330
Brannslanger å 25 meter	Per stk./døgn	320	330
Temperaturkamera	Per time inkl. person	1 374	1 410
Forbruksmateriell	Etter forbruk		
Kursinstruktører	Per instruktør/time	845	870
Funksjonstesting og merking av brannkummer	Per kum	1 270	1 310
Søknad om tillatelse til handel med fyrverkeri klasse II, III og IV	Per søknad	2 550	2 620
Andre arbeidsoppdrag (medgått tid)	Per personell/time	845	870
<i>Ved spesielle arbeidsoppgaver kan høyere/lavere timespris enn angitt over avtales med oppdragsgiver.</i>			

Foreslår en generell økning på 2,5%

*Feiegebyr beregnes med utgangspunkt i selvkostberegningene.

EIENDOMSDRIFT			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagshenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Torgplass	Per år	7 149	7 414
	30 m ² per dag	171	176
	15 m ² per dag	104	108

Prisene foreslås økt med 3,7%

KOMMUNALTEKNIKK			
Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagshenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Vann, avløp og slam			
<i>Utrekning av stipulert (antatt) forbruk - kun boliger uten vannmåler: Stipulert forbruk = Bruksareal BRA (m²) x 1,5 (m³/m²). Faktor «1,5» endres til «1,2» fra 01.01.20 iht. normalen i K13 og anbefalinger Norsk Vann.</i>			
Vann - abonnementsgebyr	Per m ²	3,80	5,60
Vann - forbruksgebyr	Per m ³	9,72	10,70
Vann - engangsgebyr for tilknytning	Per m ²	13,00	25,00
Vann - årsgebyr for midlertidig tilknytning	Per år	1 064	1 090
Avløp - abonnementsgebyr	Per m ²	5,70	9,60
Avløp - forbruksgebyr	Per m ³	18,69	21,15
Avløp - engangsgebyr for tilknytning	Per m ²	13,00	25,00
Avløp - årsgebyr for midlertidig tilknytning	Per år	2 594	2 660
Vannmålerleie (inntil 26 mm)	Per måler	440	451
Vannmålerleie (27-51 mm)	Per måler	700	720
Vannmålerleie (52 med mer og større flensemålere)	Per måler	2 200	2 255
Spesielle målere (kombimålere)	Per måler	4 820	4 940
Avlesningsgebyr (avlesning utført av kommunen)	Per måler	830	850
Nettgebyr (vannuttak til båt, idrettsplass)	Per m ³	2,40	2,50
Slamgebyr - bolig, tankvolum inntil 4 m ³	Per år	2 600	2 600
Slamgebyr - hytte, tankvolum inntil 4 m ³	Per år	1 300	1 300
Slamgebyr - tankvolum over 4 m ³	Per m ³ tømning	1 300	1 300
Vannfylling – tilrigging		500	1 700
Vannfylling – vann – minste betalende volum 10 m ³	Per m ³	10	20
Husholdningsavfall,:Forslag fra ReMidt fremlegges etter behandling i interimsstyret i begynnelsen av oktober, og endelig vedtak av representantskapet medio november.			
Grå dunk 120 liter	Per år	1 842	
Grå dunk 140 liter	Per år	2 149	
Grå dunk 240 liter	Per år	3447	
Grå dunk 370 liter	Per år	5 112	
Grå dunk 660 liter	Per år	9 301	
Grønn dunk 120 liter	Per år	852	
Grønn/blå dunk 140 liter	Per år	852	
Grønn/blå dunk 240 liter	Per år	993	
Grønn/blå dunk 370 liter	Per år	1 279	
Grønn/blå dunk 660 liter	Per år	2 557	
Fritidshus	Per år	1 150	
Hus på Grip	Per år	1 375	
Byttegebyr		389	
Husholdningsavfall levert Hagelin miljøstasjon		1 943	
Minstegebyr husholdninger, inntil 100 kg		150	
Avfall, levert selvsortering etter vekt *)	Per tonn	1 500	
Hageavfall, pris pr tonn	Per tonn	889	
Rene masser og gips, pris pr tonn		160	
Næringsavfall: Forslag fra ReMidt fremlegges etter behandling i interimsstyret i begynnelsen av oktober, og endelig vedtak av representantskapet medio november.			
Grå dunk 120 liter	Per år	2 540	
Grå dunk 140 liter	Per år	2 963	
Grå dunk 240 liter	Per år	4 754	
Grå dunk 370 liter	Per år	7 047	
Grå dunk 660 liter	Per år	12 825	
Grønn dunk 120 liter	Per år	1 175	
Grønn/blå dunk 140 liter	Per år	1 175	
Grønn dunk 240 liter	Per år	1 906	
Grønn dunk 370 liter	Per år	2 828	
Grønn dunk 660 liter	Per år	4 635	
Byttegebyr		389	
Næringsavfall	Per tonn	2 177	
Hageavfall	Per tonn	889	

Bygge – og anleggsavfall			
Planer for disponering - behandlingsgebyr tiltak	fra 400 - 1 000 m ²	1 650	1 700
	over 1 000 m ²	2 200	2 260
Vei			
Behandlingsgebyr gravemelding		4 400	4 510
Forringelsesgebyr asfalt	Per m ²	220	300
Byskilt Bjørnehaugen - oppsetting bokstaver arrangementer		7 000	7 180
Utleie trafikkskilt, grunnpris		2 000	2 100
- enhetspris	Per skilt/døgn	100	100
Diverse betalingssatser			
Utleie av arealer på områder til kommunalteknikk	Per m2 og år		90
Utleie av plass i kaldt lager	Per m2 og år		780
Utleie av kontorer	Per m2 og år		1 200
Gebyrregulativ etter forurensingsloven			
Saksbehandlingsgebyr nye utslipp			
Gebyr for behandling av utslippstillatelser iht kap. 12 i forurensingsforskriften		3 000	3 080
Gebyr for behandling av utslippstillatelser iht kap. 13 i forurensingsforskriften		6 000	6 150
Saksbehandlingsgebyr for oppfølging/kontroll av spredte utslipp			
Gebyr belastes eier av avløpsanlegg. Gebyr pr anlegg/år			
Etter kap. 12 i forurensingsforskriften		700	855
Etter kap. 13 i forurensingsforskriften		1 100	1 340
-			
Opprydding i forurenset grunn ved grave- og byggearbeider			
Engangsgebyr for saksbehandling, under 500 m2		8 000	8 800
Engangsgebyr for saksbehandling, fra og med 500 m2		12 000	13 200
Utslipp/påslipp av oljeholdig vann			
Engangsgebyr for saksbehandling av søknad		4 000	4 400
Gebyr for tilsyn og kontroll med fett- og oljeavskillere			
Kommunens kostnader med tilsyn og kontroll med fett- og oljeavskillere skal belastes tankeiere. Gebyr pr anlegg/år		700	855
Gebyr gravemelding, forringelsesgebyr asfalt og gebyrer etter forurensingsloven er avgiftsfrie. For resterende tjenester kommer merverdiavgift i tillegg.			

VA-gebyrene øker iht. forslaget med ca. 2,5 % i 2020, dvs. mindre enn i K13, og Kristiansund skal også i 2020 ligge under snittet til K13.

Omregningsfaktor for beregning av stipulert (antatt) forbruk på vann og avløp endres fra 1,5 til 1,2 pr. 01.01.20 som nå er normalt i kommunegruppe 13 og iht. anbefalinger fra Norsk Vann.

PLAN OG BYGGESAK

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagshenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
Gebyrregulativ for Kristiansund kommune. Gebyrregulativet er hjemlet i plan- og bygningsloven § 33-1, matrikkelloven § 32 og eierseksjonsloven § 7.			
A1 Generelt Gebyr etter dette regulativet uttrykker kommunens gjennomsnittlige kostnad ved behandling og tilsyn av saker etter plan- og bygningsloven, matrikkelloven og eierseksjonsloven. Andelen av gebyr som brukes til tilsyn er anslagsvis 10 %. Dersom en søknad avvises eller avslås skal det betales 75 % av gebyret. Private planforslag som vedtas ikke lagt ut til offentlig ettersyn faktureres med 75 % av ordinært gebyr. I tillegg til gebyrer etter dette regulativ vil det i forbindelse med en søknad blant annet kunne bli innkrevd gebyrer på vegne av andre offentlige myndigheter, slik som blant annet tinglysingsgebyr. Gebyrene øker i takt med konsumprisindeksen. A2 Gyldighet Regulativet gjelder fra 1.1.2020. Med mindre annet fremgår nedenfor, beregnes gebyrene etter det regulativ som gjelder på det tidspunkt kommunen mottok søknad eller rekvisisjon. For senere søknaden knyttet til en bestemt sak (eksempel igangsettingstillatelse, ferdigattest o.l.), beregnes gebyret etter det regulativet som gjelder på søknadstidspunktet for disse søknaden. Dette gjelder uavhengig av om rammetillatelse er gebyrberegnet etter eldre regulativ. For forslag til reguleringsplaner og reguleringsendringer beregnes gebyret etter gjeldende regulativ på grunnlag av innsendt komplett planforslag. A3 Betalingsplikt og timesatser Alle som får utført tjenester etter dette regulativet skal betale gebyr. For søknader/arbeider som ikke dekkes av de vedtatte satser eller når arbeidet krever unormalt stor arbeidsmengde på grunn av ekstra kontroller og lignende, kan gebyret beregnes etter medgått tid. Øvrig arbeid som kommunen skal forestå etter plan- og bygningslovgivningen faktureres etter medgått tid. Følgende timesatser benyttes når gebyret beregnes etter medgått tid: For arbeider i marken betales kr 2.170 pr. time og for kontorarbeid kr 1.150 pr. time. For arbeider som krever spesiell faglig kompetanse faktureres arbeidet etter faktiske utgifter. For plansaker skal det avtales i oppstartsmøte hvem som skal betale gebyret og om det skal gis fratrekk fra satsene, jfr. punktet som omhandler reguleringsplan. A4 Betalingsfrist Gebyret skal betales 30 dager etter mottak av faktura. Etter forfall oversendes kravet til innfordring for rettslig inndrivning, jf. lov om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav. Ved for sen betaling kan det kreves forsinkelsesrenter etter lov om renter ved forsinket betaling. Klage på vedtak i saken eller søknad om nedsettelse eller frafall av gebyr, utsetter ikke betalingsfristen. A5 Gebyr ved merarbeid Innsendte søknader som ikke tilfredsstillers forskriftsmessige krav eller nødvendig dokumentasjon i henhold til kommunens veiledningsskriv, kan medføre gebyr for merarbeid. Beregningen gjøres med grunnlag i det merarbeid dette representerer og etter timesatser i punkt A3. Ved etterlysning av supplerende dokumentasjon mer enn en gang, faktureres minimum en timesats pr oversendelse. A6 Tilbaketrekking av søknad Dersom en søknad om tiltak eller søknad om fradeling trekkes skriftlig før vedtak fattes, faktureres det etter medgått tid i henhold til timesatser i punkt A3. Dersom planforslag trekkes før vedtak fattes, fastsettes gebyret til 50 % av ordinært gebyr. Det samme gjelder når en sak må avsluttes som uaktuell, som følge av manglende oppfølging av saken fra forslagsstiller. A7 Avbrutt sak Saker som avsluttes på grunn av manglende komplettering av søknadsmateriale, faktureres etter medgått tid i henhold til timesatser i punkt A3. For avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering faktureres etter punkt A3. A8 Urimelig gebyr Det er ikke klageadgang på gebyrfastsettelsen i den enkelte sak der gebyret er hjemlet i plan- og bygningslovens § 33-1, matrikkellovens § 32 eller eierseksjonslovens § 7. Hvis gebyret anses å bli åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken, eller anses åpenbart urimelig av andre grunner, kan kommunen etter skriftlig søknad eller egen vurdering fastsette annet gebyr enn det som framgår av regulativet. Søknad om nedsettelse av gebyret utsetter ikke betalingsfristen. A9 Søknad om nedsettelse eller frafall av gebyr Kommunens avgjørelse av søknad om nedsettelse eller frafall av gebyr er å anse som et enkeltvedtak og kan påklages til fylkesmannen etter reglene i forvaltningsloven. Vedtaket kan påklages til fylkesmannen. A10 Oppsplitting av saker I de tilfeller der det er forhold på søkers side som fører til at kommunen får merarbeid som følge av oppsplitting av saker, kan det kreves tilleggsgebyr for merarbeidet. Dette faktureres etter medgått tid, i henhold til timesatser i punkt A3.			

PLAN OG BYGGESAK forts.

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagshenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
---	-------------------------------	-------------	-------------

Gebyrer for forvaltningsoppgaver etter Matrikkeloven (lov § 32, forskrift § 16)			
1. Oppretting av matrikkelenhet			
1.1 OPPRETTING AV GRUNNEIENDOM OG FESTEGRUNN			
1.2 MATRIKULERING AV EKSISTERENDE UMATRIKULERT GRUNN			
Areal	0 – 400 m ²	20 210	20 880
	401 – 2000 m ²	26 330	27 200
	2001 m ² – økning per påbegynte da	2 690	2 780
<i>Gebyr for areal over 30 000 m² blir fastsatt etter anvendt tid, men med en minstepris fastsatt til gebyrsatser for areal = 30 000 m².</i>			
1.3 OPPMÅLING AV UTEAREAL PER EIERSEKSJON			
Areal	0 – 50 m ²	8 750	9040
	51 – 250 m ²	10 100	10 430
	251 – 2000 m ²	13 460	13 900
	2001 m ² – økning per påbegynte da	2 020	2 090
1.4 OPPRETTING AV ANLEGGSEIENDOM			
Volum	0 – 2000 m ³	26 930	27 820
	2001 m ³ – økning per påbegynt 1000 m ³	3 370	3 480
<i>Gebyr som for oppretting av grunneiendom</i>			
1.5 REGISTRERING AV JORDSAMEIE			
<i>Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.</i>			
1.6 UTEN FULLFØRT OPPMÅLINGSFORRETNING			
Viser til 1.1, 1.2, 1.4 og 1.5. Tilleggsgebyr for å utføre oppmålings forretning kan komme i tillegg			
Tillegg for svært krevende saker faktureres etter medgått tid etter satsene i punkt A3.			
1.7 UTEN OPPMÅLINGSFORRETNING			
Oppretting av matrikkelenhet over 100 daa uten merking og måling, jf. matrikkelforskriften § 42			
Tillegg for svært krevende saker faktureres etter medgått tid etter satsene i punkt A3			
1.8 AVBRUDD I OPPMÅLINGSFORRETNING ELLER MATRIKULERING			
<i>Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter 1.1 og 1.2</i>			
2. Grensejustering			
2.1 GRUNNEIENDOM, FESTEGRUNN OG JORDSAMEIE			
Areal	0 – 250 m ²	10 780	11 340
	251 – 500 m ²	13 800	14 250
<i>Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til vei- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjeld</i>			
2.2 ANLEGGSEIENDOM			
Volum	0 – 250 m ³	10 570	10 920
	251 – 1000 m ³	14 080	14 440
<i>For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1 000 m³.</i>			
3. Arealoverføring			
3.1 GRUNNEIENDOM, FESTEGRUNN OG JORDSAMEIE			
3.2 ANLEGGSEIENDOM			
Areal	0 – 250 m ²	13 470	13 910
	251 – 500 m ²	21 000	21 690
	Per nytt påbegynt 500 m ²	2 020	2 090
<i>Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til vei- og jernbaneformål.</i>			
<i>For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.</i>			

PLAN OG BYGGESAK forts.

Type brukerbetaling, gebyr eller avgift	Grunnlagsenhet for beregning	Priser 2019	Priser 2020
4. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning			
Inntil 2 grensepunkter		6 120	6 320
Overskytende grensepunkter	Per punkt	1 340	1 380
5. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter			
Inntil 2 grensepunkter		8 760	9 050
Overskytende grensepunkter	Per punkt	2 020	2 090
<i>Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid.</i>			
Gebyrer for forvaltningsoppgaver etter Matrikkeloven (lov § 32, forskrift § 16)			
6. Privat grenseavtale			
Inntil 2 grensepunkter eller 100 m grenselengde		8 760	6 320
Overskytende grensepunkter eller grenselengde	Per punkt eller påbegynt 100 m grenselengde	2 020	2 090
<i>Alternativt kan gebyr fastsettes etter medgått tid.</i>			
7. Betalingspunkt			
<i>Gebyret skal kreves inn forskuddsvis.</i>			
8. Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken			
<i>Gjør rekvisenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.</i>			
9. Utstedelse av matrikkelbrev (fastsettes av Statens kartverk):			
Matrikkelbrev	Inntil 10 sider	Kartverkets satser	Kartverkets satser
	Over 10 sider	Kartverkets satser	Kartverkets satser
<i>Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.</i>			
Innmåling av tiltak og ajourføring av kartverk og Matrikkel		3 400	3 510
11. Salg av papirbaserte kart			
Etter medgått tid og materialforbruk, ervervsmessig kopiering er ikke tillatt.			
12. Annet			
Kontorarbeid	Per time	1 100	1 140
Feltarbeid enkeltperson	Per time	2 100	2 170
Feltarbeid målelag	Per time	3 000	3 100
13. Situasjonsskart, nabolister m.m			
Utarbeidelse av situasjonsskart	Inntil 2000 m ²	3 940	4 070
	Tillegg per påbegynt 1000 m ²	970	1 000
Utarbeidelse av forenklet situasjonsskart	Inntil 2000 m ²	1 200	1 240
	Tillegg per påbegynt 1000 m ²	360	370
Utlevering av nabolister	Etter tidsbruk, minstegebyr	190	200

En generell gebyrøkning på 3,3%. Gebyr for vei, VA-anlegg, bru og kai tiltaksklasse 2 og 3 er økt mer enn 3,3%, mens arealgebyret fryses. Målet for gebyrene er å komme så nært opp mot 100% selvkost som mulig.

Vedlegg 5 - Budsjettskjema 2B – investering

(tall i tusen)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan			
	2019 ¹		2020	2021	2022	2023
POLITISK STYRING	11 000	6 500	6 500	6 500	6 500	6 500
Egenkapitalinnskudd KLP	11 000	6 500	6 500	6 500	6 500	6 500
SENTRALADMINISTRASJON	31 710	16 900	11 900	0	0	0
Digitalisering Kristiansund kommune	17 540	10 400	10 400			
Byen som regional motor	5 000	5 000				
Sikring, rydding og tilgjengeliggjøring av eldre arkiv	2 500	1 500	1 500			
Kaibakken 2 – skifte av tak	4 700					
Omlegging og skifte av tak i Øvre Enggate 8	1 720					
Ombygging av Vågeveien 4	250					
GRUNNSKOLER	17 364	4 600	4 600	5 000	0	0
Skolebygg	2 805					
Gomalandet skole – totalrehabilitering	3 500					
Dale barneskole – Utbygging og ventilasjonsanlegg	1 610					
Skole/Barnehage/Inneklima/HMS	3 000					
Uteanlegg skoler	1 878					
IKT-satsing skoler	4 571	4 600	4 600	5 000	0	0
BARNEHAGER	17 042	0	0	0	0	0
Kariholia barnehage nybygg	3 832					
Ny barnehage på Nordlandet	13 210					
KULTUR	35 733	38 900	0	0	2 300	2 300
Caroline - Inkl nytt ventilasjonsanlegg	7 659					
Caroline – ny himling i vestibyle		1 500				
Clausensgate 7 – ombygging fyrrorm	2 650					
Kommuneplan for fysisk aktivitet og friluftsliv	1 992					
Kunst i offentlige rom	500					
Atlanten stadion	27 090	25 600				
Atlanten stadion - spillemidler	-9 700					
Atlanten Idrettspark – varmesentral/varmeløsning	1 500	7 300				
Dalen gård – nytt tak						500
Gripkroa – Grip gamle skole						1 800
Nytt kulturhus - Netto eks salg og tilskudd, samt reguleringsplan	3 261					
Reguleringsplan nytt kulturhus Kongens Plass	342					
Kulturskoleinstrument	200					
Nye Atlanten flerbruksanlegg	239	1 800				
Atlanterhavsbadet pumper		2 500				
Atlanterhavsbadet vegg		200				
FELLESTJENESTER HELSE OG OMSORG	8 471	9 650	1 500	1 500	1 500	1 500
Investering pleie/omsorg HMS/diverse	3 795					
Velferdsteknologiske tiltak	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Øvre Enggate 8b, nye lokaler Helseinnovasjonssenteret	3 176					
Riving – P. Bendixensgate 59		2 150				
Øvre Enggate 8b – ny varmesentral og tavle		6 000				
SYKEHJEM OG FELLESTJENESTER	13 214	10 900	11 400	8 200	9 700	9 700
Barmanhaugen – brannsikkerhet og ny bruk	6 825	9 900	10 400	8 200	9 700	9 700
Barmanhaugen - ny heis	3 355					
Sykesignalanlegg	1 000	1 000	1 000			
Frei sykehjem – sansehage	1 000					
Prosjekter uten budsjett i 2020	1 034					

¹ Budsjett 2019 inkluderer omdisponeringer, samt en reduksjon av budsjettet på 215,3 mill. kroner. Justeringene er foreslått gjennomført i 3. kvartal. Rapporten er per i dag ikke bystyrebehandlet.

Budsjettskjema 2B forts.

(tall i tusen)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2019	2020	2021	2022	2023
HJEMMETJENESTER	147 964	41 294	0	0	0
Prosjektering nye omsorgsboliger	2 000	1 000			
Clausensgate 7 – ombygging fyrrom	2 650				
Nye ladepunkter for el-bil		2 200			
Skolegata omsorgsboliger	56 400				
Skolegata omsorgsboliger salg	-56 400				
Nye Rokilde	170 000	70 147			
Nye Rokilde - tilskudd	-35 253	-32 053			
Kringsjå sykehjem – sansehage	6 899				
Ombygging til Friskliv og Mestring	1 668				
PSYKISK HELSE OG RUS	0	0	0	0	0
BARN, FAMILIE, HELSE	0	0	0	0	0
BO OG HABILITERING	35 854	50 790	-2 800	0	0
Godhaugen - 6 nye boliger	26 289				
Godhaugen - tilskudd 6 nye boliger	-8 500				
Tollåsenga Nord - etappe 2 langbyggene	19 218				
Tollåsenga Nord - etappe 2 langbyggene - tilskudd	-6 570				
Avlastningstilbud Sommerro - 9 boliger	5 417	50 000	17 500		
Avlastningstilbud Sommerro - tilskudd 9 boliger			-20 300		
Personalbase Eventyrveien		690			
Personalbase Myra		100			
STORHAUGEN HELSEHUS	0	0	0	0	0
EKSTERNE ENHETER	4 100	6 600	31 600	0	0
Kirklandet - opparbeidelse gravsteder		600	5 600		
Frei gravsted – urnelund og ferdigstillelse			2 000		
Nordlandet gravsted - urnelund	3 000				
Orgel Kirklandet kapell	500				
HC toalett Nordlandet kirke	600				
Sundbåten – realisering av autonom og prediktiv passasjerferge		6 000	24 000		
KOMMUNALTEKNIKK	129 721	158 350	149 050	138 400	103 400
Kommunale veier					
Biler og maskiner	2 000				
Nyasfaltering	2 000				
Gamle veidekker m/utløpt levetid - asfaltering	2 500	1 200	1 200	1 200	1 200
Trafikksikkerhetstiltak	1 500	500	500	500	500
Ny gangvei langs Husøyveien inkludert gatelys	211	8 000			
Gatelys	9 500	9 500	9 500	9 500	9 500
Turvei Harpskaret - Prestmyra	150	150	150		
Diverse fortaustiltak	600				
Overføringsanlegg Goma/Folkeparken vei		1 000			
Sanering ledningsnett Heinsagt – Wesselsgt vei		1 000			
Bygging av sykkeltraseer/prosjekt sykkelby	3 300	1 500	1 500	1 500	1 500
Nye gjerder langs kommunal vei	400	400	400	400	400
Rehabilitering ledningsnett Frei veiennord - vei			3 000		

Budsjettskjema 2B forts.

(tall i tusen)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2019	2020	2021	2022	2023
Boligområder/Næringsområder					
Næringsområder	500	500	500	500	500
Bolgneset – erverv av grunn	3 093				
Løkkemyra industriområde	346				
Opparbeidelse boligområder	6 381	3 500			
Opparbeidelse Skorpa boligområde	2 500	15 000			
Opparbeidelse Skorpa boligområde - tilskudd	-2 000	-12 000			
Opparbeidelse Skorpa boligområde – mva-kompensasjon/fradrag	-500	-3 000			
Forlengelse Østerveien/adkomst Myran boligområde		10 900			
Ferdigstillelse Draget	2 153				
Parkering og plass for sjåfør opplæring - Hagelin	7 894				
Kjøp av aksjer og andeler	21 900				
VARSF - vann					
Opprusting vannverk	5 250	6 000	6 000	6 000	6 000
Kjøp biler/maskiner vann	2 500	1 750	400	400	400
Ledningsfornying - vann	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Ny hovedvannledning Kongsveien-Or				4 500	9 500
Damsikkerhet	595	10 300			
Nødvann/krisevann – materiell og ombygging	458	5 000			
Ny ledning over Freifjorden			1 000	50 000	
Ny vannledning langs Husøyveien	227	3 800			
Hagelin, påbygg nye kontorer - vann		3 000			
Storvatnet – rehabilitering av bygg fra 70-tallet	5 000				
Ny vannledning over Sørsundet			3 000	3 000	
Bjørnvika - Møst - ny vannledning	1 300				14 000
Rehabilitering høydebasseng Freiåsen			6 000	6 000	
Rehabilitering vannledning Flatset - Møst		7 000	7 000	7 000	7 000
Overføringsanlegg Goma – Folkeparken vann		4 000	2 000		
Rehabilitering ledningsnett Freiveien nord - vann			4 000		
Prosjekt vannmålere			3 000	3 000	3 000
Enøktiltak vann	750	2 500	2 000		
Diverse vannprosjekter i 2019, uten midler i 2020	2 960				
VARSF – avløp					
Diverse tiltak avløp	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Kjøp biler/maskiner - avløp	2 500	1 750	400	400	400
Nerdalen avløpsrenseanlegg	2 000	7 000	15 000		
Overføringsanlegg til renseanlegg	14 389	40 200	60 000	30 000	17 000
Pumpestasjoner	2 680	2 000	2 000	2 000	2 000
Miljøovervåkning/ resipientundersøkelser	750				
Opprydding private anlegg/ enkeltutslipp	1 000	1 000	2 000	2 000	2 000
Slamsugebil	100	4 900			
Overføring små kommunale avløp					18 000
Enøktiltak - avløp		2 500	2 000		
Hagelin, påbygg nye kontorer - avløp		3 000			
Overføringsanlegg Goma – Folkeparken avløp		4 000	2 000		
Rehabilitering ledningsnett Freiveien nord - avløp			4 000		
Diverse avløpsprosjekter i 2019 uten midler i 2020	1 308				

Budsjettskjema 2B forts.

(tall i tusen)	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2019	2020	2021	2022	2023
VARSF - renovasjon					
Renovasjon diverse	193				
Opparbeiding ny tomt	110				
Parkavdeling					
Parkvesenet - biler + maskiner/utstyr	800				
Byforskjønnelsestiltak	549				
Sentrum 18	6 385				
Jubileumstiltak i sentrum	989				
Lekeplasser	600				
Diverse tiltak friområder/badestrender	400				
Vanddamman opprusting gatelys og sti	500				
Hundepark	500				
Utenomhus					
Diverse tiltak kommunale eiendommer utenomhus	500	500	500	500	500
PLAN OG BYGGESAK	0	0	0	0	0
EIENDOMSDRIFT	19 690	22 950	17 600	12 500	12 500
Bygg og eiendom - biler og utstyr	1 500				
IKT-verktøy for eiendomsdrift	2 695	1 350			
Boliger	-1 200	5 000	5 000	5 000	5 000
Næringsområder	500	500	500		
Bolneset - Erverv av grunn	1 300	4 800	2 000		
Kjøp av aksjer i Bolneset Utvikling AS	2 500				
Oppgradering kommunale bygg	3 000	2 500	2 500	2 500	2 500
Nytt adgangskontroll system		1 300	2 600		
Bio olje basert varmeanlegg	120				
Nytt krisesenter - forprosjekt	500				
Enøk-tiltak	8 775	7 500	5 000	5 000	5 000
BRANN OG REDNING	13 192	115 200	200	200	200
Ny brannstasjon	8 610	115 000			
Ny tankbil	2 509				
Nytt utstyr til brannvesen	611	200	200	200	200
Anskaffelse av arbeids-/brannbåt	1 462				
SUM INVESTERINGER	485 055	482 634	231 550	172 300	136 100
Finansiering					
Salg av kommunal grunn	-5 000	-20 000	0	0	0
Salg av kommunal eiendom	-37 900	-6 500	-6 500	-6 500	-6 500
Kompensasjon MVA	-100 203	-70 000	-18 000	-8 000	-8 000
Lån og avsetninger					
Dekning av tidligere års udekket		20 000	0	0	0
Startlån	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Bruk av viderefremidlingslån	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000
Avdrag på lån til videreutlån	0	9 500	9 500	9 500	9 500
Mottatt avdrag på utlån	-9 500	-9 500	-9 500	-9 500	-9 500
Bruk av lån	332 452	406 134	207 050	157 800	121 600

UTGIVER

Kristiansund kommune
Postboks 178
6501 Kristiansund N

T: 71 57 40 00

E: postmottak@kristiansund.kommune.no

W: www.kristiansund.no

ANSVARLIG REDAKTØR

Rådmann Arne Ingebrigtsen

Samhandling - Nyskaping - Optimisme - Raushet

